

On Birinci Lem'a

Mirkatü's-Sünnet ve Firyaku Marazı'l-Bid'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ¹

BU AYETİN birinci makamı Minhacü's-Sünnet, ikinci makamı Mirkatü's-Sünnettir.

فَان تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ
الْعَرْشِ الْعَظِيمِ² قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ³

Bu iki ayet-i azîmenin yüzer nüktesinden on bir nüktesi icmalen beyan edilecek.

Birinci Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فِسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ⁴

Yani, “Fesad-ı ümmetim zamanında kim benim sünnetime temessük etse, yüz şehidin ecrini, sevabını kaza nabilir.”

1. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. • Ey insanlar, size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere çok sefkatli, çok merhametlidir. (Tevbe Suresi: 128.)
2. Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: “Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâayık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Suresi: 129.)
3. De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmran Suresi: 31.)
4. Müsnedü'l-Firdevs, 4:198; Cem'ül-Fevaid, 1:29; Feyzü'l-Kadîr, hadis no: 9:171; Fethu'l-Kebîr, 3:353.

* On Birinci Lem'a, Barla'da 1933'te Türkçe olarak telif edilmiştir.

aleyhissalâtü vesselâm: “Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun,” anlamında.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
ayet-i azîme: büyük ve azametli ayet.
beyan: anlatma, açıklama.
ferman: emir, buyruk.
icmalen: kısaca, özetle.
makam: durak.
Marazı'l-Bid'a: dinin aslına uymayan hastalık, illet.
Minhacü's-Sünnet: Hz. Peygamberin gittiği ve emrettiği şeriat yolu.
Mirkatü's-Sünnet: Peygamberimizin (a.s.m.) sünnetine uymanın dereceleri.
nükte: ince söz ve mana.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan Hz. Muhammed (a.s.m.).
tiryak: panzehir, ilâç.

adap: usul, davranış kuralları.
âdât: âdetler, davranışlar.
âdet: alışkanlık, yol.
âdi: bayağı, değersiz.
aleyhissalâtü vesselâm: "Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun," anlamında.
amel: fiil, iş.
bid'a: dinin aslına uymayan âdetler.
binaen: -den dolayı, -dayanarak.
Cenab-ı Hak: Hakkın tâ kendisi olan Allah.
ecir: karşılık, sevap
edep: terbiye, güzel ahlâk.
ehemmiyet: pek önemli olma, değerlilik.
emniyet: eminlik, güvenlik.
fesad-ı ümmet: İslâm toplumunun bozulması, imanın zayıflaması, ibadetin terk edilmesi, günahlarn yaygın biçimde işlenmesi gibi kötü hâllere girmesi.
fitri: tabii, doğuştan olan.
gayet: son derece.
haşmet: ihtişam, gösterişlilik.
hatır: zihin, fikir, hafıza.
hatıra: hatıra gelen, anı.
hususan: bilhassa, özellikle
huzur: gönül ferahlığı, rahat.
huzur-i ilâhî: Allah'ın huzuru.
ibadet: Allah'a karşı kulluk vazifesini yerine getirme.
ihsas: hissettirme, sezdirme.
ihtar: hatırlatma, uyarma.
iman: inanç, inanma.
inkulâp: dönüşüm, hâl değiştirme.
istilâ: yayılma
ittiba: tâbi olma, uyma.
kat-ı meratip: mertebelerde yükselmek, ilerlemek.
kıymettar: değerli.
letafet: hoşluk, güzellik.
muamele: iş, davranış.
müraat etme: uymak, tatbik etmek.
müraat etmek: uymak, tatbik etmek.
müteveccih: teveccüh eden, yönelen.
nev: çeşit, tür.
nükte: ince söz ve mana.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan Hz. Muhammed (a.s.m.).
semeredar: meyveli, neticeli.
sevap: Allah tarafından verilen mükâfat.
sevaptar: sevap kazandıran, sevaplı.
seyr-i ruhanî: ruhanî ve manevî

Evet, sünnet-i seniyyeye ittiba, mutlaka gayet kıymettardır. Hususan bid'aların istilâsı zamanında sünnet-i seniyyeye ittiba etmek daha ziyade kıymettardır. Hususan fesad-ı ümmet zamanında sünnet-i seniyyenin küçük bir adabına müraat etmek, ehemmiyetli bir takvayı ve kuvvetli bir imanı ihsas ediyor. Doğrudan doğruya, sünnete ittiba etmek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı hatıra getiriyor. O ihtardan, o hatıra bir huzur-ı İlâhî hatıra-sına inkulâp eder. Hatta en küçük bir muamelede, hatta yemek, ¹ içmek ² ve yatmak ³ adabında sünnet-i seniyyeyi müraat ettiği dakikada, o adî muamele ve o fitrî amel, sevaplı bir ibadet ve şer'î bir hareket oluyor. Çünkü, o adî hareketiyle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma ittibanı düşünüyor ve şeriatın bir edebi olduğunu tasavvur eder. Ve şeriat sahibi o olduğu hatırına gelir. Ve ondan, şâri-i hakikî olan Cenab-ı Hakka kalbi müteveccih olur. Bir nevi huzur ve ibadet kazanır.

İşte bu sırta binaen, sünnet-i seniyyeye ittiba kendine âdet eden, âdâtını ibadete çevirir, bütün ömrünü seme-redar ve sevaptar yapabilir.

İkinci Nükte

İmam-ı Rabbanî Ahmed-i Farukî (r.a.) demiş ki: "Ben seyr-i ruhanîde kat-ı meratip ederken, tabakat-ı evliya içinde en parlak, en haşmetli, en letafetli, en emniyetli,

1. Tirmizî, Et'ime: 47; Ebu Davud, Eşribe: 15; İbni Mâce, Et'ime: 7; Müsned, 6:143, 207, 265.

2. Buharî, Eşribe: 26; Müslim, Eşribe: 122-123; Tirmizî, Eşribe: 14.

3. Buharî, Daavat: 8; Tirmizî, Daava: 29; Ebu Davud, Edep: 177.

âlemlerdeki seyr.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve emirleri.

Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavir ve tasvipleri.

şâri-i hakikî: şeriatın kurucu-

su ve gerçek sahibi olan Allah.

sehit: Allah'ın ve yüce dininin uğrunda mücadele edip öldürülen Müslüman.Ö

ser'î: İslâmiyetin temel kaide-lerine uygun.

seriat: Hak din yolu, İslâm di-

ni.

tabakat-ı evliya: velilerin tabakaları, mertebeleri.

takva: Allah'ın emirlerini tutup azabından korunma.

temessük: yapışma, sıkıca tutunma.

ziyade: çok, fazla

sünnet-i seniyyeye ittibatı esas-ı tarikat ittihaz edenleri gördüm. Hatta o tabakanın âmî evliyalari, sair tabakatin has velilerinden daha muhteşem görünüyordu.”¹

Evet, Müceddid-i Elf-i Sani İmam-ı Rabbanî (r.a.) hak söylüyor. *Sünnet-i seniyyeyi esas tutan, Habibullahın zilli altında makam-ı mahbubiyete mazhardır.*

Üçüncü Nükte

Bu fakir Said, Eski Said'den çıkmaya çalıştığı bir zamanda, rehbersizlikten ve nefsi emmarenin gururundan gayet müthiş ve manevî bir fırtına içinde akıl ve kalbim hakaik içerisinde yuvarlandılar. Kâh Süreyya'dan serâya, kâh serâdan Süreyya'ya kadar bir sukut ve suud içerisinde çalkalanıyorlardı.

İşte, o zaman müşahede ettim ki, sünnet-i seniyyenin meseleleri, hatta küçük adabları, gemilerde hatt-ı hareketi gösteren kıblenameli birer pusula gibi, hadsiz zararlı, zulümatlı yollar içinde birer düğme hükmünde görüyordum. Hem o seyahat-i ruhiyede, çok tazyikat altında, gayet ağır yükler yüklenmiş bir vaziyette kendimi gördüğüm zamanda, sünnet-i seniyyenin o vaziyete temas eden meselelerine ittiba ettikçe, benim bütün ağırlıklarımı alıyor gibi bir hiffet buluyordum. Bir teslimiyetle, tereddütlerden ve vesveselerden, yani, “Acaba böyle hareket hak mıdır, maslahat mıdır?” diye endişelerden kurtuluyordum. Ne vakit elimi çektiysem, bakıyordum, tazyikat çok. Nereye gittikleri anlaşılmayan çok yollar var. Yük ağır, ben de gayet âcizim. Nazarım da kısa, yol da zulümatlı.

1. İmam-ı Rabbanî, Mektubat, 1:240 (260. Mektup)

âciz: güçsüz.

adap: yol, davranışlar.

âmî: bilgisiz, cahil.

endişe: kaygı, korku.

esas-ı tarikat: tarikatın esası, temeli.

evliya: veliler, Allah dostları.

gayet: fazla, son derece.

Habibullah: Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hak: gerçek, doğru.

hakaik: hakikatler, gerçekler.

has: yüksek kalite, seçkin.

hatt-ı hareket: hareket çizgisi.

hiffet: hafiflik.

ittiba: tâbi olma, uyma.

ittihaz: edinme, kabul etme.

kâh: zaman olur, bazen.

kıblename: pusula.

makam-ı mahbubiyet: Al-

lah'ın sevgisini kazanma makamı.

manevi: manaya ait, maddî olmayan.

maslahat: keyfiyet, fayda.

mazhar: erişmiş, kavuşmuş.

mesele: konu, husus.

Müceddid-i Elf-i Sani: ikinci bin yılın müceddidi

müşahede: seyretme, gözlem.

nazar: düşünce, bakış.

nefs-i emmare: kötülüğü emreden nefis.

nükte: ince söz ve mana.

pusula: yön tespit etme aleti.

rehber: yol gösteren, kılavuz.

sair: diğer, öteki.

serâ: toprak, yeryüzü.

seyahat-i ruhiye: ruhun seyahat-i

sukut: düşüş, aşağı inme.

suud: yukarı çıkma, yükselme.

Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

Süreyya: Ülker yıldızı.

tabaka: topluluk, sınıf.

tabakat: tabakalar.

tazyik: baskı, zorlama.

tazyikat: baskılar, zorlamalar.

temas: değmek.

tereddüt: kararsızlık, şüphe.

teslimiyet: kendini Allah'ın iradesine bırakma.

vaziyet: durum, hâl.

veli: Allah dostu, evliya.

vesvese: kuruntu, şeytandan gelen şüphe.

zill: gölge, koruma

zulümat: karanlıklar, dinsizlik.

Ne vakit sünnete yapışsam yol aydınlaşıyor, selâmetli yol görünüyor. Yük hafifliyor, tazyikat kalkıyor gibi bir hâlet hissediyordum. İşte o zamanlarımda İmam-ı Rabbanî'nin hükmünü bilmüşahede tasdik ettim.

Dördüncü Nükte

Bir zaman rabîta-i mevtten ve ¹ **أَلْمَوْتُ حَقٌّ** kaziyesindeki tasdikten ve âlemin zeval ve fenâsından gelen bir hâlet-i ruhiyeden kendimi acip bir âlemde gördüm. Bak-tım ki, ben bir cenazeyim, üç mühim büyük cenazenin başında duruyorum.

• *Birisi*: Benim hayatımla alâkadar ve mazi kabrine giren zîhayat mahlûkatın heyet-i mecmuasının, cenaze-i maneviyesi başında bir mezar taşı hükmündeyim.

• *İkincisi*: Küre-i arz mezaristanında nev-i beşerin hayatıyla alâkadar enva-ı zîhayatın heyet-i mecmuasının mazi mezarına defnedilen azîm cenazenin başında bulunan, mezar taşı olan bu asrın yüzünde çabuk silinecek bir nokta ve çabuk ölecek bir karıncayım.

• *Üçüncüsü*: Şu kâinatın kıyamet vaktinde ölmesi, muhakkaku'l-vuku olduğu için, nazarımda vaki hükmüne geçti. O azîm cenazenin sekeratından dehşet ve vefatından beht ve hayret içinde kendimi görmekle beraber, istikbalde de muhakkaku'l-vuku olan vefatım o zaman vuku buluyor gibi göründü ve ² **فَإِنْ تَوَلَّوْا** (ilâahir) sırrıyla, bütün mevcudat, bütün mahbubat, benim vefatımla bana

acip: hayret uyandıran, garip.
alâkadar: ilgili, ilişkili.
âlem: dünya, cihan.
asır: yüzyıl.
azîm cenaze: büyük cenaze.
azîm: büyük.
beht: şaşkınlık.
bilmüşahede: görerek.
cenaze: insan ölüsü.
cenaze-i maneviye: manevî cenaze.
enva-ı zîhayat: canlı türleri, canlı çeşitleri.
fenâ: geçip gitme, son bulma.
hâlet: hâl, keyfiyet.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli.
heyet-i mecmua: bir şeyin teferuatına ve parçalarına bakılmaksızın bütünüünün gösterdiği hâl ve manzara.
hükmünde: yerinde.
hükmüne: değerine, yerine.
hüküm: karar, buyruk.
ilâahir: sonuna doğru.
istikbal: gelecek.
kabir: ölüleri defnetmek için kazılan mezar.
kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
kaziyet: hüküm, fikir.
kıyamet: dünyanın sonu.
küre-i arz mezaristanı: dünya mezarlığı, yer yüzü mezarlığı.
mahbubat: sevilenler.
mahlûkat: yaratılmışlar.
mazi mezarına defnedilme: geç-

1. Ölüm kesin bir gerçektir.
2. Eğer senden yüz çevirirlerse. (Tevbe Suresi: 129.)

miş zaman içine gömülüp gitme.
mazi: geçmiş zaman.
mevcudat: var olan her şey.
mezar: kabir.
muhakkaku'l-vuku: olması, gerçekleşmesi muhakkak olan.
mühim: önemli.
nazar: bakış, düşünce.
nev-i beşer: insanlık, bütün insanlar.
nükte: ince söz ve mana.
rabîta-i mevt: ölüm bağı.
sekerat: ölmek üzere olan bir kişinin kendinden geçmesi.
selâmet: eminlik, güvenlilik.
sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri veya takrirleri.
tasdik: doğrulama, kabul etme.
tazyikat: baskılar, zorlamalar.
vâki: olmuş.
vefat: ölüm, ölme.
vuku: olma, meydana gelme.
zeval: sona erme, yok olma.
ziyahat: hayat sahibi, canlı.

arkalarını çevirip beni terk ettiler, yalnız bıraktılar. Hadsiz bir deniz suretini alan ebed tarafındaki istikbale ruhum sevk ediliyordu. O denize ister istemez atılmak lâzım geliyordu. İşte o pek acip ve çok hazin hâlette iken, iman ve Kur'an'dan gelen bir medetle, **فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ**

حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ¹ ayeti imdadıma yetişti ve gayet emniyetli ve selâmetli bir gemi hükmüne geçti. Ruh kemal-i emniyetle ve sürurla, o ayetin içine girdi.

Evet, anladım ki, ayetin mana-i sarihinden başka bir mana-i işarısi beni teselli etti ki, sükûnet buldum ve sekînet verdi.

Evet, nasıl ki, mana-i sarihi, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâma der: “Eğer ehl-i dalâlet arka verip senin şeriat ve sünnetinden i'raz edip Kur'an'ı dinlemeseler, merak etme. Ve de ki: ‘Cenab-ı Hak bana kâfidir. Ona tevekkül ediyorum. Sizin yerlerinize, ittiba edecekleri yetiştirir. Taht-ı saltanatı her şeyi muhittir; ne asiler hududundan kaçabilirler ve ne de istimdat edenler medetsiz kalırlar!’”

Öyle de, mana-i işarısiyle der ki: “Ey insan ve ey insanın reisi ve mürşidi! Eğer bütün mevcudat seni bırakıp fenâ yolunda ademe giderse, eğer zihayatlar senden müfarakat edip ölüm yolunda koşarsa, eğer insanlar seni terk edip mezaristana girerse, eğer ehl-i gaflet ve dalâlet seni dinlemeyip zulûmata düşerse, merak etme. De ki:

1. Eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: “Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâ-yık hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur. (Tevbe Suresi: 129.)

acip: hayret uyandıran şey, garip.
adem: yokluk.
aleyhissalâtü vesselâm: “Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun,” anlamında.
asi: isyan eden, karşı gelen.
ayet: Kur'an'ın her bir cümle-

si.
dalâlet: iman ve Islâmiyetten ayrılmak, azmak
ebed: sonsuzluk, dâimilik.
ehl-i dalâlet: dalâlet ehli, azgın ve sapkın kimseler doğru ve hak yoldan sapanlar.
ehl-i gaflet: dünyaya daldığından dolayı ahiretin farkın-

da olmayan.
emniyet: eminlik, güvenlik.
fenâ: yok olma, son bulma.
gayet: son derece.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hâlet: hâl, suret.
hazin: hüznü veren, acıklı.
hudut: sınırlar.
hükmüne: yerine.

iman: inanma, itikat, inanç.
imdat: yardıma yetişme.
i'raz: yüz çevirme.
istikbal: gelecek.
istimdat: yardım isteme.
ittiba: tâbi olma, uyma.
kâfi: yeter.
kemal-i emniyet: tam bir emniyet.
lâzım: gerekli, lüzumlu.
mana-i işarı: işaretlerle ifade edilen mana.
mana-i sarih: açık mana.
medet: yardım.
mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.
mezaristan: mezarlık.
muhit: kuşatan.
müfarakat: uzaklaşma, ayrılma.
mürşit: doğru yolu gösteren, kılavuz.
reis: başkan.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
ruh: hayatın temeli ve sebebi olan manevî varlık.
sekînet: sükûnet, gönül huzuru.
selâmet: salimlik, korku ve endişeden uzak olma.
sevk: yönlendirme.
suret: biçim, görünüş.
sükûnet: rahat, huzur.
sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.
sürur: sevinç, mutluluk.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
taht-ı saltanat: saltanat tahtı.
teselli: avutma.
tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme.
zihayat: hayat sahibi, canlı.
zulûmat: dinsizlik, zulüm ve küfür.

‘Cenab-ı Hak bana kâfidir. Madem O var, her şey var. Ve o hâlde, o gidenler ademe gitmediler; Onun başka memleketine gidiyorlar. Ve onların bedeline o Arş-ı Azîm Sahibi, nihayetsiz cünud ve askerinden, başkalarını gönderir. Ve mezaristana girenler mahvolmadılar; başka âleme gidiyorlar. Onların bedeline başka vazifedarları gönderir. Ve dalâlete düşenlere bedel, tarik-ı hakkı takip edecek mutî kullarını gönderebilir. Madem öyledir; O her şeye bedeldir. Bütün eşya, bir tek teveccühüne bedel olamaz’’ der.

İşte, şu mana-i işarî vasıtasıyla, bana dehşet veren üç müthiş cenaze, başka şekil aldılar. Yani, hem *Hâkim*, hem *Rahîm*, hem *Âdil*, hem *Kadîr* bir Zat-ı Zülcelâl’in taht-ı tedbir ve rububiyetinde ve hikmet ve rahmeti içinde hikmetnüma bir seyeran, ibretnüma bir cevelân, vazifedarâne bir seyahat suretinde bir seyrüseferdir, bir terhis ve tavziftir ki, böylece kâinat çalkalanıyor, gidiyor, geliyor.

Beşinci Nükte

¹ **قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ** ayet-i azîmesi,

ittiba-ı sünnet ne kadar mühim ve lâzım olduğunu pek kat’î bir surette ilân ediyor. Evet, şu ayet-i kerîme, kıyasat-ı mantıkîye içinde, kıyas-ı istisnaî kısmının en kuvvetli ve kat’î bir kıyasıdır. Şöyle ki:

Nasıl mantıkça kıyas-ı istisnaî misali olarak deniliyor: “Eğer güneş çıksa, gündüz olacak.” Müspet netice için denilir: “Güneş çıktı. Öyle ise netice veriyor ki, şimdi

1. De ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmran Suresi: 31.)

adem: yokluk.
Âdil: haklıyı haksızdan ayıran Allah.
âlem: cihan.
Arş-ı Azîm: Cenab-ı Hakkın kudret ve saltanatının büyük dairesi.
ayet-i azîme: büyük ve azametli ayet.
ayet-i kerîme: Kur’ân’ın ayeti; azamet ve şerefi olan ayet.
bedel: karşılık.
Cenab-ı Hak: Allah.
cenaze: ölü.
cevelân: dolanma, gezinme.
cünud: askerler.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak.
Hâkim: her şeye hükmeden, her şeye galip olan Allah.
hikmet: ilâhî gaye, yüksek bilgi.
hikmetnüma: hikmetli, hikmet gösteren.
ibretnüma: ibret gösteren, ibretli.
ittiba-ı sünnet: Peygamberimizin (a.s.m.) sünnetine uyma.
Kadîr: kudret sahibi olan ve her şeye gücü yeten Allah.
kâfi: yeter.
kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
kat’î: kesin.
kıyas: iki doğru hükümden üçüncü bir hüküm çıkarma.
kıyasat-ı mantıkîye: mantık ölçüleri.
kıyas-ı istisnaî: neticesi veya tersi bizzat kendi içerisinde zikredilen kıyas şekli.
kul: Allah’ın yarattığı mahlûk.
lâzım: gerekli.
mahv: yok olma, ortadan kalkma.
mana-i işarî: işaretlerle ifade edilen mana.
mezaristan: mezarlık.
misal: örnek.
mutî: itaat eden, uyan.

mühim: önemli.
müspet: olumlu.
müthiş: dehşetli.
netice: sonuç.
nihayetsiz: sonsuz.
nükte: ince söz ve mana.
Rahîm: sonsuz merhamet sahibi olan Allah.
rahmet: merhamet etme, esirgeme, şefkat gösterme.
rububiyet: Cenab-ı Allah’ın terbiye, tedbir ve malikiyeti ve besleyiciliği durumu.
seyeran: bakıp seyretme, temaşa.
seyrüsefer: bir hedefe doğru gidiş.
suret: biçim, tarz.
taht-ı tedbir: yönetimi, idaresi altında.
tarik-ı hak: hak ve hakikat yolu.
tavzif: vazifelenendirme.
terhis: izin verme, serbest bırakma.
teveccüh: hoşlanma, güler yüz gösterme, iltifat etme.
vasıta: aracı.
vazifedar: vazifeli.
vazifedarâne: vazifeli olarak.
Zat-ı Zülcelâl: celâl ve büyüklük sahibi zat, Allah.

gündüzdür.” Menfi netice için deniliyor: “Gündüz yok. Öyle ise netice veriyor ki, güneş çıkmamış.” Mantıkça, bu müspet ve menfi iki netice kat’idirler.

Aynen böyle de, şu ayet-i kerîme der ki: “Eğer Allah’a muhabbetiniz varsa, Habibullaha ittiba edilecek. İttiba edilmezse, netice veriyor ki, Allah’a muhabbetiniz yoktur. Muhabbetullah varsa, netice verir ki, Habibullahın sünnet-i seniyesine ittiba intaç eder.”

Evet, *Cenab-ı Hakka iman eden, elbette Ona itaat edecek. Ve itaat yolları içinde en makbulü ve en müstakim ve en kısası, bilâşüphe, Habibullahın gösterdiği ve takip ettiği yoldur.*

Evet, bu kâinatı bu derece in’amat ile dolduran Zat-ı Kerîm-i Zülcemal, zîşuurlardan o nimetlere karşı şükür istemesi, zarurî ve bedihîdir. Hem bu kâinatı bu kadar mu’cizat-ı sanatla tezyin eden o Zat-ı Hakîm-i Zülcelâl, elbette bilbedahe, zîşuurlar içinde en mümtaz birisini Kendine muhatap ve tercüman ve ibadına mübelliğ ve imam yapacaktır. Hem bu kâinatı had ve hesaba gelmez tecelliyat-ı cemal ve kemalâtına mazhar eden o Zat-ı Cemîl-i Zülkemat, elbette bilbedahe, sevdiği ve izharını istediği cemal ve kemal ve esma ve sanatının en cami’ ve en mükemmel mikyas ve medarı olan bir zata, her hâlde en ekmel bir vaziyet-i ubudiyeti verecek ve onun vaziyetini sairlerine numune-i imtisal edip, herkesi onun ittibâna sevk edecek. Tâ ki, o güzel vaziyeti başkalarında da görürsün.

ayet-i kerîme: Kur’ân’ın ayeti; azamet ve şerefi olan ayet.
bedihî: açık, aşikâr.
bilâşüphe: şüphesiz.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
camî: toplayan, içine alan.
cemal: güzellik.
Cenab-ı Hak: Allah.
ekmel: en mükemmel ve kuresursuz olan.
esma: isimler.
Habibullah: Allah’ın sevgilisi, Hz. Muhammed.

had: sınır.
ibad: kullar.
imam: önder.
iman: inanma, itikat, inanç.
in’amat: yardımlar, nimet vermeler.
intaç: netice verme.
itaat: boyun eğme, uyma.
ittiba: tâbi olma, uyma.
izhar: açığa vurma, gösterme.
kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
kat’î: kesin.
kemal: olgunluk, mükem-

mellik.
kemalât: kemaller, mükemmellikler.
makbul: kabul edilmiş olan, geçerli.
mazhar: nail olma.
medar: eksen, kaynak.
menfi: olumsuz.
mikyas: ölçü.
mu’cizat-ı sanat: sanat mu’cizeleri.
Muhabbetullah: Allah sevgisi.
muhatap: hitap olunan.

mübelliğ: tebliğ eden, bildiren.
mükemmel: tam, olgun.
mümtaz: seçkin.
müspet: olumlu.
müstakim: doğru.
netice: sonuç.
nimet: lütuf, ihsan.
numune-i imtisal: örnek alınacak model.
sair: diğer, öteki.
sevk etme: yönlendirme.
Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
şükür: nimetin sahibini tanıma ve ona karşı minnet duyma.
tecelliyat-ı cemal: lâhî güzelliklerin tecellileri, görüntüleri.
tecelliyat-ı kemalât: kemaller, mükemmellikler.
tercüman: tercüme eden.
tezyin: süsleme, ziynetlendirme.
vaziyet: durum, hâl.
vaziyet-i ubudiyet: kulluk, ibadet vaziyeti.
zarurî: zorunlu.
zat: azamet ve ululuk sahibi kişi.
Zat-ı Cemîl-i Zülkemat: sonsuz güzellik ve olgunluk, mükemmellik sahibi olan Allah.
Zat-ı Hakîm-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük ve celâl sahibi ve her işi hikmetle yapan zat.
Zat-ı Kerîm-i Zülcemal: sonsuz güzellik sahibi, kerîm ve cömert olan zat.
zîşuur: şuur sahibi.

adab-ı Nebevîye: Hz. Peygamberin edebi hâl ve davranışları.
adap: davranış kaideleri, ahlâk ve terbiyenin gerektirdiği hareket tarzı.
âdât: âdetler, görenekler.
aleyhissalâtü vesselâm: "Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun," anlamında.
beyan: anlatma, açıklanma, izah etme.
bid'a(t): dinin aslında olmayıp sonradan icat edilen seyler.
cihet: yön.
dalâlet: doğru yoldan ayrılma, batıla yönelme.
desatir-i Sünnet-i Seniyye: Hz. Peygamberin sünnetinin kaideleri, prensipleri.
düstur: kaide, prensip.
edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.
elhâsıl: netice itibarıyla.
ferman: emir, buyruk.
harekât: davranışlar, tutumlar.
hâşâ ve kellâ: Allah korusun, asla.
hisse: pay, nasip.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme.
icat: sonradan ortaya çıkma.
intaç: netice verme.
istifade: faydalanma.
istilzam: gerektirme.
ittiba: tâbi olma, uyma.
kavaid-i Şeriat-ı Garra: parlak ve nurlu İslâm şeriatının kaideleri, prensipleri.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
malûm: bilinen.
meratip: mertebeler, basamaklar.
meselâ: misal olarak.
muamelât-ı fitriye: doğuştan gelen muameleler.
muhabbetullah: Allah sevgisi.
muhalafet: aykırılık, muhaliflik.
muhkemat: hüküm ihtiva eden ayetler.
nakıs: noksan, kusurlu.
nevafile: nâfileler.
nevi: çeşit, tür.
nur: aydınlık, ışık.
nükte: ince söz ve mana.
örf: zamanın gereğine ve yöre âdetlerine uyan uygulama biçimi, gelenek.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
Siyer-i Seniyye: Hz. Peygamberin (a.s.m.) yüksek ahlâk ve vasıflarına dair yazılan kitap.
Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî

Elhâsıl: Muhabbetullah, sünnet-i seniyyenin ittibanını istilzam edip intaç ediyor. Ne mutlu o kimseye ki, sünnet-i seniyyeye ittibandan hissesi ziyade ola. Veyl o kimseye ki, sünnet-i seniyyeyi takdir etmeyip bid'alara giriyor.

Altıncı Nükte

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş:

¹ كُلُّ بَدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ Yani,

² الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ sırrı ile, kavaid-i Şeriat-ı Garra ve desatir-i sünnet-i seniyye tamam ve kemalini bulduktan sonra, yeni icatlarla o düsturları beğenmemek veya hut —hâşâ ve kellâ— nakıs görmek hissini veren bid'aları icat etmek dalâlettir, ateştir.

Sünnet-i seniyyenin meratibi var. Bir kısmı vaciptir, terk edilmez. O kısım, Şeriat-ı Garrada tafsilâtıyla beyan edilmiş. Onlar muhkematdır, hiçbir cihette tebeddül etmez. Bir kısmı da nevafile nev'indedir. Nevafile kısmı da iki kısımdır:

Bir kısmı, ibadete tâbi sünnet-i seniyye kısımlarıdır. Onlar dahi şeriat kitaplarında beyan edilmiş; onların tağyiri bid'attır. Diğer kısmı, "adap" tabir ediliyor ki, Siyer-i Seniyye kitaplarında zikredilmiş. Onlara muhalafete bid'a denilmez; fakat adab-ı Nebevîye bir nevi muhalafettir ve onların nurundan ve o hakikî edepten istifade etmemektir. Bu kısım ise, örf ve âdât, muamelât-ı fitriyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tevatürle malûm olan harekâtına ittiba etmektir. Meselâ, söylemek adabını

Bir kısmı, ibadete tâbi sünnet-i seniyye kısımlarıdır. Onlar dahi şeriat kitaplarında beyan edilmiş; onların tağyiri bid'attır. Diğer kısmı, "adap" tabir ediliyor ki, Siyer-i Seniyye kitaplarında zikredilmiş. Onlara muhalafete bid'a denilmez; fakat adab-ı Nebevîye bir nevi muhalafettir ve onların nurundan ve o hakikî edepten istifade etmemektir. Bu kısım ise, örf ve âdât, muamelât-ı fitriyede Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın tevatürle malûm olan harekâtına ittiba etmektir. Meselâ, söylemek adabını

1. Her bid'at dalâlettir ve her dalâlet Cehennem ateşindedir. (Müslim, Cuma: 43; Ebu Davud, Sünnet: 5; Neseî, l'deyn: 22; İbni Mâce, Mukaddime: 6, 7; Darimî, Mukaddime: 16, 23; Müsned, 3:310, 371, 4:126, 127; Beyhakî, Sünen: 3:213, 214.)
2. Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. (Mâide Suresi: 3.)

emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
Şeriat-ı Garra: parlak din; İslâmiyet.
tâbi: uyan, itaat eden.
tabir: ifade.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar.
tağyir: değiştirme.

takdir: beğenme, kıymetini anlama.
tebeddül: değişme.
tevatür: bir hadis-i şerifin, yalan söylemeleri kabullenilmesi mümkün olmayan bir topluluk tarafından aktarılması, rivayet edilmesi.

vacip: dinî bakımdan yapılması şart olan, terki caiz olmayan.
veyl: yazıklar olsun.
zikir: anma.
ziyade: fazla.

gösteren ve yemek ve içmek ve yatmak gibi hâlâtın adabının düsturlarını beyan eden ve muaşerete taallük eden çok sünnet-i seniyele var. Bu nevi sünnetlere “adap” tabir edilir. Fakat o adaba ittiba eden, âdâtını ibadete çevirir. O adaptan mühim bir feyiz alır. En küçük bir adabın müraatı, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmı tahattur ettiriyor, kalbe bir nur veriyor.

Sünnet-i seniyenin içinde en mühimi, İslâmiyet alâmetleri olan ve şaire de taallük eden sünnetlerdir. Şair, âdeta hukuk-ı umumiye nev’inden, cemiyete ait bir ubu - diyetir. Birisinin yapmasıyla o cemiyet umumen istifade ettiği gibi, onun terkiyle de umum cemaat mes’ul olur. Bu nevi şaire riya giremez ve ilân edilir. Nafile nev’inden de olsa, şahsî farzlardan daha ehemmiyetlidir.

Yedinci Nükte

Sünnet-i seniye edeptir. Hiçbir meselesi yoktur ki, al - tında bir nur, bir edep bulunmasın. Resul-i Ekrem Aley - hissalâtu Vesselâm ferman etmiş:

1 **أَدَّبَنِي رَبِّي فَأَحْسَنَ تَأْدِيبِي**

Yani, “Rabbim bana edebi güzel bir surette ihsan et - miş, edeplendirmiş.”

Evet, Siyer-i Nebeviyeye dikkat eden ve sünnet-i seniye - yeyi bilen, kat’iyen anlar ki, edebin envanı, Cenab-ı Hak, Habibinde cem etmiştir.² Onun sünnet-i seniyesini terk eden, edebi terk eder.³ **بِي آدَبٍ مَحْرُومٍ بَاشِدٌ أَزْ لُطْفِ رَبِّ**

kaidesine mâsadak olur, hasaretle bir edepsizliğe düşer.

1. Aclûni, Keşfü'l-Hafa, 1:70; Münavi, Fezû'l-Kadir, 1:224.

2. Bkz. Kalem Suresi: 4.

3. Edepsiz, Allah'ın lütfundan mahrum kalır.

adap: davranış kaideleri, ah - lamında.

alâmet: belirti, nişan.

âdât: âdetler, görenekler.

âdeta: sanki.

aleyhissalâtu vesselâm: “Sa - lâtu ve selâm onun (Peygam - berimizin) üzerine olsun,” an -

düstur: kaide, prensip.

edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.

beyan: anlatma, açıklama,

cem: toplama.

cemaat: topluluk.

cemiyet: topluluk.

Cenab-ı Hak: Allah.

düstur: kaide, prensip.

edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.

ehemmiyet: önem.

enva: çeşitler, türler.

farz: İslâmiyette kesin olarak yapılması gereken emir.

ferman: emir, buyruk.

feyiz: bolluk, bereket.

Habip: sevgili, Hz. Muham - med (a.s.m.).

hâlât: hâller, durumlar.

hasaret: hasar, zarar.

hukuk-ı umumiye: umumun hak ve hukuku.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini ye - rine getirme.

ihsan: ikram etme, lütuf.

ilân: açıktan yapılma.

istifade: faydalanma.

ittiba: tâbi olma, uyma.

kaide: kural, prensip.

kat’iyen: kesin olarak.

mâsadak: doğrulayıcı.

mesele: önemli konu.

mes’ul: sorumlu, yükümlü.

muâşeret: birlikte yaşayıp iyi ge - çinme, muâşeret.

mühim: önemli.

müraat: uymak.

nafile: farz ve vacip olmayan iba - det.

nev: çeşit, tür.

nevi: çeşit, tür.

nur: aydınlık, ışıık.

nükte: ince söz ve mana.

Rab: her şeyin maliki, yaratan,

büyüten, terbiye eden Allah.

Resul-i Ekrem: çok cömert, ke - rîm olan peygamber, Hz. Muham - med (a.s.m.).

riya: iki yüzlülük, yalandan gös - teriş.

siyer-i nebeviye: Peygamberimi - zin hayatı ve ahlâkı ve gayesin - den bahseden kitap.

suret: biçim, tarz.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yapmayı âdet edindiği ibadetler.

Sünnet-i Seniyye: Hz. Muham - med'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

şahsî: şahsa ait, hususî.

şair: dinin alâmetleri, işaretleri.

taallük: ilgi, münasebet.

tabir: ifade.

tahattur: hatıra getirme.

ubudiyet: kulluk.

umum: bütün, herkes.

umumen: umumî olarak, genel olarak.

Sual: Her şeyi bilen ve gören ve hiçbir şey Ondan gizlenemeyen Allâmü'l-Guyûb'a ¹ karşı edep nasıl olur? Sebeb-i hacalet olan hâletler Ondan gizlenemez. Edebin bir nev'i tesettürdür, mucib-i istikrah hâlâtı setretmektir. Allâmü'l-Guyûb'a karşı tesettür olamaz.

Elcevap: *Evvelâ*, Sâni-i Zülcelâl nasıl ki kemal-i ehemmiyetle sanatını güzel göstermek istiyor ve müstekreh şeyleri perdeler altına alıyor ve nimetlerine, o nimetleri süslendirmek cihetiyle nazar-ı dikkati celp ediyor. Öyle de, mahlûkatını ve ibadını sair zîşuurlara güzel göstermek istiyor. Çirkin vaziyetlerde görünmeleri, *Cemîl* ve *Müzeyyin* ve *Lâtif* ve *Hakîm* gibi isimlerine karşı bir nevi isyan ve hilâf-ı edep oluyor. İşte, sünnet-i seniyedeki edep, o Sâni-i Zülcelâl'in esmalarının hudutları içinde bir mahz-ı edep vaziyetini takınmaktır.

Saniyen: Nasıl ki bir tabip, doktorluk noktasında, bir namahrem'in en namahrem uzvuna bakar ve zaruret olduğu vakit ona gösterilir, hilâf-ı edep denilmez. Belki, edeb-i tıp öyle iktiza eder denilir. Fakat o tabip, reculiyet ünvanıyla yahut vaiz ismiyle yahut hoca sıfatıyla o namahremlere bakamaz, ona gösterilmesini edep fetva veremez. Ve o cihette ona göstermek hayâsızlıktır. Öyle de, Sâni-i Zülcelâl'in çok esması var; her bir ismin ayrı bir cilvesi var. Meselâ, *Gaffar* ismi günahların vücudunu ve *Settar* ismi kusurâtın bulunmasını iktiza ettikleri gibi, *Cemîl* ismi de çirkinliği görmek istemez. *Lâtif*, *Kerîm*, *Hakîm*, *Rahîm* gibi esma-i cemaliye ve kemaliye, mevcudatın güzel bir surette ve mümkün vaziyetlerin en

Allâmü'l-Guyûb: görünmeyen şeyleri bilen, Allah.
celp: çekme, çekiş.
Cemîl: sonsuz güzellik sahibi olan Allah.
cihet: yön.
cilve: tecelli.
edeb-i tıp: doktorluk terbiyesi.
edep: iyi ahlâk, güzel terbiye.
esma: isimler.
esma-i cemaliye ve kemaliye: Cenab-ı Hakkın güzellik ve mü-kemmellik isimleri.
fetva: izin.
Gaffar: kulların günahlarını örten, bağışlayan, bağışlaması bol olan Allah.
günah: dinî suç.
Hakîm: her şeyi hikmetle yaratan, hikmet sahibi Allah.
hâlât: hâller.
hâlet: hâl.
hayâ: ahlâk kurallarına bağlı olma; edep.
hilâf-ı edep: edebe zıt.
hudut: sınırlar.
ibad: kullar.
iktiza: gerektirme.
isyan: başkaldırma, itaatsizlik.
kemal-i ehemmiyet: son derece önemli olma.
Kerîm: ikram ve ihsanı bol olan Allah.
kusurat: kusurlar, noksanlıklar.
Lâtif: Allah'ın güzel isimlerinden yarattığı varlıklara çok lütuf ve ih-sanda bulunan Allah.
mahlûkat: Allah tarafından yaratılanlar.
mahz-ı edep: terbiyenin en güzeli.
meselâ: misal olarak.
mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.
mucib-i istikrah: nefret sebebi.
müstekreh: istikrah edilmiş, tiksindirici.
Müzeyyin: her şeyi en güzel biçimde süslendiren Cenab-ı Hak.
namahrem: mahrem olmayan yabancı, nikâhlanmanın haram olmadığı kişi.
nazar-ı dikkat: dikkatli bakış.
nev: çeşit, tür.
nimet: lütuf, ihsan.
perde: örtü.
Rahîm: sonsuz merhamet sahibi

1. Bkz. Mâide Suresi: 106, 109; Tevbe Suresi: 78; Sebe Suresi: 48.

olan Allah.

reculiyet: erkeklik.

sair: diğer, öteki.

Sâni-i Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi, her şeyi sanata yaratan Allah.

saniyen: ikinci olarak.

sebeb-i hacalet: utanç sebebi.

setr: örtme, gizleme.

Settar: kullarının bütün kusurlarını örten, ayıplarını en çok gizleyen Allah.

sıfât: vasıf.

sual: soru.

suret: biçim, tarz.

Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

tabip: doktor.

tesettür: örtünme, gizlenme.

uzuv: organ.

ünvan: nam.

vaiz: dinî meseleler üzerinde öğüt vererek irşat eden.

vaziyet: durum, hâl.

vücut: varlık.

zaruret: mecburiyet, zorunluluk.

zîşuur: şuur sahibi.

iyisinde bulunmalarını iktiza ederler. Ve o esma-i cemaliye ve kemaliye ise, melâike ve ruhanî ve cin ve insin nazarında güzelliklerini, mevcudatın güzel vaziyetleriyle ve hüsn-i edepleriyle göstermek isterler. İşte, sünnet-i seniye-deki adap, bu ulvî adabın işaretidir ve düsturlarıdır ve numuneleridir

Sekizinci Nükte

¹ **فَان تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ** 'dan evvelki olan
² **لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ** ilâahir ayeti, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine karşı kemal-i şefkat ve nihayet re'fetini gösterdikten sonra, şu **فَان تَوَلَّوْا** ayetiyle der ki:

“Ey insanlar, ey Müslümanlar! Böyle hadsiz bir şefkatle sizi irşat eden ve sizin menfaatiniz için bütün kuvvetini sarf eden ve manevî yaralarınız için, kemal-i şefkatle, getirdiği ahkâm ve sünnet-i seniyesiyle tedavi edip merhem vuran şefkatperver bir zatın bedihî şefkatini inkâr etmek ve gözle görünen re'fetini itham etmek derecesinde onun sünnetinden ve tebliğ ettiği ahkâmdan yüzlerinizi çevirmek ne kadar vicdansızlık, ne kadar akılsızlık olduğunu biliniz.

“Ve ey şefkatli Resul ve ey re'fetli Nebî! Eğer senin bu azîm şefkatini ve büyük re'fetini tanımayıp akılsızlıklarından sana arka verip dinlemeseler, merak etme. Semavat

1. Eğer yüz çevirirlerse, de ki: Allah bana yeter. (Tevbe Suresi: 129.)

2. Ey insanlar, size kendi içinizden bir peygamber geldi. (Tevbe Suresi: 128.)

adap: davranış kaideleri, ahkâm ve terbiyenin gerektirdiği hareket tarzı.
ahkâm: emirler, hükümler.
aleyhissalâtü vesselâm: “Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun,” anlamında.
ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.

azîm: büyük, yüce.
bedihî: açık, aşikâr.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
düstur: kaide, prensip.
esma-i cemaliye ve kemaliye: Cenab-ı Hakkın güzellik ve mükemmellik isimleri.

evvel: önce.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hüsn-i edep: güzelce terbiye edilmiş.
iktiza: gerektirme.
ilâahir: sonuna kadar.
inkâr: reddetme, inanmama.
ins: insan.
irşat: doğru yolu gösterme.

itham: suçlama.
kemal-i şefkat: tam ve mükemmel şefkat.
manevî: manaya ait.
melâike: melekler.
menfaat: fayda.
merhem: ilâç.
mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.
nazar: bakış.
Nebî: Allah’ın elçisi, peygamber.
nihayet: son derece.
nükte: ince söz ve mana.
re’fet: esirgeme, merhamet, şefkat etme.
Resul: Allah’ın elçisi, peygamber.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
ruhani: gözle görülmeyen, cismi olmayan, elle tutulamayan varlıklar.
sarf: harcama.
semavat: semalar, gökler.
sünnet: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.
Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
şefkat: içten ve karşılıksız merhamet.
şefkatperver: şefkat etmeyi seven.
tebliğ: ulaştırmak, bildirmek.
ulvî: yüksek, yüce.
ümmet: Müslümanların tamamı.
vaziyet: durum, hâl.
vicdan: iyiyi kötüden, hayrı şerden ayırt etmeye yardımcı olan ahlâkî duygu.
zat: kişi, şahıs.

ve arzın cünudu taht-ı emrinde olan, Arş-ı Azîm-i Muhi-
tin tahtında saltanat-ı rububiyeti hükmeden Zat-ı Zülcelâl
sana kâfidir. Hakikî mutî taifeleri senin etrafında toplat-
tırır, seni onlara dinlettirir, senin ahkâmını onlara kabul
ettirir!”

Evet, *şeriat-ı Muhammediye ve sünnet-i Ahmediyede hiçbir mesele yoktur ki, müteaddit hikmetleri bulunmasın*. Bu fakir, bütün kusur ve aczimle beraber bunu iddia ediyorum ve bu davanın ispatına da hazırım. Hem şimdiye kadar yazılan yetmiş seksen Risale-i Nuriye, sünnet-i Ahmediyenin ve şeriat-ı Muhammediyenin (a.s.m.) meseleleri ne kadar hikmetli ve hakikatli olduğuna yetmiş seksen şahid-i sadık hükmüne geçmiştir. Eğer bu mevzua dair iktidar olsa, yazılsa, yetmiş değil, belki yedi bin risale, o hikmetleri bitiremeyecek.

Hem ben şahsımda bilmüşahede ve zevken, belki bin tecrübatım var ki, mesail-i şeriatla sünnet-i seniye düsturları, emraz-ı ruhaniyede ve akliyede ve kalbiyede, hususan emraz-ı içtimaiyede gayet nafi birer devadır bildiğimi ve onların yerini başka felsefi ve hikmetli meseleler tutmadığını, bilmüşahede kendim hissettiğimi ve başkalarına da bir derece risalelerde ihsas ettiğimi ilân ediyorum. Bu davamda tereddüt edenler, Risale-i Nur eczalarına müracaat edip baksınlar.

İşte böyle bir zatın sünnet-i seniyesine elden geldiği kadar ittibaa çalışmak ne kadar kârlı ve hayat-ı ebediye için ne kadar saadetli ve hayat-ı dünyeviye için ne kadar menfaatli olduğu kıyas edilsin.

acz: zayıflık, güçsüzlük.
ahkâm: emirler, hükümler.
Arş-ı Azîm-i Muhit: Cenab-ı Allah'ın izzet, kudret ve saltanatının geniş dairesi, makamı.
arz: yer, dünya.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak.
cünud: askerler.
dair: alâkalı.
dava: takip edilen fikir, ülkü, iddia.
deva: ilaç, çare.
düstur: kaide, prensip.
ecza: cüzler, kısımlar.
emraz-ı içtimaiye: sosyal hastalıklar.
emraz-ı ruhaniye ve akliye: ruh ve akıl hastalıkları.
felsefi: felsefe ile ilgili.
gayet: son derece.
hakikat: gerçek, asıl.
hakikî: gerçek.
hayat-ı dünyeviye: dünyaya ait olan hayat.
hayat-ı ebediye: ebedî ve sonsuz hayat.
hikmet: gizli sebep, gaye.
hususan: özellikle.

hükmeden: hâkim olan.
hükmüne: değerine.
iddia: bir fikri ısrarla savunma.
ihsas: hissettirme.
iktidar: kuvvet, kabiliyet.
ispat: doğruyu delillerle gösterme.
ittiba: tâbi olma, uyma.
kâfi: yeter.
kıyas: karşılaştırma.
kusur: eksiklik, noksan.
menfaat: fayda.
mesail-i şeriat: şeriatın meseleleri, kaideleri.
mesale: problem, önemli konu.
mevzu: konu.
mutî: itaat eden, uyan.
müracaat: başvurma.
müteaddit: birçok.
nafi: faydalı.
saadet: mutluluk.
saltanat-ı rububiyet: kâinatı terbiye ve idare edici olan Allah'ın saltanatı.
Sünnet-i Seniye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek

hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
şahid-i sadık: doğru sözlü şahit.
Şeriat-ı Muhammediye: Hz. Muhammed'in Allah'tan getirdiği İslâm dini.
taht-ı emir: emir ve idare altında.
taife: takım, guruh.
tecrübat: tecrübeler.
tereddüt: kararsızlık.
zat: kişi, şahıs.
Zat-ı Zülcelâl: celâl ve büyüklük sahibi zat, Allah.

Dokuzuncu Nükte

Sünnet-i seniye'nin her bir nev'ine tamamen bilfiil ittibâ etmek, ehass-ı havassa dahi ancak müyesser olur. Ona bilfiil olmasa da, binniyet, bilkasıt, taraftarâne ve iltizamkârâne talip olmak, herkesin elinden gelir. Farz ve vacip kısımlara zaten ittibaa mecburiyet var. Ve ubudiyetteki müstehap olan sünnet-i seniye'nin terkinde, günah olmasa dahi, büyük sevabın zayıfatı var. Tağyirinde ise büyük hata vardır. Âdât ve muamelâtteki sünnet-i seniye ise, ittibâ ettikçe, o âdât, ibadet olur. Etmese itap yok; fakat Habibullahın adab-ı hayatiyesinin nurundan istifadesi azalır.

Ahkâm-ı ubudiyette yeni icatlar bid'attır. Bid'atlar ise, **1** **الْيَوْمَ اكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ** sırrına münafi olduğu için, merduttur. **2** Fakat, tarikatte evrat ve ezkâr ve meşrepler nev'inden olsa ve asılları Kitap ve sünnetten ahzedilmek şartıyla, ayrı ayrı tarzda, ayrı ayrı surette olmakla beraber, mukarrer olan usul ve esasat, sünnet-i seniye'ye muhalefet ve tağyir etmemek şartıyla, bid'a değillerdir. Lâkin bir kısım ehl-i ilim, bunlardan bir kısmını bid'aya dahil edip, fakat "bid'a-i hasene" namını vermiş. İmam-ı Rabbanî Müceddid-i Elf-i Sani (r.a.) diyor ki:

"Ben seyr-i sülûk-i ruhanîde görüyordum ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmdan mervi olan kelimat nurludur, sünnet-i seniye şua ile parlıyor. Ondan mervi olmayan parlak ve kuvvetli virtleri ve hâlleri gördüğüm

1. Bugün sizin dininizi kemale erdirdim. (Mâide Suresi: 3.)

2. *Buhârî*, İ'tisam: 5, Büyü: 60, Sulh: 5; *Müslim*, Akdiye: 18; *Ebu Davud*, Sünnet: 6.

adab-ı hayatiye: hayata ilişkin kaideler, kurallar.
âdât: âdetler, görenekler.
ahkâm-ı ubudiyet: kulluğun hükümleri.
ahz edilme: alma.
aleyhissalâtü vesselâm: "Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun," anlamında.

bid'a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar, sonradan ortaya çıkan.
bid'a-i hasene: Hz. Peygamberden sonra ortaya çıkan fakat Kur'an ve sünnete aykırı olmayan.
bid'at: dinin aslında olmayıp sonradan icat edilen şeyler.
bilfiil: sırf kendisi, gerçek ola-

rak.
bilkasıt: kasıtlı olarak.
binniyet: niyet ederek.
dahil: içine grime.
ehass-ı havas: seçkinlerin en seçkini.
ehl-i ilim: ilim sahipleri.
esasat: esaslar.
evrat: virtler, okunması âdet olan dinî dualar.

ezkâr: zikirler.

farz: İslâmiyette kesin olarak yapılması gereken emir.

günah: dinî suç.

Habibullah: Allah'ın sevgilisi.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme.

icat: sonradan ortaya çıkan.

iltizamkârâne: taraftar olma.

istifade: faydalanma.

itap: azarlama.

ittibâ: tâbi olma, uyma.

kelimat: kelimeler.

lâkin: fakat.

mecburiyet: zorunluluk.

merdut: reddolunmuş, geri çevrilmiş.

mervi: rivayet edilen, nakledilen.

meşrep: hareket tarzı, tutum, meslek.

muamelât: fıkıhta şahıs ve aile hukuku, aynı haklar, miras, ticaret, borçlar ve iç hukukuyla ilgili konular.

muhalefet: aykırılık, zıtlık.

mukarrer: kararlaştırılmış.

Müceddid-i Elf-i Sâni: ikinci bin yılın müceddidi.

münafi: zıt, aykırı.

müstehap: sevap olan, fakat terkinde de günah olmayan sünnetler.

müyesser: kolay olan.

nev: çeşit, tür.

nur: aydınlık, ışık.

nur: aydınlık, ışık.

nükte: ince söz ve mana.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sevap: mükâfat.

seyr-i sülûk-i ruhanî: manevî ve ruhanî makamlarda seyr ve seyahat.

suret: biçim, tarz.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.

Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüce sünneti; yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

şua: ışın.

tağyir: değiştirme.

tagyir: değiştirme.

talip: istekli.

taraftarâne: taraf tutarak.

tarikât: Allah'a ulaşmak için, seyr ü sülûk sırasında tutulan yol.

ubudiyet: kulluk.

usul: esaslar, kaideler.

vacip: dinî bakımdan yapılması şart olan, terki caiz olmayan.

virt: zikir; belli zamanlarda, belli sayıda, belli duaların zikir olarak belli biçimde ve düzenli şekilde okunması.

zayıat: kayıplar, zararlar.

vakit, üstünde o nur yoktu. Bu kısmın en parlağı, evvelkinin en azına mukabil gelmiyordu. Bundan anladım ki, sünnet-i seniye'nin şuaı bir iksirdir. Hem o sünnet, nur isteyenlere kâfidir; hariçte nur aramaya ihtiyaç yoktur.”

İşte, böyle hakikat ve şeriatın bir kahramanı olan bir zatın bu hükmü gösteriyor ki, *sünnet-i seniye, saadet-i dâreynin temel taşıdır ve kemalâtın madeni ve menbaıdır.*

اللَّهُمَّ الرَّزْقَنَا اتَّبِعِ السَّنَةَ السَّنِيَّةَ¹
رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ²

Onuncu Nükte

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ³ ayetinde i'caz-

lı bir icaz vardır. Çünkü çok cümleler bu üç cümlenin içinde derç edilmiştir. Şöyle ki:

Şu ayet diyor ki: “Allah’a (celle celâlühü) imanınız varsa, elbette Allah’ı seveceksiniz. Madem Allah’ı seversiniz; Allah’ın sevdiği tarzı yapacaksınız. Ve o sevdiği tarz ise: Allah’ın sevdiği zata benzemelisiniz. Ona benzemek ise, ona ittiba etmektir. Ne vakit ona ittiba etseniz, Allah da sizi sevecek. Zaten siz Allah’ı seversiniz, tâ ki Allah da sizi sevsin.”

İşte bütün bu cümleler, şu ayetin yalnız mücmel ve kısaca bir mealidir. Demek oluyor ki, insan için en mühim, âli maksat, Cenab-ı Hakkın muhabbetine mazhar olmasıdır. Bu ayetin nassıyla gösteriyor ki, o matlâb-ı âlânın

âli: yüce.
ayet: Kur’ân’ın her bir cümlesi.
celle celâlühü: şanı yüce olan.
Cenab-ı Hak: Allah.
derç: içine girme.
evvel: önce.
hakikat: gerçek.
hariç: dışarı.
hüküm: emir.
icaz: az sözle çok mana ifade etme.
i'caz: mu'cizeli oluş.
iksir: bir şeyin kuvvetli, esas maddesi.
iman: itikat, inanç, inanma.
ittiba: tâbi olma, uyma.
kâfi: yeter.
kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.
meden: asıl, kaynak.
maksat: gaye.
matlâb-ı âlâ: en yüksek talep ve arzu.
mazhar: nail olma, şereflenme.
meal: mana, mefhum.
menba: kaynak.
mukabil: karşılık.

1. Allah'ım, bize sünnet-i seniye'ye uymayı nasip eyle.
2. Ey Rabbimiz! Biz indirdiğin kitaba inandık ve peygambere uyduk. sen de bizi, Senin birliğine ve peygamberinin doğruluğuna şahitlik edenlerle beraber yaz. (Âl-i İmran Suresi: 53.)
3. De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmran Suresi: 31.)

mücmel: kısa ve az sözle ifade edilmiş.
mühim: önemli.
nas: kesin hüküm.
nur: aydınlık, ışık.
nükte: ince söz ve mana.
saadet-i dâreyn: dünya ve ahiret mutluluğu.
sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.
Sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
seriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, llâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
şua: ışın.
zat: kişi, şahıs.

yolu Habibullah'a ittibadır ve sünnet-i seniyesine iktidadır. Bu makamda üç nokta ispat edilse, mezkûr hakikat tamamıyla tezahür eder.

• **Birinci Nokta:** Beşer, fıtraten, şu kâinatın Hâlik'ına karşı hadsiz bir muhabbet üzerine yaratılmıştır. Çünkü fıtrat-ı beşeriyede cemal karşı bir muhabbet ve kemal karşı perestîş etmek ve ihsana karşı sevmek vardır. Cemal ve kemal ve ihsan derecatına göre, o muhabbet tezayüt eder, aşkın en münteha derecesine kadar gider.

Hem bu küçük insanın küçücük kalbinde kâinat kadar bir aşk yerleşir. Evet, kalbin mercimek kadar bir sandukçası olan kuvve-i hafıza, bir kütüphane hükmünde binler kitap kadar yazı, içinde yazılması gösteriyor ki, kalb-i insan, kâinatı içine alabilir ve o kadar muhabbet taşıyabilir.

Madem fıtrat-ı beşeriyede ihsan ve cemal ve kemal karşı böyle hadsiz bir istidad-ı muhabbet vardır. Ve madem bu kâinatın Hâlik'ı, kâinata tezahür eden âsârıyla bilbedahe tahakkuku sabit olan hadsiz cemal-i mukaddesi, bu mevcudatta tezahür eden nukuş-i sanatıyla bizzarure sübutu tahakkuk eden hadsiz kemal-i kudsi ve bütün zihayatlarda tezahür eden hadsiz enva-ı ihsan ve in'amatıyla bilyakîn ve belki bilmüşahede vücudu tahakkuk eden hadsiz ihsanatı vardır. Elbette, zîşuurların en camii ve en muhtacı ve en mütefekkeri ve en müştakı olan beşerden, hadsiz bir muhabbeti iktiza ediyor.

âsâr: eserler.
beşer: insanlık.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
bilmüşahede: görerek, bizzat şahit olarak.
bilyakîn: delil ve bürhan ile, şüphesiz.
bizzarure: ister istemez, mecburen.
camii: kapsayıcı, ihtiva edici olan.
cemal: güzellik.
cemal-i mukaddes: mukad-

des ve kusurdan uzak olan güzellik.
derecat: dereceler, basamaklar.
enva-ı ihsan: nimet ve ihsanın çeşitleri.
fıtraten: yaratılıştan.
fıtrat-ı beşeriye: insanın tabiatı.
Habibullah: Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.(a.s.m.)
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, esas.
Hâlik: her şeyi yoktan var

eden, Allah.
hükmünde: değerinde.
ihsan: ikram etme, lütuf.
ihsanat: ihsanlar, lütuflar.
iktida: birini örnek alarak ona benzemeye çalışma, ittiba etme.
iktiza: gerektirme.
in'amat: nimetler.
ispat: delil göstererek doğruyu ortaya koyma.
istidad-ı muhabbet: sevgi kabiliyeti.
ittiba: tâbi olma, uyma.

kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
kalb-i insan: insanlığının kalbi.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
kemal-i kudsi: mukaddes mükemmellik.
kuvve-i hafıza: hafıza gücü.
makam: durak.
mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.
mezkûr: zikredilen, adı geçen.
muhabbet: sevgi.
muhtaç: ihtiyaç içinde bulunan.
münteha: son.
müştak: istiyaklı, arzulu.
mütefekker: tefekkür eden, düşünen.
nukuş-i sanat: sanat nakışları.
perestîş: aşırı sevgi, meftunluk.
sandukça: küçük sandık.
sübut: sabit olma, meydana çıkma.
sünnet-i seniye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.
tahakkuk: gerçekleşme, meydana gelme.
tezahür: zuhur etme, görünme, ortaya çıkma.
tezayüt: artma, çoğalma.
zihayat: hayat sahibi.
zîşuur: şuurlu.

Evet, her bir insan o Hâlık-ı Zülcelâl'e karşı hadsiz bir muhabbete müstait olduğu gibi, o Hâlık dahi herkesten ziyade cemel ve kemal ve ihsanına karşı hadsiz bir mahbubiyete müstahaktır. Hatta insan-ı mü'minde, hayatına ve bekasına ve vücuduna ve dünyasına ve nefsine ve mevcudata karşı türlü türlü muhabbetleri ve şedit alâkaları, o istidad-ı muhabbet-i İlâhiyenin teresşuhatıdır. Hatta insanın mütenevvi hissiyat-ı şeditesi, o istidad-ı muhabbetin istihaleleridir ve başka şekillere girmiş reşhalardır.

Malûmdur ki, insan kendi saadetiyle mütelezziz olduğu gibi, alâkadar olduğu zatların saadetleriyle dahi mütelezziz oluyor. Ve kendini belâdan kurtaranı sevdiği gibi, sevdiğini de kurtaranı öyle sever. İşte, bu hâlet-i ruhiyeye binaen, insan, eğer her insana ait enva-ı ihsanat-ı İlâhiyeden yalnız bunu düşünse ki: "Benim Hâlık'ım beni zulûmat-ı ebediye olan ademden kurtarıp bu dünyada güzel bir dünyayı bana verdiği gibi, ecelim geldiği zaman beni idam-ı ebedî olan ademden ve mahvdan yine kurtarıp bâkî bir âlemde ebedî ve çok şaşaalı bir âlemi bana ihsan ve o âlemin umum enva-ı lezaiz ve mehasininden istifade edecek ve cevelân edip tenezzüh edecek zahîrî ve bâtînî hasseleri, duyguları bana in'am ettiği gibi, çok sevdiğim ve çok alâkadar olduğum bütün akarip ve ahbab ve ebna-i cinsimi dahi öyle hadsiz ihsanlara mazhar ediyor ve o ihsanlar bir cihette bana ait oluyor. Zira onların saadetleriyle mes'ut ve mütelezziz oluyorum. Madem ¹ **الْإِنْسَانُ عَيْدُ الْإِحْسَانِ** sırrıyla, herkeste ihsana

adem: yokluk.
ahbab: dostlar.
akarip: akrabalar, yakınlar.
alâka: ilgi.
alâkadar: ilgili.
âlem: cihan.
bâkî: ebedî, daimî.
bâtînî: içe ait, görünmeyen.
beka: bâkîlik, ebedîlik.
belâ: musibet.
binaen: -den dolayı.
cemal: güzellik.
cevelân eden: dolaşan, gezen.
cihet: yön.
ebedî: sonsuz, daimî.
ebna-i cins: aynı cinsten olanlar.
ecel: ölüm vakti.
enva-ı ihsanat-ı İlâhiye: İlâhî ihsan çeşitleri.
enva-ı lezaiz: lezzetlerin çeşitleri.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hâlet-i ruhiye: insanın ruh hâli.
Hâlık: her şeyi yoktan var eden, Allah.
Hâlık-ı Zülcelâl: "celâl, azamet ve kibriya sahibi yaratıcı" anlamında Allah'ın bir sıfâtı.
hasse: duygu.
hissiyat-ı şedit: şiddetli arzular, duygular.
idam-ı ebedî: dirilmemek üzere yok oluş.
ihsan: ikram etme, lütuf.
in'am: nimetlendirme.
insan-ı mü'min: imanlı insan.
istidad-ı muhabbet: sevgi kabiliyeti.
istidad-ı muhabbet-i İlâhiye: İlâhî muhabbetin mahiyetinde olan.
istifade: faydalanma.
istihale: bir hâlden başka bir hâle geçiş, dönüşme.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.

1. İnsanda ihsan edene karşı bir muhabbet vardır.

mahbubiyet: sevicecek hâlde bulunma.	müstait: kabiliyetli kimse.	tenezzüh etmek: gezinti yapmak.
mahv: yok olma.	müstehak: hak etmiş.	teresşuhat: sızıntılar.
malûm: bilinen.	mütelezziz: lezzet alan, hoşlanan.	umum: bütün.
mazhar: nail olma, şereflenme.	mütenevvi: çeşit çeşit.	vücut: varlık, var olma.
mehasin: güzellikler.	nefis: can, kendi.	zahîrî: görünen.
mes'ut: saadetli, bahtiyar.	reşha: sızıntı, damla.	zat: kişi, şahıs.
mevcudat: var olan her şey.	saadet: mutluluk.	ziyade: çok, fazla.
muhabbet: sevgi.	şaşaalı: parlak.	zulûmat-ı ebediye: ebedî, sonsuz karanlıklar.
	şedit: şiddetli.	

karşı perestîş var; elbette, böyle hadsiz ebedî ihsanata karşı, kâinat kadar bir kalbim olsa, o ihsana karşı muhabbetle dolmak iktiza eder ve doldurmak isterim. Ben bilfiil o muhabbeti etmezsem de, bilistidat, biliman, binniyet, bilkabul, bittakdir, biliştıyak, bililtizam, bilirade suretinde ediyorum” diyecek. Ve hakeza, cemel ve kemalle karşı insanın göstereceği muhabbet ise, icmalen işaret ettiğimiz ihsana karşı muhabbete kıyas edilsin.

Kâfir ise, küfür cihetiyle, hadsiz bir adavet eder. Hatta kâinata ve mevcudata karşı zalimâne ve tahkirkârâne bir adavet taşıyor

• **İkinci Nokta:** Muhabbetullah, ittiba-ı sünnet-i Muhammediye Aleyhissalâtü Vesselâmı istilzam eder. Çünkü Allah’ı sevmek, Onun marziyatını yapmaktır. Marziyatı ise, en mükemmel bir surette zat-ı Muhammediyede (a.s.m.) tezahür ediyor. Zat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) harekât ve ef’alde benzemek iki cihettedir:

Birisi: Cenab-ı Hak’ı sevmek cihetinde emrine itaat ve marziyatı dairesinde hareket etmek, o ittibaı iktiza ediyor. Çünkü bu işte en mükemmel imam, zat-ı Muhammediyedir (a.s.m.).¹

İkincisi: Madem zat-ı Ahmediye (a.s.m.) insanlara olan hadsiz ihsanat-ı İlâhiyenin en mühim bir vesilesidir; elbette Cenab-ı Hak hesabına hadsiz bir muhabbete lâyıktır. İnsan, sevdiği zata eğer benzemek kabilsen, fıtraten benzemek ister. İşte, Habibullahı sevenlerin, sünnet-i seniyesine ittiba ile ona benzemeye çalışmaları kat’iyen iktiza eder.²

1. Bkz. Ahzab Suresi: 21.

2. Bkz. Enbiya Suresi: 107.

adavet: düşmanlık.

aleyhissalâtü vesselâm: “Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun,” anlamında.

bilfiil: fiilen, uygulamalı olarak.

bililtizam: özel surette kast ü niyetle, sıkıca sanılarak.

biliman: iman ile, inanarak.

bilirade: irade ile, isteyerek.

bilistidat: kabiliyetlerle.

biliştıyak: iştıyakla; özlem duyarak, arzu duyarak.

bilkabul: kabul ederek.

binniyet: kast ederek, niyetle.

bittakdir: takdir ederek.

cemel: güzellik.

Cenab-ı Hak: Allah.

cihet: yön.

ebedi: zevalsiz, sonsuz.

ef’al: fiiller, işler.

fıtraten: fitrî olarak, yaratılıştan.

Habibullah: Allah’ın sevgilisi, Hz. Muhammed

hadsiz: sonsuz.

hakeza: böylece, bunun gibi.

harekât: davranışlar, tutumlar.

icmalen: kısaca, özetle.

ihsan: ikram etme, lütuf, iyilik.

ihsanat: ihsanlar, nimetler, lütf-ler, iyilikler.

ihsanat-ı İlâhiye: Allah’ın iyilikleri, bağışları.

iktiza: gerektirme.

imam: önder.

istilzam: gerekli görme, lüzumlu görme.

itaat: boyun eğme, uyma.

ittiba: tâbi olma, uyma.

ittiba-ı Sünnet-i Muhammediye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) sünnetine uymak, tatbik etmek.

kabil: mümkün.

kâfir: Allah’ı ve İslâmiyeti inkâr eden, dinsiz.

kâinat: bütün âlemler, varlıklar.

kat’iyen: kat’î olarak, kesinlikle.

kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.

kıyas: karşılaştırma.

küfür: Allah’ın varlığına, birliğine inanmama.

lâyık: uygun, yakışır.

marziyat: Allah’ın rızasına mazhar olacak hâl ve hareketler.

mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.

muhabbet: sevgi.

Muhabbetullah: Allah sevgisi.

mühim: önemli.

perestis: aşırı sevgi, meftunluk, aşırı derecede sevmek, düşkünlük.

suret: biçim, tarz.

sünnet-i seniye: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

tahkirkârâne: hakaret edercesine.

tezahür: zuhur etme, meydana çıkma.

vesile: vasıta.

zalimâne: zulmeder surette, zalimce.

zat: kişi, şahıs.

zat-ı Ahmediye: Hz. Peygamberin zatı, kişiliği.

zat-ı Muhammediye: Hz. Muhammed’in şahsiyeti.

âdât-ı hasene: güzel ve sevaplı âdetler.
ahval: hâller, durumlar.
akval: sözler.
aleyhissalâtü vesselâm: "Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun," anlamında.
âli: yüce.
azap: ceza.
azim: büyük, yüce.
bid'a: dinin aslına uymayan âdet ve uygulamalar.
bilbedahe: açıktan, aşikâr olarak.
celp: çekme.
Cenab-ı Hak: Allah.
cilve-i rahmet: Cenab-ı Hakkın merhamet, şefkat ve lütfunun görüntüsü.
dalâlet: iman ve İslâmiyetten ayrılmak, azmak.
ef'al: fiiller, işler.
ehl-i iman: inananlar, iman sahipleri.
emr-i istihbabî: bir şeyi veya bir işi mübah kılan emir.
farz: İslâmiyette kesin olarak yapılması gereken emir.
feraiz: farzlar.
fiil: iş.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hususan: özellikle.
ikap: azap, ceza, eziyet.
ittiba: tâbi olma, uyma.
ittiba-ı Sünnet-i Ahmediye: Peygamberimizin (a.s.m.) sünnetine uyma.
kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
letaif: güzel ve hoş şeyler.
lezaiz: zevkler, lezzetler.
mahlûkat: Allah tarafından yaratılanlar.
maksad-ı insani: insanın gayesi, maksadı.
maksat: gaye.
masnuat: sanatla yapılmış şeyler.
mazhar: nail olma, şereflenme.
meccuriyet: meccurluk, zorunluluk.
mehasin: güzellikler, hüsünler.
menba: kaynak.
merhamet: şefkat göstermek, esirgemek.
mesele: problem, önemli konu.
muhabet: sevgi.

• **Üçüncü Nokta:** Cenab-ı Hakkın hadsiz merhameti olduğu gibi, hadsiz bir muhabbeti de vardır. Bütün kâinattaki masnuatın mehasini ile ve süslendirmesi ile Kendini hadsiz bir surette sevdirdiği gibi; masnuatını, hususan sevdirmesine sevmekle mukabele eden zîşuur mahlûkatı sever. Cennetin bütün letaif ve mehasini ve lezaizi ve niamatı bir cilve-i rahmeti olan bir Zatın nazar-ı muhabbetini kendine celbe çalışmak ne kadar mühim ve âlî bir maksat olduğu bilbedahe anlaşılır. Madem, nass-ı kelâmıyla, Onun muhabbetine yalnız ittiba-ı sünnet-i Ahmediye (a.s.m.) ile mazhar olunur; ¹ elbette ittiba-ı sünnet-i Ahmediye (a.s.m.) en büyük bir maksad-ı insanî ve en mühim bir vazife-i beşeriye olduğu tahakkuk eder.

On Birinci Nükte

Üç Meseledir.

Birinci Mesele: *Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâ - mın sünnet-i seniyesinin menbaı üçtür: akvali, ef'ali, ahvalidir. Bu üç kısım dahi üç kısımdır: feraiz, nevafile, âdât-ı hasenesidir.*

Farz ve vacip kısmında ittibaa meccuriyet var; terkinde azap ve ikap vardır. Herkes ona ittibaa mükelleftir.

Nevafil kısmında, emr-i istihbabî ile, yine ehl-i iman mükelleftir; fakat terkinde azap ve ikap yoktur. Fiilinde ve ittibaında azîm sevaplar var. Ve tağyir ve tebdili bid'a ve dalâlettir ve büyük hatadır.

1. Bkz. Âl-i İmran Suresi: 31.

mukabele: karşılık.

mühim: önemli.

mükellef: vazifeli.

nass-ı kelâm: kesin ve doğru olan söz.

nazar-ı muhabbet: muhabbetli, sevgili bakış.

nevafile: nafileler; farz ve vacipler dışındaki ibadetler.

niamat: nimetler.

nükte: ince söz ve mana.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sevap: mükâfat.

suret: biçim, tarz.

sünnet-i Seniyye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) yüksek hâl, söz, tavır ve tasvipleri.

tağyir: değiştirme.

tahakkuk: delil ile ispat edilme, kesinleşme.

tebdil: değiştirme, dönüştürme.

vacip: dinî bakımdan yapılması şart olan, terki caiz olmayan.

vazife-i beşeriye: insanlık vazifesi.

Zat: azamet ve ululuk sahibi olan Allah.

zîşuur: şuur sahibi.

Âdât-ı seniyesi ve harekât-ı müstahsenesi ise, hikmeten, maslahaten, hayat-ı şahsiye ve nev'îye ve içtimaiye itibarıyla onu taklit ve ittiba etmek gayet müstahsendir. Çünkü her bir hareket-i adiyesinde çok menfaat-i hayatiye bulunduğu gibi, mütabaat etmekle o adap ve âdetler ibadet hükmüne geçer.

Evet, madem dost ve düşmanın ittifakıyla, zat-ı Ahmediye (a.s.m.) mehasin-i ahlâkın en yüksek mertebelerine mazhardır. Ve madem bilittifak nev-i beşer içinde en meşhur ve mümtaz bir şahsiyettir. Ve madem, binler mu'cizatın delâletiyle ve teşkil ettiği âlem-i İslâmiyetin ve kemalâtının şahadetiyle ve mübelliğ ve tercüman olduğu Kur'ân-ı Hakîm'in hakaikının tasdiğiyle, en mükemmel bir insan-ı kâmil ve bir mürşid-i ekmeldir. Ve madem semere-i ittibayla milyonlar ehl-i kemal, meratib-i kemalâta terakki edip saadet-i dâreyne vasil olmuşlardır. Elbette o zatın sünneti, harekâtı, iktida edilecek en güzel numunelerdir ve takip edilecek en sağlam rehberlerdir ve düstur ittihaz edilecek en muhkem kanunlardır. Bahtiyar olur ki, bu ittiba-ı sünnette hissesi ziyade ola. *Sünnete ittiba etmeyen, tembellik ederse hasaret-i azîme, ehemmiyetsiz görürse cinayet-i azîme, tekzibini işmam eden tenkit ise dalâlet-i azîmedir.*¹

İkinci Mesele: Cenab-ı Hak, Kur'ân-ı Hakîm'de ² **وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ** ferman eder. Rivayat-ı sahiha ile Hazret-i Aîşe-i Sıddıka (r.a.) gibi Sahabe-i Güzin, Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtu Vesselâmı tarif ettikleri

1. Bkz. *Buhârî*, l'tisam: 2, Ahkâm: 1, Cihad: 109; *Müslim*, İmaret: 33; *Neseî*, Bey'at: 27; *Müsned*, 2:361.

2. Hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin. (Kalem Suresi: 4.)

adap: davranış kaideleri, ahlâk ve terbiyenin gerektirdiği hareket tarzı.

Âdât-ı Seniyye: Peygamberimizin güzel ahlâkı.

âdet: görenek, alışkanlık.

âlem-i İslâmiyet: İslâm dünyası.

aleyhissalâtu vesselâm: "Salât ve selâm onun (Peygamberimizin) üzerine olsun anlamında.

berimiziz) üzerine olsun anlamında.

bahtiyar: mes'ut, mutlu.

bilittifak: birlikte, beraber.

Cenab-ı Hak: Allah.

cinayet-i azîme: büyük cinayet.

dalâlet-i azîme: en büyük dalâlet, sapkınlık.

delâlet: delil olma, gösterme.

delâlet: delil olma, gösterme.

düstur: kaide, kural.

ehl-i kemal: olgun ve değerli kişiler.

hakaik: hakikatler, gerçekler.

harekât-ı müstahsene: herkesin beğendiği güzel hareketler, davranışlar.

hareket-i adiyeye: basit gibi görünen hareketler.

hasaret-i azîme: büyük zarar

ve ziyan.

hayat-ı nev'îye: aile hayatı.

hayat-ı içtimaiye: sosyal hayat.

hayat-ı şahsiye: şahsa ait hayat, kişisel yaşam.

hikmeten: hikmet açısından.

hisse: pay, nasip.

hükmüne: değerine.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme.

iktida: tâbi olma, uyuma.

insan-ı kâmil: mükemmel insan.

işmam: koklatma, çılatma.

ittibar: değerliyle.

ittiba: tâbi olma, uyuma.

ittiba-ı Sünnet: Peygamberimizin (a.s.m.) sünnetine uyuma.

ittifak: fikir birliği etme.

ittihaz: edinme.

kemalât: kemaller, olgunluklar, mükemmellikler.

Kur'ân-ı Hakîm: her ayet ve suresinde sayısız hikmet ve faydalar bulunan Kur'ân.

maslahaten: maslahat, fayda açısından.

mazhar: nail olma, şereflenme.

mehasin-i ahlâk: ahlâkı güzellikler.

menfaat-i hayatiye: hayata faydalı şeyler.

meratib-i kemalât: yükselme, yücelme yolu.

mertebe: derece, basamak.

meşhur: şöhrətli, şanlı, şerefli.

mu'cizat: mu'cizeler.

muhkem: sağlam.

mübelliğ: tebliğ eden, bildiren.

mümtaz: seçkin.

mürşid-i ekmel: en mükemmel ve kusursuz doğru yol gösterici.

müstahsen: herkesin güzel bulup beğendiği, makbul.

mütabaat: ittiba etme, birine tâbi olma.

nev-i beşer: insanlık, insanoğlu.

rivayat-ı sahiha: doğru nakiller, doğru hadisler.

saadet-i dâreyn: dünya ve ahiret mutluluğu.

Sahabe-i Güzin: seçkin Sahabeler; Hz Muhammed' in (a.s.m.) en yakın dört Sahabesi, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali.

semere-i ittiba: uymanın vermiş olduğu netice ve verimlilik.

sünnet: Hz. Muhammed'in (asm) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.

şahadet: şahitlik.

tasdik: doğruluğunu kabul etme.

tezkîp: yalanlama.

terakki: yükselme, ilerleme.

teşkil: şekillendirme.

vasıl: ulaşan, kavusan.

zat-ı Ahmediye: Hz. Peygamberin zatı, kişiliği.

ziyade: fazla.

zaman, ¹ خُلِقَهُ الْقُرْآنُ diye tarif ediyorlardı. Yani, “Kur’ân’ın beyan ettiği mehasin-i ahlâkın misali, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmdır. Ve o mehasini en ziyade imtisal eden ve fitraten o mehasin üstünde yaratılan odur.”

İşte böyle bir zatın ef’al, ahval, akval ve harekâtının her birisi nev-i beşere birer model hükmüne geçmeye lâ-yık iken, ona iman eden ve ümmetinden olan gafillerin (sünnetine ehemmiyet vermeyen veyahut tağyir etmek isteyen) ne kadar bedbaht olduğunu divaneler de anlar.

Üçüncü Mesele: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, hilkatene en mutedil bir vaziyette ve en mükemmel bir surette halk edildiğinden, harekât ve sekenatı itidal ve istikamet üzerine gitmiştir. Siyer-i seniyesi, kat’î bir surette gösterir ki, her hareketinde istikamet ve itidal üzere gitmiş, ifrat ve tefritten içtinap etmiştir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, ² فَاسْتَقِمَ كَمَا أَمَرْتُ emrini tamamıyla imtisal ettiği için, bütün ef’al ve akval ve ahvalinde istikamet, kat’î bir surette görünüyor. Meselâ, kuvve-i akliyenin fesat ve zulmeti hükmündeki ifrat ve tefriti olan gabavet ve cerbeze-den müberra olarak, hadd-i vasat ve medar-ı istikamet olan hikmet noktasında kuvve-i akliyesi daima hareket ettiği gibi; kuvve-i gadabiyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan korkaklık ve tehevürden münezzeh olarak, kuvve-i gadabiyenin medar-ı istikameti ve hadd-i vasatı olan

ahval: hâller, durumlar.
akval: sözler.
aleyhissalâtü vesselâm: “Salât ve selâm onun (Peygamberimiz) üzerine olsun,” anlamında.
bedbaht: bahtsız, zavallı.
beyan: açıklama, anlatma, izah etme.
cerbeze: aldatıcı sözlerle kurnazlık.
daima: sürekli, her zaman.
divane: deli.
ef’al: fiiller.
ehemmiyet: önem.
fesat: bozukluk, fitne.
fitraten: yaratılış itibarıyla.
gabavet: kalın kafalılık, ahmaklık.
gafil: gaflette bulunan, ihmal eden.
hadd-i vasat: orta derece.
halk: yaratma.
harekât: davranışlar.
hikmet: ilâhî gaye, yüksek bilgi.
hilkatene: yaratılıştan, fitraten.
hükmünde: değerinde.
hükmüne: değerine, yerine.
ıçtinap: çekinme, sakinme.
ifrat: aşırı gitme, aşırılık.
iman: inanma.
imtisal: bir örneğe uygun şekilde hareket etme.
istikamet: doğruluk.
itidal: aşırı olmama, orta hâlde olma.
kat’î: kesin.
kuvve-i akliye: akıl duygusu.
kuvve-i gadabiye: hiddet, öfke duygusu.
lâyık: uygun, münasip.
medar-ı istikamet: istikamet sebebi.
mehasin: güzellikler, hüsnüler.
mehasin: güzellikler, hüsnüler.
mehasin-i ahlâk: ahlâkî güzellikler.
meselâ: misal olarak.
mesele: önemli konu.
misal: örnek, numune.
mutedil: itidalli, aşırıya kaçmayan, ölçülü.
müberra: aklanmış, müstesna.
mükemmel: kâmil, noksansız, tam.
münezzeh: tenzih edilmiş, uzak.
nev-i beşer: insanlık, bütün insanlarlar.

1. Kur’ân ahlâkî. Müslim, Salâtü’l-Müsafirîn: 139; Ebu Davud, Tavatvü: 26; Neseî, Tavatvü: 2; Müsned, 6:54, 91, 163, 188, 216; Münavi, Feyzü’l-Kadîr, 5:170.
2. Emrolunduğın gibi dosdoğru ol. (Hûd Suresi: 112.)

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
Sünenet: Hz. Muhammed’in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.
Siyer-i Seniyye: Hz. Peygamberin (a.s.m.) yüksek ahlâk ve vasıflarına dair yazılan kitap.
suret: biçim, tarz, görünüş.
hiddet: hiddet.
ümmet: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.
vaziyet: durum, hâl.
zat: kişi, şahıs.
ziyade: çok, fazla.
zulmet: Allah’ın nurundan mahrum olma hâli.

şecaat-i kudsiye ile kuvve-i gadabiyesi hareket etmekle beraber; kuvve-i şehviyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan humud ve fücürdan musaffa olarak, o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şehviyesi daima iffeti, azamî masumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir. Ve hakeza, bütün sünen-i seniyesinde, ahval-i fitriyesinde ve ahkâm-ı şer'iyesinde, hadd-i istikameti ihtiyar edip, zulüm ve zulümat olan ifrat ve tefritten, israf ve tebzirden içtinap etmiştir. Hatta tekellümünde ve ekl ve şürbünde iktisadı rehber ve israftan kat'iyen içtinap etmiştir. Bu hakikatin tafsilâtına dair binler cilt kitap telif edilmiştir.

1 **أَلْعَارِفُ تُكْفِيهِ الْإِشَارَةُ** sırımca, bu denizden bu katre ile iktifa edip, kıssayı kısa keseriz.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَامِعِ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ وَمَظْهَرِ سِرِّ «وَأَنَّكَ لَعَلَى خُلُقٍ عَظِيمٍ» الَّذِي قَالَ: «مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ» وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لَنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
3 **لَنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ**
4 **سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ**

1. Arife bir işaret yeter.
2. Allah'ım, bütün güzel huylan kendisinde toplayan ve "Hiç şüphesiz sen pek büyük bir ahlâk üzerindesin" (Kalem Suresi: 4.) ayetinin sırrına mazhar olan ve "Ümmetimin fesadı zamanında benim sünnetime uyanlara yüz şehit sevabı vardır" buyuran zata salât eyle.
3. Dediler: "Bizi bu saadete erıştiren Allah'a hamd olsun. Yoksa Allah hidayet etmeseydi biz kendiliğimizden buna erışemezdik. Gerçekten Rabbimizin peygamberleri bize hakkı getirdiler." (A'raf Suresi: 43.)
4. Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Suresi: 32.)

ahkâm-ı şer'iyeye: şeriâtın esas ve kanunları.
ahval-i fitriye: doğuştan gelen, fitrî hâller.
azami: en fazla.
dair: alâkali.

ekl: yeme.
fesat: bozukluk, fitne.
fücür: işret, ahlâka aykır du-

rum.
hadd-i istikamet: istikamet sınırı, hududu.
hakeza: böylece, bunun gibi.
hakikat: gerçek, esas.
humud: helâle de, harama da iş-tahsızlık.
ıctinap: çekinme, sakinme.
iffet: ahlâkî temizlik, helâle razı olup haramdan kaçınma.
ifrat: aşırı gitme, aşırılık.
ihtiyar: seçme, tercih.
iktifa: yeterli bulma, kâfi görme.
iktisat: aşırı davranmama, uygun hareket.
israf: savurganlık.
ittihaz: edinme.
kat'iyen: kat'î olarak, kesinlikle.
katre: damla.
kıssa: anlatılan, ibret verici hikâye.
kuvve: kuvvet, meleke.
kuvve-i gadabiye: hiddet, öfke duygusu.
kuvve-i şehviye: cinsî istek duygusu, dünya zevklerine istek duygusu.
kuvve-i şehviye: dünya zevklerine istek duygusu.
masumiyet: suçsuzluk.
medar-ı istikamet: doğruluk vesilesi.
musaffa: saflaşmış, arınmış.
rehber: yol gösteren, kılavuz.
sünen-i Seniyye: Hz. Peygamberin sünneti, ahlâk ve yaşayışı.
şecaat-i kudsiye: kusursuz ve noksansız cesaret.
şürb: içme.
tafsilât: tafsiller, açıklamalar.
tebzir: israf.
tefrit: normalin altında kalma, ifratın zıddı.
tekellüm: konuşma.
telif: kitap yazma; eser, kitap.
zulüm: haksızlık, eziyet.
zulümat: dinsizlik, zulüm ve küfür.

SÜNNET-İ SENİYE CADDESİ HARİCİNDE MASKARA OLMA İHTİMALİ VAR

• **Üçüncü Nükte:** “Sünnet-i seniye ve ahkâm-ı şeriat haricinde tarikat olabilir mi?” diye soruluyor.

Elcevap: Hem var, hem yok. Vardır; çünkü bazı evliya-i kâmilîn, şeriat kılıcıyla idam edilmişler. Hem yoktur; çünkü muhakkikîn-i evliya, Sadi-i Şirazi'nin bu düsturunda ittifak etmişler:

مُحَالَسْتُ سَعْدِي بَرَاهِ صَفَا ۞ ظَفَرُ بُرْدَانَ جَزْ دَرِي مُصْطَفَى

Yani, “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın caddesinden hariç ve onun arkasından gitmeyen, muhaldir ki, hakikî envar-ı hakikate vasıl olabilsin.” Bu meselenin sırrı şudur ki:

Madem Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm Hatemü'l-Enbiyadır ve umum nev-i beşer namına muhatab-ı İlâhîdir; elbette, nev-i beşer onun caddesi haricinde gidemez ve bayrağı altında bulunmak zarurîdir.

Ve madem ehl-i cezbe ve ehl-i istiğrak, muhalefetlerinden mes'ul olamazlar. Ve madem insanda bazı letaif var ki, teklif altına giremez; o lâtime hâkim olduğu vakit, tekâlif-i şer'iyeye muhalefetiyle mes'ul tutulmaz. Ve madem insanda bazı letaif var ki, teklif altına girmediği gibi, ihtiyar altına da girmez, hatta aklın tedbiri altına da girmez; o lâtime kalbi ve aklı dinlemez. Elbette, o lâtime bir insanda hâkim olduğu zaman —fakat o zamana mahsus

ahkâm: emirler, hükümler.
alâmet-i sukut: düşüş belirtisi, alçalma belirtisi.
aleyhissalâtü vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun.
daire-i şeriat: şeriat dairesi, Allah'ın emir ve yasakları dairesi.
derece: mertebe, aşama.
ehl-i cezbe: tarikat ehlinde olup zikir ve ibadette kendinden geçen.
ehl-i istiğrak: manevî bir coşkunlukla kendinden geçip dünyayı unutanlar.
ehl-i tarikat: tarikate bağlı olanlar.
elbette: şüphesiz, her hâlde.
elhâsil: netice itibarıyla, özetle.
envar-ı hakikat: hakikat nurları.
hak: doğru.
hakaik-ı muhkeme: sağlam de-ğişmez hakikatler.
hakaik-ı şeriat: şeriata ait olan esas gerçekler.
hakiki: gerçek.
hâkim: hükmeden, idareci.
hariç: dışında.
Hatemü'l-Enbiya: Peygamberlerin en sonuncusu Hz. Muhammed.
ihiyar: seçme, irade, tercih.
inkâr: reddetme, inanmama.
istihfaf: küçümseme, hafife alma.
ışmam etme: duyurma, hissettirme.
kavaid-i imaniye: imanın kaide-leri, kuralları.
kısım: parça, çeşit.
lâtime: duygu, güzel ve ince ma-nalar.

letaif: manevî duygular; kalp, ruh, akıl, sır gibi ince duygular, güzellikler.
maglûp olma: yenilme.
mahsus: has, özel.
mazur: özürlü.
mes'ul: sorumlu.
muhal: imkânsız.
muhalefet: zıtlık, muhaliflik.
muhatab-ı ilâhî: Cenab-ı Hakkın hitap ettiği kimse.
nam: ad.
neuzübillâh: Allah korusun.
nev-i beşer: bütün insanlar.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim ve Allah'ın insanlara bir elçisi olan Peygamberimiz Hz. Muhammed.
sır: gizli hakikat, bir şeyin dikkat, yetenek, tecrübe ve sezgi yardımıyla kavranabilen en zor ve ince yanı.
sukut etme: düşme, alçalma.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
tedbir: idare, yönetim.

tekâlif-i ser'iyeye: ser'i teklifler, dini sorumluluklar.
teklif: sorumluluk, yükümlülük.
tekzip etmek: yalanlamak.
tezyif: alaya alma, küçük düşürme.
umum: bütün.
vasıl: ulaşan.
vaziyet: durum, hâl.
velâyet: velîlik, Allah dostluğu.
zarurî: mecburî, zorunlu.
zat: kişi, şahıs.

olarak— o zat, şeriatu muhalefette velâyet derecesinden sukut etmez, mazur sayılır. Fakat bir şartla ki, hakaik-ı şeriatu ve kavaid-i imanîye karşı bir inkâr, bir tezyif, bir istihfaf olmasın. Ahkâmı yapmasa da, ahkâmı hak bilmek gerektir. Yoksa, o hale mağlûp olup, neuzübillâh, o hakaik-ı muhkemeye karşı inkâr ve tekzibi işmam edecek bir vaziyet, alâmet-i sukuttur.

Elhâsıl, daire-i şeriatın haricinde bulunan ehl-i tarikat iki kısımdır:

Bir kısmı, sabıkan geçtiği gibi, ya hale, istiğraka, cezbe ve sekre mağlûp olup veya teklifi dinlemeyen veya ihtiyarı işitmeyen lâtifelerin mahkûmu olup, daire-i şeriatın haricine çıkıyor. Fakat o çıkmak, ahkâm-ı şeriatı beğenmemekten veya istememekten değil, belki mecburiyetle, ihtiyarsız terk ediyor.

Bu kısım ehl-i velâyet var. Hem mühim velîler bunların içinde muvakkaten bulunmuş. Hatta, bu neviden, değil yalnız daire-i şeriatın, belki daire-i İslâmiyet haricinde bulunduğunu bazı muhakkikîn-i evliya hükmetmişler. Fakat bir şart ile: Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın getirdiği ahkâmın hiçbirini tekzip etmemektir. Belki ya düşünmüyor veya müteveccih olamıyor veyahut bilemiyor ve bilmiyor. Bilse, kabul etmese, olmaz.

İkinci kısım ise, tarikat ve hakikatin parlak ezvaklarına kapılıp, mezakından çok yüksek olan hakaik-ı şeriatın derece-i zevkine yetişemediği için, zevksiz, resmî bir şey telâkki edip, ona karşı lâkayt kalır. Git gide, şeriatı zahirî

ahkâm: emirler, hükümler.
ahkâm-ı şeriat: dinin hükümleri, esasları.
aleyhissalâtü vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun.
aynen: tıpkı tıpkısına.
cezbe: ruhî heyecan, coşkunluk; coşkunluktan kendinden geçme hâli.
daire-i İslâmiyet: İslâmiyet dairesi.
daire-i şeriat: şeriat dairesi, Allah'ın emir ve yasakları da-

iresi.
derece-i zevk: zevk derecesi, mertebesi.
ehl-i dalâlet ve bid'at: dinin aslından olmadığı hâlde, sonradan çıkan zararlı âdet ve uygulamaları dine mal etmeye çalışan, doğru ve hak yoldan sapmış olanlar.
ehl-i velâyet: velî olanlar, Allah'ın dostluğunu kazananlar.
ezvak: zevkler, hazlar.
fırka: grup.
hakaik-ı şeriat: şeriatu ait

olan gerçekler.
hakikat: gerçek, doğru.
hâl: durum, davranış, cezbe.
hariç: dışında.
hükmetme: karar verme.
ihtiyar: seçme, irade, tercih.
istiğrak: Allah aşkıyla dünyayı unutup kendinden geçme.
İtîzal: bir din veya mezhepten ayrılma.
kismen: bazı yönden.
kışır: kabuk.
lâkayt kalmak: kayıtsız, ilgisiz kalmak.

mağlûp olma: yenilen kimse.
mahkûm olmak: hüküm giymek, kötü bir duruma düşmeye mecbur olmak.
makbul: geçerli, kabul gören.
maksut: istenilen, hedeflenen şey.
maskara: gülünç.
meburiyet: zorunluluk.
meselâ: örneğin.
mes'ul: sorumlu, yükümlü.
mezak: zevk alma, tat alma, damak.
muhakkikîn-i evliya: Allah'ın velî kullarından gerçekleri araştıran ve delilleriyle bilen âlimler.
muhalif: karşıt, aykırı.
mutaassıp: kendi tarafını aşırılıkla tutan.
Mutezile: Emevîler devrinde ortaya çıkan, meseleleri sırf akılla çözmeye çalışan, akli esaslara dayanarak kul fiilinin yaratıcısıdır demekle kederi inkâr yoluna giden bir düşünce, inanç ekolü.
muvakkaten: geçici olarak.
mühim: önemli.
müteveccih: yönelen, yönelme.
nazar: bakış, görüş.
nevi: çeşit, tür.
nükte: ince manalı söz.
red: reddetme.
resmî: görev icabı; içten, samimi olmayan.
sabıkan: az önce geçtiği gibi.
sekir: kendinden geçiş, manevî sarhoşluk.
sukut etme: düşme, alçalma.
şeriat: Allah tarafından peygamber vasıtasıyla bildirilen, ilâhî emir ve yasaklara dayanan hükümlerin hepsi.
şeytan: iblis.
tarikat: tasavvuf adıyla Allah'ı tanımaya ve iman esaslarını inkişaf ettirerek insanı manevî olgunluğa götüren yol.
teklif: Allah'ın, insanları emir ve yasaklarına uygun hareket etmele sorumlu tutması.
tekzip etme: yalanlama.
telâkki etme: anlama, kabul etme.
terk etme: bırakma.
ümmet: bütün Müslümanlar.
veli: Allah'ın sevgisine, himayesine kavuşmuş, ermiş kimseler.
zahiri: görünürde, görünen, dış.
zannetme: sanma.
zat: kişi, şahıs.
zevk: manevî haz, his, duygu.

bir kışır zanneder; bulduğu hakikati esas ve maksut t e l â k i eder. “Ben onu buldum; o bana yeter” der, ahkâm-ı şeriatı muhalif hareket eder. Bu kısımdan akli başında olanlar mes’uldürler, sukut ediyorlar, belki kısmen şeytana maskara oluyorlar.

Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 766-768.

RESULULLAHA SALÂVATIN MANASI

Duanın tesiri azîmdir. Hususan dua külliyet kesb ederek devam etse, netice vermesi galiptir, belki daimîdir. Hatta denilebilir ki, sebep-i hilkat-i âlemin birisi de duadır. Yani, kâinatın hilkatinden sonra, başta nev-i beşer ve onun başında âlem-i İslâm ve onun başında Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâmın muazzam olan duası, bir sebep-i hilkat-i âlemdir. Yani, Hâlık-ı Âlem, istikbalde o zatı, nev-i beşer namına, belki mevcudat hesabına, bir saadet-i ebediye, bir mazhariyet-i esma-i İlâhiye isteyecek bilmiş, o gelecek duayı kabul etmiş, kâinatı halk etmiş.

Madem duanın bu derece azîm ehemmiyeti ve vüs’atı vardır; hiç mümkün müdür ki, bin üç yüz elli senede, her vakitte, nev-i beşerden üç yüz milyon, cin ve ins ve melek ve ruhaniyattan had ve hesaba gelmez mübarek zatlar, bilittifak zat-ı Muhammedî Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında rahmet-i uzma-i İlâhiye ve saadet-i ebediye ve husul-ü maksut için duaları nasıl kabul olmasın? Hiçbir cihetle mümkün müdür ki, o duaları reddedilsin?

âlem-i İslâm: İslâm âlemi, İslâm dünyası.
aleyhissalâtü vesselâm: “salât ve selâm onun üzerine olsun” anlamında.
azîm: büyük.
bilittifak: beraberce, oy birliğiyle, tamamıyla.
cihet: yön.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
çift sürmek: tarlayı ekilecek hale getirmek.
daimî: süreklî, devamlı.
ehemmiyet: önem, kıymet, değer.
fiili dua: hareketlerle yapılan dua.
fiili: fiille ilgili, ameli.
had ve hesaba gelmemek: sayısı ve sınırı belli olmamak.
halk etme: yaratma, var etme.
Hâlık-ı Âlem: âlemin yaratıcısı, bütün âlemi yaratan, Allah.
hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.
hilkat: yaratılma, yaratılış.
husul-ü maksut: istenen şeyin gerçekleşmesi.
hususan: bilhassa, özellikle.
ins: insan, âdemoğlu.
istikbal: gelecek.
kâinat: âlem, cihan; yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kavli dua: sözle yapılan dua.
kesb etmek: kazanmak.
külliyet: genişlik.
mazhariyet-i esma-i İlâhiye: Allah’ın isimlerinin tecellisine ayna olma, onları gösterme.
meselâ: örneğin.

meshur: herkesin bildiği, yaygın.
mevcudat: varlıklar, yaratılmış şeyler.
muazzam: çok büyük, önemli.
Muhammed-i Arabî: Arapların içinden çıkan Peygamberimiz Muhammed.
mübarek zatlar: faziletli, olgun, hayırlı, insanlar.
netice: sonuç.
nevi: tür, çeşit.
nev-i beşer: insan nev’i, in-

sanlık.
nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılan ince söz ve mana.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
ruhaniyat: madde âleminden başka bir âlemde, ruhlar âleminde yaşayan varlıklar.
rızık: yiyecek.
saadet-i ebediye: devamlı, sonsuz mutluluk.

saban: toprağı ekilecek duruma getiren araç.
sair: diğer, başka, öteki.
sebeb-i hilkat-i âlem: âlemin yaratılış sebebi.
tafsilât: ayrıntı, detay.
tayyetmek: atlamak, geçmek.
tesir: etki.
vüs’at: genişlik.
zat: şahıs, kişi; Peygamberimiz.
zat-ı Muhammed: Peygamberimizin şahsı.

Madem bu kadar külliyyet ve vüs'at ve devam kesb edip lisan-ı istidat ve ihtiyac-ı fitrî derecesine gelmiş; elbette o zat-ı Muhammed-i Arabî Aleyhissalâtü Vesselâm, dua neticesi olarak öyle bir makam ve mertebededir ki, bütün ukul toplansa, bir akıl olsalar, o makamın hakikatini tamamıyla ihata edemezler.

İşte, ey Müslüman! Senin ruz-i mahşerde böyle bir şefiî var. Bu şefiîni şefaatinı kendine celp etmek için, Sünnetine ittiba et.

Eğer desen: Madem o Habibullah'tır; bu kadar salâvat ve duaya ne ihtiyacı var?

Elcevap: O Zat (a.s.m.) umum ümmetinin saadetiyle alâkadar ve bütün efrad-ı ümmetinin her nevi saadetleriyle hissedardır ve her nevi musibetleriyle endişedardır. İşte, kendi hakkında meratib-i saadet ve kemalât hadsiz olmakla beraber, hadsiz efrad-ı ümmetinin, hadsiz bir zamanda, hadsiz enva-ı saadetlerini hararetle arzu eden ve hadsiz enva-ı şekavetlerinden müteessir olan bir zat, elbette hadsiz salâvat ve dua ve rahmete lâyıktır ve muhtaçtır.

Eğer desen: Bazen kat'î olacak işler için dua edilir—meselâ husuf ve küsuf namazındaki dua gibi. Hem bazen hiç olmayacak şeyler için dua edilir?

Elcevap: Başka Sözlere izah edildiği gibi, dua bir ibadettir. Abd, kendi aczini ve fakrını dua ile ilân eder. Zahirî maksatlar ise, o duanın ve o ibadet-i duaiyenin vakitleridir; hakikî faydaları değil. İbadetin faydası, ahirete

abd: kul.
acz: zayıflık, güçsüzlük.
ahiret: öbür dünya, öteki dünya,
alâkadar: ilgili, alâkalı.
aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında.
arzu etmek: isteme.
celp etmek: çekmek.
efrad-ı ümmet: ümmetin fertleri.
endişedar: endişeli.
enva-ı saadet: mutluluk çe-

şitleri.
enva-ı şekavet: mutsuzluk çeşitleri; türlü türlü şikâyetler.
faide: fayda, menfaat.
fakr: fakirlik, yoksulluk.
habibullah: Allah'ın en çok sevdiği kul olan Hz. Muhammed
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı ve esası.
hakikî: gerçek.
hararetle: şiddetle.
hissedar: pay sahibi.

husuf: ay tutulması.
ibadet-i duaiye: dua ibadeti.
ihata: sarma, kuşatma.
ihtiyac-ı fitri: yaratılışın gereği olan ihtiyaç.
ittiba: tâbi olma, uyma.
izah etme: açıklama.
kat'i: kesin.
Kesb etmek: kazanmak.
külliyet: genişlik.
küsuf: güneş tutulması.
lisan-ı istidat: kabiliyet dili.
makam: manevî mevki, yer.
maksat: kastedilen, istenilen

sey.
meratib-i saadet ve kemalât: mutluluk ve mükemmellik dereceleri.
mertebe: derece, konum.
meselâ: örnek olarak.
muhtaç: ihtiyacı olan.
musibet: felâket, belâ, dert, sıkıntı.
müteessir olma: etkilenme, üzülme.
netice: sonuç.
nevi: tür, çeşit.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama, şefkat gösterme.
ruz-i mahşer: mahşer günü, insanların diriltilip toplanacağı gün.
saadet: mutluluk, bahtiyarlık.
salâvat: Hz. Muhammed'e rahmet ve esenlik dileme, ona saygı gösterme, salât ve selâm etme.
sünnet: Peygamberimizin sözleri fiilleri ve hareketleri.
şefaati: Hz. Peygamberin ve diğer salih kulların, bazı günahkâr mü'minleri bağışlamasını Allah'tan dilemeleri.
şefi: şefaatacı, suçun bağışlanması için Allah'a yalvaran.
ukul: akıllar.
umum: bütün.
ümmet: Müslümanların tamamı; bütün Müslümanlar.
vakit: zaman.
vüs'at: genişlik.
zahiri: görünen, görünürdeki.
zat: kişi, şahıs, fert; Peygamberimiz.
zat-ı Muhammed-i Arabî: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in zatı, şahsiyeti.

bakar. Dünyevî maksatlar hâsıl olmazsa, “O dua kabul olmadı” denilmez. Belki “Daha duanın vakti bitmedi” denilir.

Hem hiç mümkün müdür ki, bütün ehl-i imanın bütün zamanlarda, mütemadiyen kemal-i hulûs ve iştiyak ve dua ile istedikleri saadet-i ebediye onlara verilmesin ve bütün kâinatın şahadetiyle hadsiz rahmeti bulunan o Kerîm-i Mutlak, o Rahîm-i Mutlak, bütün onların o duasını kabul etmesin ve saadet-i ebediye vücut bulmasın?

Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 505-507.

ALTINCI SIR: Ey hadsiz acz ve nihayetsiz fakr içinde yuvarlanan bîçare insan! Rahmet ne kadar kıymettar bir vesile ve ne kadar makbul bir şefaathçi olduğunu bununla anla ki: O rahmet, öyle bir Sultan-ı Zülcelâl'e vesiledir ki, yıldızlarla zerrat beraber olarak kemal-i intizam ve itaatle, beraber, ordusunda hizmet ediyorlar. Ve o Zat-ı Zülcelâl'in ve o Sultan-ı Ezel ve Ebed'in istiğna-i zatîsi var; ve istiğna-i mutlak içindedir. Hiçbir cihetle kâinata ve mevcudata ihtiyacı olmayan bir Ganî-i Alelîtlak'tır. Ve bütün kâinat taht-ı emir ve idaresinde ve heybet ve azameti altında nihayet itaatte, celâline karşı tezellüdedir.

İşte, rahmet seni, ey insan, o Müstağnî-i Alelîtlak'ın ve Sultan-ı Sermedi'nin huzuruna çıkarır ve Ona dost yapar ve Ona muhatap eder ve sevgili bir abd vaziyetini verir. Fakat, nasıl sen güneşe yetişemiyorsun, çok uzaksın, hiçbir cihetle yanaşamıyorsun; fakat güneşin ziyası,

abd: kul.
acz: zayıflık, güçsüzlük.
azamet: büyüklük, ululuk, yücelik.
bîçare: çaresiz.
celâl: sonsuz büyüklük, ululuk, haşmet, yücelik sahibi olan Allah.
cihet: yön.
dünyevi: dünyaya ait.
ehl-i iman: Allah'a inananlar, iman sahipleri.
fakr: fakirlik.
Ganî-i Alelîtlak: her cihetle sonsuz zenginlik sahibi Allah.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hâsıl olma: meydana gelme.
heybet: korkuyla birlikte hürmet, saygı ve hayranlık uyandıran ululuk, yücelik, haşmet.
idare: bir işi yürütme, çekip çevirme.
istiğna-i mutlak: mutlak istiğna, Allah'ın sonsuz zenginliğe sahip olması, hiç bir şeye muhtaç olmaması.
istiğna-i zatî: Allah'ın hiç bir şeye muhtaç olmaması.
işareten: işaret ederek.
iştiyak: şiddetli arzu, istek.
itaat: boyun eğme, uyma.
kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı, bütün âlemler, varlıklar.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
kemal-i hulûs: tam bir samimiyet ve içtenlik.
kemal-i intizam ve itaat: tam ve eksiksiz düzen ve boyun eğme.
Kerîm-i Mutlak: sonsuz ve sınırsız ikram sahibi olan Allah.
kıymettar: değerli, kıymetli.
makbul: geçerli, muteber.
maksat: kastedilen, istenen, niyet, meram.

mevcudat: var olan her şey, mahlûklar.
Müstağnî-i Alelîtlak: her cihetle zengin olan ve hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah.
mütemadiyen: sürekli olarak.
nihayetsiz: sonsuz.
nihayet: son derece.
Rahîm-i Mutlak: sonsuz merhamet ve şefkat sahibi olan Allah.
rahmet: acıma, merhamet etme, esirgeme, bağışlama,

şefkat gösterme.
saadet-i ebediye: sonsuz mutluluk.
Sultan-ı Ezel ve Ebed: zaman ve mekânla kayıtlı olmadığı hâlde bütün zamanlar ve mekânlar tasarrufu altında olan Cenab-ı Hak.
Sultan-ı Sermedi: saltanatı zaman ve mekânla sınırlı olmayan ve daima devam eden Cenab-ı Hak.
Sultan-ı Zülcelâl: celâl ve büyüklük sahibi sultan.

şahadet: şahitlik, tanıklık.
şefaathçi: bir kimsenin af ve iyiliğe kavuşması için yapılan aracılık.
taht-i emirve idare: kontrol ve yönetim altında olma.
tezellül: alçalma, küçülme.
vaziyet: durum.
vesile: vasıta, aracılık.
Zat-ı Zülcelâl: celâl ve büyüklük sahibi olan Cenab-ı Hak.
zerrat: zerreler.
ziya: ışık, aydınlık.

güneşin aksini, cilvesini senin âyinen vasıtasıyla senin eline verir. Öyle de, o Zat-ı Akdes'e ve o Şems-i Ezel ve Ebed'e biz çendan nihayetsiz uzağız, yanaşamayız; fakat Onun ziya-i rahmeti Onu bize yakın ediyor.

İşte, ey insan! Bu rahmeti bulan, ebedî tükenmez bir hazine-i nur buluyor. O hazineyi bulmanın çaresi, rahmetin en parlak bir misali ve mümessili ve o rahmetin en belîğ bir lisanı ve dellâlı olan ve "Rahmeten Lilâlemîn" ünvanıyla Kur'ân'da tesmiye edilen ¹ Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın sünnetidir ve tebaiyetidir. Ve bu Rahmeten Lilâlemîn olan rahmet-i mücessemeye ve-sile ise, salâvatır. ²

Evet, salâvatın manası rahmettir. Ve o zihayat mücessem rahmete rahmet duası olan salâvat ise, o Rahmeten Lilâlemînin vusulüne vesiledir. Öyle ise, sen, salâvatı kendine o Rahmeten Lilâlemîne ulaşmak için vesile yap ve o zatı da rahmet-i Rahman'a vesile ittihaz et. Umum ümmetin, Rahmeten Lilâlemîn olan Aleyhissalâtü Vesselâm hakkında, hadsiz bir kesretle rahmet manasıyla salâvat getirmeleri, rahmet ne kadar kıymettar bir hediye-i İllâhiye ve ne kadar geniş bir dairesi olduğunu parlak bir surette ispat eder.

Elhâsil: Hazine-i rahmetin en kıymettar pırlantası ve kapıcısı zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâm olduğu gibi, en birinci anahtarı dahi ³ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ 'dir. Ve en kolay bir anahtarı da salâvatır.

Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 264-265.

1. Bkz. Enbiya Suresi, 107: "Seni de ancak âlemlere bir rahmet olarak gönderdik."
2. Bkz. Ahzab Suresi, 56: "Peygambere Allah rahmet eder, melekler de dua eder. Ey iman edenler, siz de teslimiyetle ona salât ve selâm getirin."
3. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla. (Fatiha Suresi: 1.)

akıs: yansıma.

aleyhissalâtü vesselâm: "Salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.)

âyine: ayna.

belîğ: belâgatla anlatılan,

düzgün ve sanatlı.

silve: görüntü, tecelli.

çendan: gerçi.

dellâl: ilân edici.

ebedî: zevalsiz, sonsuz, sü-

rekli, hiç son bulmayacak şekilde süren.

elhâsil: netice itibarıyla, sonuç olarak.

hadsiz: sınırsız, sonsuz.

hazine-i nur: nur hazinesi.

hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.

hediye-i İllâhiye: İllâhî arma-

ğan.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

ittihaz: edinme.

kesret: çokluk.

kıymettar: değerli, kıymetli.

lisan: dil.

mana: anlam.

misal: örnek, numune.

mücessem: cisimlenmiş.

mümessil: temsilci.

nihayetsiz: sonsuz.

pırlanta: parlak, kıymetli elmas.

rahmet: acıma, merhamet etme, bağışlama, şefkat gösterme.

Rahmeten li'l-Âlemin: âlemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed (a.s.m.)

rahmet-i mücesseme: cisimleşmiş rahmet, yağmur gibi maddî vücut giymiş rahmet.

rahmet-i Rahman: Rahman olan Allah'ın rahmeti, mahlûkata sonsuz şefkat ve merhametle muamele eden Allah'ın rahmeti.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

salâvat: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) rahmet ve esenlik dileme, ona salât ve selâm etme.

suret: biçim, tarz.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri.

Şems-i Ezel ve Ebed: bütün zamanlar ve mekânları isimleriyle aydınlatan, zaman ve mekânla da kayıtlı olmayan Cenab-ı Hak.

tebaiyet: tâbilik, tâbi olma, uy-

ma.

tesmiye: isimlendirme.

umum: bütün.

ümme: bütün Müslümanlar.

ünvan: ad.

vasıta: aracılık.

vesile: vasıta, aracılık.

vusul: kavuşma, ulaşma.

zat: azamet ve ululuk sahibi kişi.

zat-ı Ahmediye: Hz. Peygamberin zatı, kişiliği.

Zat-ı Akdes: en mukaddes zat, her türlü kusur ve noksandan uzak ve pak olan zat; Allah.

zihayat: hayat sahibi.

ziya-i rahmet: ilâhî rahmet ışığı.

RESULULLAHA (A.S.M.) SALÂVATIN SIRRİ

Şekizinci Nükte

BU DA GÜZELDİR

¹ أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ

cümlesi namaz tesbihâtında okunurken inkişaf eden lâtif bir nükteyi uzaktan uzağa gördüm. Tamamını tutamadım, fakat işaret nev'inden bir iki cümlesini söyleyeceğim.

Gördüm ki, gece âlemi, dünyanın yeni açılmış bir menzili gibidir. Yatsı namazında o âleme girdim. Hayalin fevkalâde inbisatından ve mahiyet-i insaniyenin bütün dünya ile alâkadarlığından, koca dünyayı, o gecede bir menzil gibi gördüm. Zihayatlar ve insanlar o derece küçüldüler, görünmeyecek derecede küçüldüler. Yalnız o menzili şenlendiren ve ünsiyetlendiren ve nurlandıran tek şahsiyet-i maneviye-i Muhammediyeyi (a.s.m.) hayalen müşahede ettim. Bir adam yeni bir menzile girdiği zaman menzildeki zatlara selâm ettiği gibi, “Binler selâm sana, yâ Resulallah” (HAŞİYE) demeye bir arzuyu içimde

HAŞİYE: Zat-ı Ahmediyeye (a.s.m.) gelen rahmet, umum ümmetin ebedî zamandaki ihtiyacatına bakıyor. Onun için, gayr-i mütenahi salât yerindedir. Acaba, dünya gibi koca, büyük ve gafletle karanlıklı, vahşetli ve hâlî bir haneye birisi girse, ne kadar tedehhüş, tevahhus, telâş eder. Ve birden o haneyi tenvir ederek enis, munis, habîp, mahbup bir yaver-i ekrem (a.s.m), sâdırda görüntüp, o hanenin Malik-i Rahîm-i Kerîm'ini, o hanenin her eşyasıyla tarif edip tanıttırsa, ne kadar sevinç, ünsiyet, sürur, ışık, ferah verdiğini kıyas ediniz, Zat-ı Risaletteki salâvatın kıymetini ve lezzetini takdir ediniz.

alâkadar: ilgili, münasebetli.
âlem: dünya.
derece: ölçü.
ebedi: sonsuz, başlangıcsız, sürekli olan.
enis: kendisine alışılmış arkadaşı.
ferah: rahatlık, mutluluk.
fevkalâde: olağanüstü.
gaflet: gafillik, umursamazlık.
gayrimütenahi: sonsuz.
habîp: sevgili.
hâlî: boş.
hane: ev, mesken.
haşiye: dipnot.
hayalen: hayal olarak.
ihtiyacat: ihtiyaçlar.
inbisat: yayılma, genişleme.
inkişaf: görülme, keşfolunma.
işaret: gösterme, alâmet.
kıyas: karşılaştırma.
lâtif: hoş, güzel.
mahbup: sevilen.
mahiyet-i insaniye: insanın esası, iç yüzü.
Malik-i Rahîm-i Kerîm: sonsuz merhametiyle bol bol ikram eden ve bütün varlıkların sahibi olan Allah.
menzil: yer, mesken.
munis: kendisine alışılmış, sevimli.
müşahede: gözle görme, seyretme.
namaz: İslâmın beş şartından biri olan salât.
nevi: çeşit, tür.
nur: aydınlık, ışık.
nükte: ince söz ve mana.
rahmet: merhamet etme, acıyıp esirgeme.
sadr: ön, baş, ileri.
salât: dua.
selâm: selâmet, esenlik.
sürur: sevinç.
şahsiyet-i maneviye-i Muham-

1. Sana milyonlar salât ve milyonlar selâm olsun, yâ Resulallah.

mediye: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) manevî şahsiyeti.
sen: göze ve gönüle hoş görünen hâl.
takdir: bir şeyi kendi sınırları içinde belirleme.
tarif: tanıtm.
tedehhüş: dehşete düşme, korkma, irkilme.
telâş: kaygılı hâl.
tenvir: aydınlatma.

tesbihat: Cenab-ı Hakkın bütün noksan sıfatlardan uzak ve bütün kemal sıfatlara sahip olduğunu ifade eden sözler.
tevahhus: korkuya ve ürküntüye kapılma.
umum: bütün.
ümme: İslâmiyet milliyetine mensup olanlar.
ünsiyet: alışkanlık, ülfet.

vahşet: korkunç, dehşet veren.
yaver-i ekrem: en değerli memur.
zat: kişi, şahıs.
Zat-ı Ahmediye: Hz. Muhammed'in zati.
Zat-ı Risalet: peygamber olan zat, Hz. Muhammed.
zihayat: hayat sahibi.

çoşar buldum. Güya bütün ins ve cinnin adedince selâm ediyorum. Yani, sana tecdid-i biat edip, memuriyetini kabul ve getirdiğin kanunlarına itaat ve evamirine teslim ve taarruzumuzdan selâmet bulacağını selâmla ifade edip, benim dünyamın eczaları ve zîşuur mahlûkları olan umum cin ve insi konuşturup, her birerlerinin namına bir selâmı, mezkûr manalarla takdim ettim.

Hem o getirdiği nur ve hediye ile benim bu dünyamı tenvir ettiği gibi, herkesin bu dünyadaki dünyalarını tenvir ediyor, nimetlendiriyor diye, o hediyesine şakirâne bir mukabele nev'inden, “Binler salâvat sana insin” dedim. Yani, “Senin bu iyiliğine karşı biz mukabele edemiyoruz. Belki Hâlık'ımızın hazine-i rahmetinden gelen ve semavat ehlinin adedince rahmetler sana gelmesini niyaz ile şükranımızı izhar ediyoruz” manasını hayalen hissettim.

O zat-ı Ahmediye (a.s.m.), ubudiyeti cihetiyle, halktan Hakka teveccühü hasebiyle, rahmet manasındaki salâtı ister. Risaleti cihetiyle, Hak'tan halka elçiliği haysiyetiyle, selâm ister. Nasıl ki cin ve ins adedince selâma lâyıık ve cin ve ins adedince umumî tecdid-i biatı takdim ediyoruz; öyle de, semavat ehli adedince, hazine-i rahmetten, her birinin namına bir salâta lâyııktır. Çünkü, getirdiği nurla her bir şeyin kemali görünür ve her bir mevcudun kıymeti tezahür eder ve her bir mahlûkun vazife-i Rabbaniyesi müşahede olunur ve her bir masnudaki makasid-ı İlâhiye tecelli eder. Onun için, her bir şey, lisan-ı hâl ile olduğu gibi, lisan-ı kâli de olsaydı,

arzu: aşırı istek, heves.
cihet: yön.
cin: gözle görünmez, lâtif cisimlerden ibaret bir yaratık.
ecza: cüzler, parçalar.
evamir: emirler, buyruklar.
güya: sanki.
Hak: Cenab-ı Hak.
Hâlık: her şeyi yoktan var eden, yaratıcı; Allah.
halk: insanlar.
haseb: dolayı.
hayalen: hayali bir şekilde.
haysiyet: şeref, itibar.

hazine-i rahmet: rahmet hazinesi.
hediye: armağan.
ifade: anlatma, söyleyiş.
ins: insan.
itaat: boyun eğme, uyma.
izhar: gösterme.
kanun: kaide, usul.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
kıymet: değer.
lâyık: yakışır, münasip.
lisan-ı hâl: bir şeyin durumu ve görünüşü ile bir mana ifa-

de etmesi.
lisan-ı kâl: söz ile anlatılan mana, konuşma dili.
mahlûk: Allah tarafından yaratılmış, yaratık.
makasid-ı İlâhiye: Allah'ın maksatları, yaratıcının gayeleri.
mana: anlam.
masnu: sanatla yapılmış.
memuriyet: memurluk.
mevcut: var olan.
mezkûr: zikredilen, adı geçen.

mukabele: karşılık verme.
müşahede: gözle görme, seyretme.
nam: ad.
namına: adına, isim.
nevi: çeşit, tür.
nimet: lütuf, ihsan.
niyaz: yalvarma, dua.
nur: aydınlık, ışık.
rahmet: merhamet etme, şefkat gösterme.
Risalet: nebîlik, peygamberlik.
salât: Hz. Peygambere dua, namaz.
salâvat: namazlar, ibadetler.
selâm: selâmet, esenlik.
selâmet: salımlık, emnlik.
semavat: semalar, gökler.
şakirâne: şükrederek.
şükran: teşekkür etme, minnettarlık.
taarruz: saldıрма.
takdim: arz etme, sunma.
tecdid-i biat: bağlılığı yenileme.
tecelli: belirme, görünme.
tenvir: nurlandırma, ışıklandırma.
teslim: boyun eğme, emrine uyma.
teveccüh: yönelme.
tezahür: ortaya çıkma, görünme.
ubudiyet: kulluk.
umum: bütün.
umumi: genel.
vazife-i Rabbaniyeye: mahlûkatın yapmış olduğu fitrî ve İlâhî hizmet ve tesbihat.
zat-ı Ahmediye: Hz. Peygambere zatı, kişiliği.
zîşuur: şuur sahibi.

ahir: son.
 âlem: dünya, cihan.
 azim: büyük.
 Celâleddin-i Süyuti: bkz. Şahıs Bilgileri.
 cüz'i: az.
 efdal: en faziletli, en üstün.
 Ehl-i Sünnet ve Cemaat: Hz. Muhammed'in sünnetine uyan
 enbiya: peygamberler.
 envar: nurlar.
 esbap: sebepler, vasıtalar.
 evliya: velîler, ermişler.
 fazilet: erdem.
 fazilet-i cüz'iyeye: küçük faziletler, üstünlükler.
 fazilet-i külliye: büyük faziletler, meziyetler.
 hakikat: gerçek.
 hikmet: kâinattaki ve yaratılıştaki İlahî gaye, yüksek bilgi; İlahî gaye; sebep.
 hizmetkâr: hizmetçi.
 hususi: özel.
 hüccet-i kâtiha: kesin delil.
 icma: fikir birliği.
 iksir: tesirli ilaç.
 İncil: Hazret-i İsa'ya gönderilmiş olan İlahî kitap.
 in'ikâs: aksetme, yankılanma.
 insibağ: boyanma.
 kemal: olgunluk.
 malûm: bilinen.
 mazhar: erişme, sahip olma; kavuşmuş.
 medih: övme, methetme.
 mercuh: başkası ona tercih edilmiş olan.
 mertebe: derece, rütbe.
 mevki: makam, memuriyet.
 mukabil: karşılık, muadil.
 müşerref: şereflendirilmiş.
 nebi: peygamber.
 nev-i beşer: insan nev'i, insanlık.
 nokta-i nazar: bakış açısı.
 nur-u azam-ı nübüvvet: peygamberliğin en büyük nuru.
 nübüvvet-i Ahmediye: Hz. Muhammed'in peygamberliği.
 racih: daha daha üstün olan.
 Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan Peygamberimiz Hz. Muhammed.
 rivayet: bir haber, söz veya olayı nakletme.
 Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
 sahih: gerçek.

1 الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ diyecekleri kat'î

olduğundan, biz umum onların namına,

أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ بَعْدَ الْجَنِّ

2 وَالْأَنْسِ وَعِدَدِ الْمَلِكِ وَالنُّجُومِ manen deriz.

3 فَيَكْفِيكَ أَنَّ اللَّهَ صَلَّى بِنَفْسِهِ وَأَمْلَأَهُ صَلَاتٍ عَلَيْهِ وَسَلَّمَتْ

Said Nursi

Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 766-768.

SOHBET-İ NEBEVİYE (A.S.M.) BİR İKSİRDİR

Sohbet-i nebeviye öyle bir iksirdir ki, bir dakikada ona mazhar bir zat, senelerle seyrüsülûka mukabil hakikatin envarına mazhar olur. Çünkü, sohbette insibağ ve in'ikâs vardır. Malûmdur ki, in'ikâs ve tebaiyetle, o nur-u azam-ı nübüvvetle beraber en azim bir mertebeye çıkabilir. Nasil ki, bir sultanın hizmetkârı ve onun tebaiyeti ile, öyle bir mevkie çıkar ki, bir şah çıkamaz.

İşte şu sırdandır ki, en büyük velîler Sahabe derecesine çıkamıyorlar. Hatta, Celâleddin-i Süyutî gibi uyanık iken, çok defa sohbet-i Nebeviyeye mazhar olan velîler, Resul-i Ekrem (a.s.m.) ile yakazaten görüşmeler ve şu âlemde sohbetine müşerref olsalar, yine Sahabeye yeti-şemiyorlar.

Çünkü, Sahabelerin sohbeti, nübüvvet-i Ahmediye (a.s.m.) nuruyla, yani nebî olarak onunla sohbet ediyorlar. Evliyalara ise, vefat-ı Nebevîden sonra Resul-i Ekrem

1. Salât ve selâm olsun sana, ey Allah'ın Resulü!
2. Cinler, insanlar, melekler ve yıldızlar adedince milyonlar salât milyonlar selâm sana, ey Allah'ın Resulü!
3. Allah'ın ve meleklerinin bizzat sana salât ve selâm etmeleri sana yeter.

sena: övme, övüş.
seyrüsülûk: ruhun manevî makamlardaki seyir ve seyahati.
sır: bilinmeyen durum.
sitayışkârâne: överek, met-hederek.
sohbet-i nebeviye: Peygamberimizin sohbeti.
şah: hükümdar.
tavsifat-ı Rabbanîye: Cenab-ı Hakkın vasıflandırması, nitelemesi.
tazammun: içinde bulundurma.
tebaiyet: tâbi olma, uyma.
tereccüh: üstünlük.
Tevrat: Hz. Mûsa'ya indirilmiş olan İlahî kitap.
vefat-ı Nebevî: Peygamberimizin vefatı.
veli: Allah dostu.
yakazaten: uyanık olarak.

Aleyhissalâtu Vesselâmı görmeleri, velâyet-i Ahmediye (a.s.m.) nuruyla sohbettir. Demek, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmın onların nazarlarına temessül ve tezahür etmesi, velâyet-i Ahmediye (a.s.m.) cihetindedir, nübüvvet itibarıyla değil. Madem öyledir; nübüvvet derecesi velâyet derecesinden ne kadar yüksek ise, o iki sohbet de o derece tefavüt etmek lâzım gelir.

Sohbet-i Nebeviye ne derece bir iksir-i nuranî olduğu bununla anlaşılır ki: Bir bedevî adam, kızını sağ olarak defnedecek bir kasavet-i vahşiyânede bulunduğu hâlde gelip, bir saat sohbet-i nebeviyeye müşerref olur; daha karıncaya ayağını basamaz derecede bir şefkat-i rahîmâneyi kesb ederdi. Hem, cahil, vahşî bir adam, bir gün sohbet-i nebeviyeye mazhar olur; sonra Çin ve Hind gibi memleketlere giderdi, mütemeddin kavimlere muallim-i hakaik ve rehber-i kemalât olurdu.

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 793-794.

RESUL-İ EKREME (A.S.M.) DUA

İlem eyyühe'l-axir!

Mü'minler ibadetlerinde, dualarında birbirine dayanarak cemaatle kıldıkları namaz ve sair ibadetlerinde büyük bir sır vardır ki, her bir fert, kendi ibadetinden kazandığı miktardan pek fazla bir sevap cemaatten kazanıyor. Ve her bir fert ötekilere duacı olur, şefaathçi olur, tezkiyecisi

bedevî: göçebe.
beyan: açıklama.
beyn: ara.
cihet: yön.
defnetmek: gömmek.
dellâl: ilân edici.
ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.
fitraten: yaratılış itibarıyla.
hak: doğru, gerçek.
hayır: iyilik.
iksir-i nuranî: nurlu, şifalı ve çok tesirli ilaç.
iman: inanma.

inkılâb-ı azîm-i İslâmî: İslâmın meydana getirdiği büyük değişim.
ispat: doğrulama.
izzet: şeref, yücelik.
kasavet-i vahşiyâne: vahşice katilîk.
kavim: millet.
kesb: kazanma, elde etme.
mabeyn: ara, arasında.
maskara: gülünç, rezil.
mazhar: erişmiş, kavuşmuş.
meftun: vurgun, düşkün, tutkun.

muallim-i hakaik: gerçekleri anlatan öğretmen.
müşerref: şereflendirilmiş.
mütemeddin: medenileşmiş, ilerlemiş, medenî.
nazar: bakış.
numune: örnek.
nübüvvet: peygamberlik.
rehber-i kemalât: doğruları mükemmelen gösteren rehber.
Resul-i Ekrem: çok cömert, Kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed.

Sahabe: Peygamberimiz Hz. Muhammed'in mübarek yüzünü görmekle şereflenen ve onun sohbetlerine katılan mü'min kimse.
sair:
sıdk: doğruluk.
sır:
sohbet-i nebeviye: Peygamberimizin sohbeti.
şefaathçi:
şefkat-i rahîmâne: mükemmel şekildeki merhamet ve şefkat duygusu.
şer: kötülük.
tefavüt: farklılık.
temessül: görünme, şekillenme.
tezahür: belirme, görünme.
tezkiyecisi
vahşî: yabanî.
velâyet: ermişlik, Allah dostluğu.
velâyet-i Ahmediye: Peygamberimizin velîliği.

olur—bilhassa Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâma... Ve keza, her bir fert, arkadaşlarının saadetinden zevk alır ve Hallâk-ı Kâinat'a ubudiyet etmeye ve saadet-i ebediyeye namzet olur.

İşte mü'minler arasında, cemaatler sayesinde husule gelen şu ulvî, manevî teavün ve birbirine yardımlaşmakla hilâfete haml, emanete mazhar olmakla beraber mah-lûkat içerisinde mükerrer ünvanını almıştır.

Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 201.

RESUL-İ EKREM'İN (A.S.M.) DUASININ MAKBULİYETİ

Arkadaş! Âlem-i bekaya delâlet eden berahinden maada, arkasında saflar teşkil edip dualarına bir ağızdan "Âmin! Âmin!" söyleyen enbiya, evliya, sıddıkîn imamları, Mahbub-u Ezelî'nin Habib-i Ekremi Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın tazarruatı, duaları, âlem-i bekada insanın bekasına pek büyük bürhan ve kâfi bir vesiledir. Çünkü, kâinatı serâpâ istilâ eden şu hüsünler, güzellikler, cemaller, kemaller, o Habibin tazarruatını işitmek veya kabul etmemek kadar çirkin, kabih, kusur, naks adde-dilecek bir şeye müsaade eder mi? Cenab-ı Hak bütün nekaisten, çirkin şeylerden münezzehtir, müberra değil midir? Elbette münezzehtir.

Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 191.

HAZRET-İ MUHAMMED (A.Ş.M.) İÇİN MAKAM-I MAHMUD'UN İSTENMESİ

Âlem, eyyühe'l-azîz!

Nebî-i Zîşanın (a.s.m.) Makam-ı Mahmudu İlâhî bir mâide ve Rabbanî bir sofraya hükmündedir. Evet, tevzi edilen lütuflar, feyizler, nimetler o sofradan akıyor. Resul-i Zîşana (a.s.m.) okunan salâvat-ı şerife o sofraya edilen davete icabettir.

Ve keza, salâvat-ı şerifeyi getiren adam Zat-ı Peygamberîyi (a.s.m.) bir sıfatla tavsif ettiği zaman, o sıfatın ne-reye taallûk ettiğini düşünsün ki, tekrar be tekrar salâvat getirmeye müşevviki olsun.

Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 76.

AHİRETİN İCADINA RESULULLAHIN (A.Ş.M.) BİR TEK DUASI YETERLİDİR

Elbette ve herhâlde hiçbir şüphe ihtimali kalmaz ki, mahlûkların en ehemmiyetlisi olan nev-i insanın en ehemmiyetli ve umumî ve umum kâinatı ve umum esma ve sıfât-ı İlâhiyeyi alâkadar eden beka-i uhreviyeye ait dualarını içine alan ve nev-i insanın güneşleri ve yıldızları ve kumandanları olan bütün peygamberleri arkasına alıp onlara duasına âmin, âmin dedirten ve ümmetinden

her gün her ferd-i mütediyyin, hiç olmazsa kaç defa ona salâvat getirmekle onun duasına âmin, âmin diyen ve belki bütün mahlûkat o duasına iştirak ederek “Evet ya Rabbenâ! İsteddiğini ver. Biz de onun istediğini istiyoruz” diyorlar. Bütün bu reddedilmez şerait altında beka-i uhrevî ve saadet-i ebediye için Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmin, haşrin hadsiz esbab-ı mucibesinden yalnız tek duası, Cennetin vücuduna ve baharın icadı kadar kudretine kolay olan ahiretin icadına kâfi bir sebeptir.

Asa-yı Mûsa, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 29.

HAZRET-İ MUHAMMED (A.S.M.), KENDİSİNE OKUNAN TÜM SALÂVATLARA VÂKİFTİR

Cenab-ı Hak, şemsin hararetini hayat, ziyasını şuur, ziyadaki renkleri duygu gibi yapmış olsaydı, senin elindeki âyinede temessül eden şemsin timsali seninle konuşacaktı. Çünkü, o timsalinde oldukça, harareti, ziyası, renkleri olurdu. Hararetiyle hayat bulurdu. Ziyasıyla şuur olurdu. Renkleriyle de duygulu olurdu. Böyle olduktan sonra, seninle konuşabilirdi. Bu sırra binaendir ki, Resul-i Ekrem (a.s.m.), kendisine okunan bütün salâvat-ı şerifeye bir anda vâkif olur.

Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 106.

YAPILAN HADSİZ TESBİHAT VE SALÂVATLARIN ANLAMI

Evet, insan evvelâ nefisini sever, sonra akaribini, sonra milletini, sonra zihayat mahlûkları, sonra kâinatı, dünyayı sever; bu dairelerin her birisine karşı alâkadardır. Onların lezzetleriyle mütelezziz ve elemleleriyle müteellim olabilir. Hâlbuki, şu hercümerç âlemde ve rüzgâr devarında hiçbir şey kararında kalmadığından biçare kalb-i insan, her vakit yaralanıyor. Elleri yapıştığı şeylerle, o şeyler gidip ellerini paralıyor, belki koparıyor. Daima ıztırıp içinde kalır, yahut gaflet ile sarhoş olur.

Madem öyledir, ey nefis, aklın varsa bütün o muhabbetleri topla, hakikî sahibine ver, şu belâlardan kurtul. Şu nihayetsiz muhabbetler, nihayetsiz bir kemal ve cemal sahibine mahsustur; ne vakit hakikî sahibine verdin, o vakit bütün eşyayı Onun namıyla ve Onun âyinesi olduğu cihetle ıztırapsız sevebilirsin. Demek, şu muhabbet doğrudan doğruya kâinata sarf edilmemek gerektir. Yoksa, muhabbet, en leziz bir nimet iken, en elîm bir nikmet olur.

Bir cihet kaldı ki, en mühimi de odur ki:

Ey nefis, sen muhabbetini kendi nefisine sarf ediyorsun. Sen, kendi nefisini kendine ma'bud ve mahbup yapıyorsun. Her şeyi nefisine feda ediyorsun. Âdeta bir nevi rububiyet veriyorsun. Hâlbuki, muhabbetin sebebi, ya kemaldır —zira kemal zatında sevilir— yahut menfaattir, yahut lezzettir, veyahut hayriyettir, ya bunlar gibi bir sebep tahtında muhabbet edilir.

akarip: yakınlar, akrabalar.
alâkadar: ilgili, münasebetli.
âlem: tüm varlıklar.
âyine: ayna.
belâ: sıkıntı, zahmet.
biçare: çaresiz, zavallı.
cemal: güzellik.
cihet: sebep, yön.
deveran: dönüp dolaşma.
elem: dert, üzüntü, maddî-manevî ıztırıp.
elim: çok dert ve keder veren.
evvelâ: her şeyden önce.

feda: uğruna verme.
firak: ayrılık, hicran.
gaflet: gafillik, Allah'tan uzaklaşmış nefsinin arzularına dalmak.
hakikî: gerçek.
havf: korku.
hayriyet: hayırlı olma.
hercümerç: darmadağınık.
ıztırıp: sıkıntı ve acı içinde olma.
kâinat: bütün âlemler, varlıklar.
kalb-i insan: insanoğlunun

kalbi.
kemal: olgunluk, yetkinlik, mükemmellik.
leziz: çok lezzetli.
ma'bud: kendisine ibadet olunan, Allah.
mahbup: sevgili.
mahlûk: Allah tarafından yaratılmış, yaratık.
mahlûkat: Allah tarafından yaratılanlar.
mahsus: bir şeye veya kişiye has olan.
menfaat: fayda.

millet: aralarında din, dil, duygu, ortak tarih, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu.
muhabbet: sevgi, sevme.
mühim: önemli.
müteellim: elemli, hüznü.
mütelezziz: lezzet alan.
nam: ad, şan.
nefis: kötü vasıfları nitelikleri kendinde toplayan, kötülüğe sevk eden, şehvî istekleri kamçılayıp hayırlı işlerden alıkoyan güç.
nevi: çeşit.
nihayetsiz: sonsuz.
nikmet: şiddetli ceza.
nimet: ihsan.
rububiyet: Cenab-ı Hakın herkesi ve her şeyi içine alan engin terbiye ve idaresi.
sarf: harcama.
tahtında: altında.
yahut: veya.
zihayat: hayat sahibi.

Şimdi, ey nefis! Birkaç sözde kat'î ispat etmişiz ki, asıl mahiyetin kusur, naks, fakr, aczden yoğrulmuştur ki, zulmet karanlığın derecesi nispetinde nurun parlaklığını gösterdiği gibi, zıddiyet itibarıyla sen onlarla Fâtır-ı Zülcelâl'in kemal, cemal, kudret ve rahmetine âyinedarlık ediyorsun.

Demek ey nefis! Nefsine muhabbet değil, belki adavet etmelisin, veyahut acımalısın, veyahut mutmainne olduktan sonra şefkat etmelisin. Eğer nefisini seversen—çünkü senin nefsin lezzet ve menfaatin menşeidir; sen de, lezzet ve menfaatin zevkine meftunsun—o zerre hükmünde olan lezzet ve menfaat-i nefsiyeyi nihayetsiz lezzet ve menfaatlere tercih etme. Yıldız böceği gibi olma. Çünkü o, bütün ahbabını ve sevdiği eşyayı karanlığın vahşetine gark eder, nefsinde bir lem'acık ile iktifa eder. Zira, nefsi olan lezzet ve menfaatle beraber bütün alâkadar olduğun ve bütün menfaatleriyle intifa ettiğin ve saadetleriyle mes'ut olduğun mevcudat ve bütün kâinatın menfaatleri, nimetleri iltifatına tâbi bir Mahbub-u Ezeli'yi sevmekliğin lâzımdır; tâ hem kendinin, hem bütün onların saadetleriyle mütelezziz olasın. Hem, Kemal-i Mutlak'ın muhabbetinden aldığın nihayetsiz bir lezzeti alâsın.

acz: zayıflık, âcizlik.
adavet: düşmanlık.
ahbap: dostlar.
alâkadar: ilgili, münasebetli.
âyinedar: yansıtıcı, aynalık.
cemal: Cenab-ı Hakkın lütuf ve ihsanı ile tecellisi.
derece: miktar.
ene: benlik.
esma: isimler.
fakr: fakirlik.
Fâtır-ı Zülcelâl: sonsuz büyüklük sahibi ve benzeri olmayan şeyleri yaratan Allah.
gark: batma, boğulma.
hüve: o; Allah'a izafeten zamir.
iktifa: yetinme.
iltifat: gönüllü hoş etme.
intifa etmek: faydalanmak.
kâinat: bütün âlemler.
kat'i: kesin.
kemal: olgunluk, mükemmellik.
Kemal-i Mutlak: her yönüyle tam mükemmel olan Allah.
kudret: Allah'ın bütün varlığı çevreleyen ezeli kuvveti.
lem'acık: küçük parıltı.
lezzet: zevk, haz.

Mahbub-u Ezeli: varlığının başlangıcı olmayan ve bütün yaratıklar tarafından sevilen Allah.
mahiyet: neden ibaret olduğu, nitelik.
meftun: tutkun.
menfaat: fayda.
menfaat-i nefsiye: nefse ait menfaat.
menşe: kaynak.
mes'ut: bahtiyar.
mevcudat: var olan her şey.
muhabbet: sevmek.

muhabbet-i zatiye: Allah'ın zatına karşı duyulan muhabbet, sevgi.
mutmainne: emin, tatmin olmuş.
mütelezziz: lezzet alan.
naks: noksanlık, eksiklik.
nefis: can, sürekli kötülüklere sevk eden şehvet ve gadap duygularının kaynağı.
nihayetsiz: sonsuz.
nimet: ihsan, bağış.
nispet: ölçü.
nur: parlaklık, ışık.

rahmet: Allah'ın kullarını esirgemesi.
saadet: mutluluk.
sarf: harcama.
suiistimal: kötüye kullanma.
sıfat: nitelikler, vasıflar.
şedit: şiddetli.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek.
tâbi: uyan, bağlı.
tercih: seçme.
vahşet: korku, güvensizlik.
zat: şahıs, kendi şahsı, nefsi.
ziddiyet: karşıtlık.

muhabbettir; sen suiistimal etmişsin. Cezasını da çekiyorsun. Çünkü, yerinde sarf olunmayan bir muhabbet-i gayrimeşruanın cezası, merhametsiz bir musibettir. Rahmanürrahîm ismiyle, hurilerle müzeyyen Cennet gibi, senin bütün arzularına cami bir meskeni, senin cismanî hevesatına ihzar eden ve sair esmasıyla senin ruhun, kalbin, sırrın, aklın ve sair letaifin arzularını tatmin edecek ebedî ihsanatını o Cennette sana müheyya eden ve her bir isminde manevî çok hazine-i ihsan ve kerem bulunan bir Mahbub-u Ezelînin, elbette bir zerre muhabbeti kâinata bedel olabilir; kâinat, Onun bir cüz'î tecelli-i muhabbetine bedel olamaz. Öyle ise, o Mahbub-u Ezelî'nin, Kendi habibine söylettirdiği şu ferman-ı ezeliyi dinle, ittiba et: ¹ **اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِيْ يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ**

İKİNCİ MEYVE: Ey nefis! Ubudiyet, mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika değil, belki netice-i nimet-i sabikadır. Evet, biz ücretimizi almışız; ona göre hizmetle ve ubudiyetle muvazzafız.

Çünkü, ey nefis! Hayr-ı mahz olan vücudu sana giydiren Hâlık-ı Zülcelâl sana iştihâlî bir mide verdiğinden, Rezzak ismiyle bütün mat'umatı bir sofraya nimet içinde senin önüne koymuştur.

Sonra, sana hassasiyetli bir hayat verdiğinden, o hayat dahi bir mide gibi rızık ister. Göz, kulak gibi bütün duyguların, eller gibidir ki, rûy-i zemin kadar geniş bir sofraya nimeti o ellerin önüne koymuştur.

1. Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin. (Âl-i İmran Suresi: 31.)

bedel: karşılık.

camî: toplayan, kaplayan.

Cennet: Allah'ın insanlara müjdelediği, ölümden sonraki âlemde bulunan; Allah'a inanan, günah işlememiş veya günahlarından temizlenmiş olanların gireceği, sonsuza kadar içinde kalacakları yer.

cismanî: cisim ve bedene ait.

cüz'î: küçük, az.

ebedî: zevalsiz, sonu olmayan.

esma: isimler.

ferman-ı ezeli: varlığının başlangıcı olmayan Allah'ın emri.

habîp: sevgili.

Hâlık-ı Zülcelâl: yücelik, büyüklük sahibi yaratıcı anlamında, Allah'ın bir sıfâtı.

hassasiyet: pek hisli olmak, aşırı duyarlılık.

hayat: canlılık, dirilik.

hayr-ı mahz: mutlak, tamamen hayır.

hazine-i ihsan: ihsan hazineleri.

hazine-i kerem: ikram hazinesi.

hevesat: hevesler.

huri: Cennet kızı.

ihsanat: ihsanlar, nimetler.

ihzar: hazırlama.

iştihâ: istek, iştah.

ittiba: uymak, tâbi olmak.

kâinat: yaratılmış olan şeylerin tamamı.

kerem: cömertlik, lütuf.

letaif: duygular.

mahbub-u ezeli: varlığının başlangıcı olmayan ve bütün yaratıklar tarafından sevilen Allah.

mahbub-u ezeli: varlığının başlangıcı olmayan ve bütün yaratıklar tarafından sevilen Allah.

manevî: manaya ait.

mat'umat: yiyecekler.

merhametsiz: acımasız.

mesken: ikamet olunan, oturulan.

muhabbet: sevgi.

muhabbet-i gayr-i meşrua: dine uygun ve helâl olmayan sevgi.

mukaddeme-i mükâfat-ı lâhika: ileride verilecek mükâfatların başlangıcı.

musibet: belâ, felâket.

muvazzaf: vazifeli, görevli.

müheyya: hazır.

müzeyyen: süslenmiş.

nefis: can, sürekli kötülüğe sevk eden, şehvet, gazap gibi duyguların kaynağı.

netice-i nimet-i sabika: geçmiş nimetlerin sonucu.

Rahmanürrahîm: sonsuz merhamet sahibi ve her mahlûka karşı şefkat eden.

Rezzak: bütün yaratılmışların rızıkını veren ve ihtiyaçlarını karşılayan Allah.

rızık: Allah'ın herkese lütuf ve ihsan ettiği nimetler.

ruh: hayatın temeli ve sebebi olan gayrimaddî cevher.

rûy-i zemin: yeryüzü.

sair: diğer, başka.

sarf: harcama.

sır: kalbe konulan bir lâtife.

sofraya nimet: nimet sofrası.

suiistimal: kötüye kullanma, alet etme.

tatmin: doyum.

tecelli-i muhabbet: Cenab-ı Hakkın muhabbetinin kullar üzerinde görülmesi.

ubudiyet: kulluk.

vücut: can, beden.

zerre: küçük parça.

Sonra, manevî çok rızık ve nimetler isteyen insanıyeti sana verdiğinden, âlem-i mülk ve melekût gibi geniş bir sofrayı nimet, o mide-i insanıyetin önüne ve aklın eli yetiştircek nispette sana açmıştır.

Sonra, nihayetsiz nimetleri isteyen ve hadsiz rahmetin meyveleriyle tegaddi eden ve insanıyet-i kübra olan İslâmiyeti ve imanı sana verdiğinden, daire-i mümkinat ile beraber, Esmâ-i Hüsna ve Sıfât-ı Mukaddesenin dairesine şamil bir sofrayı nimet ve saadet ve lezzet sana fethetmiştir.

Sonra, imanın bir nuru olan muhabbeti sana vermekle, gayr-i mütenahi bir sofrayı nimet ve saadet ve lezzet sana ihsan etmiştir. Yani, cismanıyetin itibarıyla küçük, zayıf, âciz, zelil, mukayyet, mahdut bir cüzsün. Onun ihسانیyla, cüz'î bir cüzden, küllî bir küll-ü nuranî hükmüne geçtin. Zira, hayatı sana vermekle, cüz'iyetten bir nevi külliyete; ve insanıyeti vermekle, hakikî külliyete; ve İslâmiyeti vermekle, ulvî ve nuranî bir külliyete; ve marifet ve muhabbeti vermekle, muhit bir nura seni çıkarmış.

İşte ey nefis! Sen bu ücreti almışsın. Ubudiyet gibi lezzetli, nimetli, rahatlı, hafif bir hizmetle mükellefsin. Hâlbuki, buna da tembellik ediyorsun. Eğer yarım yamalak yaparsan da, güya eski ücretleri kâfi gelmiyormuş gibi, çok büyük şeyleri mütehakkimâne istiyorsun. Ve hem, “Niçin duam kabul olmadı?” diye nazlanıyorsun. Evet, senin hakkın naz değil, niyazdır. Cenab-ı Hak, Cenneti ve saadet-i ebediyeyi mahz-ı fazl ve keremiyle ihsan eder.

âciz: güçsüz, zayıf.
âlem-i mülk ve melekût: cismanî ve ruhanî âlem.
Cenab-ı Hak: Allah.
Cennet: Allah'ın insanlara müjdeliği, ölümden sonraki âlemde bulunan; Allah'a inanan, günah işlememiş veya günahlarından temizlenmiş olanların gireceği, sonuza kadar içinde kalacakları yer.
cismanıyet: cisimli oluş.
cüz: parça, küçük, az.
cüz'î: küçük, az.
cüz'iyet: cüz'î oluş, küçüklük.
daire-i mümkinat: kâinat, imkân âlemi.
Esmâ-i Hüsna: Allah'ın güzel isimleri.
fetih: açma.
gayr-i mütenahi: sonsuz.
hadsiz: sınırsız.
hakikî: gerçek.
ihsan: bağışlama, ikram etme.
iman: inanç.
insanıyet: insan olma hâli, insanlık mahiyeti.
insanıyet-i kübra: en büyük insanlık.
kâfi: yeterli olma.
küll-i nuranî: nurlu bir bütün.
küllî: umumî, geneli içine alan.

külliyet: bütünlük.
mahdut: sınırlı.
mahz-ı fazl ve kerem: sırf lütuf ve ikramın tâ kendisi.
manevî rızık ve nimet: iman, İslâmiyet, güzel ahlâk gibi.
marifet: bilgi.
mide-i insanıyet: insanlık midesi.
muhabbet: sevgi.
muhit: ihata eden, her şeyi kuşatan.
mukayyet: kayıtlı, bağlı.
mükellef: vazifeli, memur.

mütehakkimâne: hükmedercesine, zorbalıkla, hâkimiyet takınarak.
naz: kendini ağrı satma, nazlanma.
nefis: sürekli kötülüğe sevk eden, şehvet ve gadap duygularının kaynağı.
nevi: çeşit.
nihayetsiz: sonsuz.
nimet: iyilik, ihsan, bağış.
nispet: ölçü.
niyaz: yalvarma, dua.
nur: parlı, ışık.

nuranî: nurlu, parlak.
rahmet: merhamet etme, esirgeme.
saadet: mutluluk.
saadet-i ebediye: ebedî mutluluk.
sofra-i nimet: nimet sofrası.
sıfât-ı mukaddese: mukaddes sıfatlar.
şamil: içine alan, kaplayan.
tegaddi: gıdalanma.
ubudiyet: kulluk.
ulvi: yüce, yüksek.
zelil: aşağı, alçak.

Sen, daima rahmet ve keremine iltica et, Ona güven ve şu fermanı dinle:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ¹

Eğer desen: “Şu küllî hadsiz nimetlere karşı, nasıl şu mahdut ve cüz’î şükürümle mukabele edebilirim?”

Elcevap: Küllî bir niyetle, hadsiz bir itikat ile. Mese-lâ, nasıl ki bir adam beş kuruş kıymetinde bir hediye ile bir padişahın huzuruna girer ve görür ki, her biri milyona değer hediyeler, makbul adamlardan gelmiş, orada dizilmiş. Onun kalbine gelir: “Benim hediyem hiçtir, ne yapayım?” Birden der: “Ey seyyidim! Bütün şu kıymet-tar hediyeleri kendi namıma sana takdim ediyorum. Çünkü, sen onlara lâıyık-sın. Eğer benim iktidarım olsaydı, bunların bir mislini sana hediye ederdim.”

İşte hiç ihtiyacı olmayan ve raiyetinin derece-i sadakat ve hürmetlerine alâmet olarak hediyelerini kabul eden o padişah, o bîçarenin o büyük ve küllî niyetini ve arzusu-nu ve o güzel ve yüksek itikat liyakatini, en büyük bir he-diyeye gibi kabul eder.

Aynen öyle de, âciz bir abd, namazında **التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ**² der. Yani, bütün mahlûkatın hayatlarıyla Sana takdim et-tikleri hediye-i ubudiyetlerini, ben kendi hesabıma umu-munu Sana takdim ediyorum. Eğer elimden gelseydi, onlar kadar tahiyeler Sana takdim edecektim. Hem, Sen onlara, hem daha fazlasına lâıyık-sın. İşte şu niyet ve itikat, pek geniş bir şükür-ü küllîdir.

1. Onlara söyle ki, ancak Allah'ın lütfuyla ve rahmetiyle ferahlansınlar. Bu, onların dünyada toplayıp durduklarından daha hayırlıdır. (Yunus Suresi: 58.)
2. Bütün canlıların yaptıkları fitrî ibadetler Allah'a mahsustur.

abd: kul.

âciz: güçsüz, zayıf.

alâmet: belirti, işaret.

bîçare: çaresiz.

cüz'î: az, küçük.

derece-i sadakat: dostlukta

bağlılık ve sebatın derecesi.

elcevap: cevaben.

ferah: sevinme, rahatlama.

ferman: emir.

fitrî: doğuştan olan.

hadsiz: sınırsız.

hediye: armağan.

hediye-i ubudiyet: kulluk

hediyesi.

huzur: büyük kimselerin ya-

ni.

hürmet: ihtiram, saygı.

ibadet: Allah'ın emrettiklerini

yerine getirme.

ihtiyaç: gereklilik.

iktidar: güç yetirme, yapabil-

me.

iltica: sığınma.

kerem: cömertlik, lütuf.

küllî: bütün ait, bütünsel.

kıymettar: değerli.

lâıyık: yakışır, uygun.

liyakat: lâıyık olma, uygun.

lütuf: ihsan, ikram.

mahdut: sınırlı.

mahlûkat: yaratılmışlar.

makbul: reddedilmeyen, değerli.

misil: benzer.

mukabele: karşılık verme.

nam: ad, isim.

nimet: iyilik, ihsan.

niyet: kalbin bir şeye karar ver-

mesi.

padişah: hükümdar.

rahmet: acıma, merhamet etme,

esirgeme.

raiyet: halk, millet, tebaa.

seyyid: efendi, reis.

şükür-ü küllî: Allah'ın vermiş oldu-

ğu bütün nimetlere bütün varlık

adına edilen şükür.

şükür: nimet ve iyiliğin sahibine

karşı minnet duyma, teşekkür.

tahiyeye: selâm, iyilik temennisi.

takdim: sunma.

umum: hepsi, bütün.

adet: miktar, sayı.
âlem: dünya.
amel: fiil, iş.
arş: Allah'ın kudret ve saltanatının tecelli yeri.
bilfiil: yapılmış.
Cenab-ı Hak: Allah.
Esmâ-i Hüsnâ: Allah'ın güzel isimleri.
evliya: velîler, Allah dostları.
hadsiz: sınırsız.
halifelik: vekillik.
halkın ibadetleri: insanların kulluk görevleri.
Hâlik: yaratıcı; Allah.
hamd: Allah'a karşı olan şükran ve memnuniyetini onu överek bildirme.
hayvanat: hayvanlar.
hikmet: gizli sebep.
hususî: bir kişiye has olan, özel.
ibadet: Allah'ın emrettiklerini yerine getirme.
ilân: herkese duyurmak.
istiane: yardım dileme.
kabil: mümkün, uygun olma.
kumandan: komutan.
lâyık: yakışır, uygun.
Ma'bud-u Zülcelâl: kendisine ibadet edilen celâl sahibi olan Allah.
mahlûkat: Allah tarafından yaratılanlar.
masnuat: sanatla yapılmış şeyler.
melek: Allah'ın nurdan yarattığı, her zaman görülemeyen varlıklar.
mevcudat: var olan her şey.
mevcudat-ı arzîye: dünyadaki varlıklar.
Mü'min: iman eden, inanan.
nakış: işleme.
nam: ad, isim.
nebatat: bitkiler.
neferat: neferler, askerler.
niyet: kalbin bir şeye karar vermesi.
nüve: çekirdek.
padîşah: hükümdar.
peygamber: Allah'ın elçisi, nebî.
suret: biçim, görünüş.

Nebatatın tohumları ve çekirdekleri, onların niyetleridir. Hem meselâ, kavun, kalbinde nüveler suretinde bin niyet eder ki, “Yâ Hâlık'ım! Senin Esmâ-i Hüsnânın nakışlarını yerin birçok yerlerinde ilân etmek isterim.” Cenab-ı Hak, gelecek şeylerin nasıl geleceklerini bildiği için, onların niyetlerini bilfiil ibadet gibi kabul eder. “Mü'minin niyeti, amelinden hayırlıdır” şu sırta işaret eder. Hem,

سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ عَدَدَ خَلْقِكَ وَرِضَاءِ نَفْسِكَ وَزِينَةَ عَرْشِكَ
 وَمَدَادَ كَلِمَاتِكَ وَنُسْبَةَ جَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ
 أَنْبِيَائِكَ وَأَوْلِيَّائِكَ وَمَلَائِكَتِكَ

gibi hadsiz adetle tesbih etmenin hikmeti, şu sırdan anlaşılır.

Hem, nasıl bir zabıt bütün neferatının yekûn hizmetlerini kendi namına padişaha takdim eder; öyle de, mahlûkata zabıtlık eden ve hayvanat ve nebatata kumandanlık yapan ve mevcudat-ı arzîyeye halifelik etmeye kabil olan ve kendi hususî âleminde kendini herkese vekil telâkki eden insan, ³ اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِينُ der; bütün halkın ibadetlerini ve istianelerini, kendi namına Ma'bud-u Zülcelâl'e takdim eder.

Hem ⁴ سُبْحَانَكَ بِجَمِيعِ تَسْبِيحَاتِ جَمِيعِ مَخْلُوقَاتِكَ der; bütün mevcudatı kendi hesabına söylettirir.

1. Camiü's-Sağîr, 6:291, 292; Ramuzü'l-Ehadis, s. 453; Kenzü'l-Ummal, 3:419, hadis no: 7236.
2. “Mahlûkatının sayısınca, Zatına lâyık şekilde, arşının ağırlığınca, kelimelerinin mürekkebi miktarınca hamd ederek Seni her türlü kusur ve noksandan tenzih ederiz.” (Müslim, Zikir: 79; Müsned, 1:258.) Bütün peygamberlerinin, evliyalarının ve meleklerinin tesbihatıyla Seni tesbih ederiz.
3. Ancak Sana kulluk eder, ancak Senden yardım isteriz. (Fatiha Suresi: 5.)
4. Bütün mahlûkatının bütün tesbihatıyla ve bütün masnuatının dilleriyle Seni tesbih ederiz.

sır: gizli hakikat. **me,** noksan sıfatlardan uzak tutma. **vekil:** sözcü.
takdim: sunma. **yekûn:** toplam.
telâkki: anlayış, anlama. **tesbihat:** tesbihler, Allah'ı şanına uygun anmalar. **zabit:** komutan, idare eden.
tesbih: Allah'ın şanını yüceltme. **zat:** kendi.

Hem, ¹ **اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ بَعْدَ ذَرَّاتِ الْكَائِنَاتِ وَمُرَكَّبَاتِهَا**

der; her şey namına bir salâvat getirir. Çünkü, her şey nur-i Ahmedî (a.s.m.) ile alâkadardır. İşte, tesbihatta, salâvatlarda hadsiz adetlerin hikmetini anla.

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 576-582.

KUR'AN'DAN HİZİP ÇIKARMAYA VERİLEN İZN-İ PEYGAMBERİ (A.S.M.)

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın büyük bir kumandanı olan Hazret-i Üsâme Radıyallahü Anh, bir gün “hamd”e ait, bir gün “istiğfar”a ait ayetler; bir gün “tesbih”e ait, bir gün “tevekkül”e, bir gün de “selâm” lâfzına, bir gün de “tevhid” ve ² **لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ**’ya ait, bir gün de “Rab” kelimesine ait, bütün Kur’ân’dan müteferrik surelerden bir hizb-i Kur’ânî çıkarmış, kendine bir virt eylemiş. Demek böyle hiziplere izn-i Peygamberî (Aleyhissalâtü Vesselâm) var.

Emirdağ Lâhikası, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 377.

NAMAZDAKİ TESBİHAT VELAYET-İ AHMEDİYE’NİN (A.S.M.) BİR EVRADIDIR

Bugünlerde iki ince mesele kalbe geldi; vaktinde kaleme alamadım. O vakit geçtikten sonra o ehemmiyetli hakikatlere birer işaret ederiz.

-
1. Allah'ım! Kâinatın zerrelere ve onlardan mürekkep varlıkların adedince Muhammed'e rahmet eyle.
 2. Ondaki başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur.
-

Birincisi: Kardeşlerimizden birisinin namaz tesbihatında tekâsül göstermesine binaen dedim: “Namazdan sonraki tesbihatlar, tarikat-i Muhammediyedir (a.s.m.) ve velâyet-i Ahmediyenin (a.s.m.) evradıdır. O noktadan ehemmiyeti büyüktür.”

Sonra, bu kelimenin hakikati böyle inkişaf etti:

Nasıl ki, risalete inkılâp eden velâyet-i Ahmediyeye (a.s.m.) bütün velâyetlerin fevkindedir; öyle de, o velâyetin tarikatı ve o velâyet-i kübranın evrad-ı mahsusası olan namazın akabindeki tesbihat, o derece sair tarikatlerin ve evratların fevkindedir.

Bu sır dahi şöyle inkişaf etti ki:

Nasıl zikir dairesinde bir mecliste veyahut hatme-i Nakşiyede bir mescitte birbiriyle alâkadar heyet-i mecmuada nuranî bir vaziyet hissediliyor. Kalbi hüşyar bir zat, namazdan sonra ¹ **سُبْحَانَ اللَّهِ** deyip tesbihi çekerken, o daire-i zikrin reisi olan Zat-ı Ahmediyeye Aleyhissalâtü Vesselâmın muvacehesinde yüz milyon tesbih edenler tesbih elinde tesbih çektiklerini manen hisseder, o azamet ve ulviyetle **سُبْحَانَ اللَّهِ** der; sonra o serzakirin emr-i manevîsiyle, ona ittibaen ² **الْحَمْدُ لِلَّهِ** dediği vakit, o halka-i zikrin ve o çok geniş dairesi bulunan hatme-i Ahmediyenin (aleyhissalâtü vesselâm) dairesinde yüz milyon müritlerin **الْحَمْدُ لِلَّهِ** larından tezahür eden azametli bir

1. Allah her türlü kusur ve noksandan münezzehtir. • Allah her türlü kusur ve noksandan münezzehtir.

2. Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Allah'a mahsustur. • Ezelden ebede her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet Allah'a mahsustur.

hamdi düşünüp içinde **الْحَمْدُ لِلَّهِ** ile iştirak eder; ve hâkezâ, ¹ **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** ve duadan sonra **اللَّهُ أَكْبَرُ** ² otuz üç defa o tarikat-i Ahmediyenin (aleyhissalâtü vesselâm) halka-i zikrinde ve hatme-i kübrasında o sabık mana ile o ihvan-ı tarikati nazara alıp, o halkanın serzakiri olan Zat-ı Ahmediye Aleyhissalâtü Vesselâma müteveccih olup, ³ **أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ** der diye anladım ve hissettim ve hayalen gördüm. Demek tesbihat-ı salâtiyenin çok ehemmiyeti var.

Kastamonu Lâhikası, Yeni Asya Neşriyat, 2006, s. 72-73.

VAHDANİYETİN BÜRHAN-I KÂTİİ OLAN HAZRET-İ MUHAMMED'E (A.S.M.) SALAVAT

On Dokuzuncu Sözde tarif edilen kitab-ı kebirin ayet-i kübrası ve o Kur'ân-ı kebirdeki İsm-i Azamı ve o şecere-i kâinatın çekirdeği ve en münevver meyvesi ve o saray-ı âlemin güneşi ve âlem-i İslâmiyetin bedr-i münevveri ve rububiyet-i İlâhiyenin dellâl-ı saltanatı ve tılsım-ı kâinatın keşşaf-ı zihikmeti olan Seyyidimiz Muhammedü'l-Emin Aleyhissalâtü Vesselâm, bütün enbiyayı sâyesi altına alan risalet cenahı ve bütün âlem-i İslâmı himayesine alan İslâmiyet cenahlarıyla, hakikatin tabakatında uçan ve

1. Allah en büyüktür, en yücedir. • Allah en büyüktür, en yücedir.
2. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur. Allah'tan başka hiçbir ilâh yoktur.
3. Milyonlar salât, milyonlar selâm üzerine olsun ey Allah'ın Resulü!

bütün enbiya ve mürselîni, bütün evliya ve siddikîni ve bütün asfiya ve muhakkikîni arkasına alıp, bütün kuvvetiyle vahdaniyeti gösterip, arş-ı ehadiyete yol açıp gösterdiği iman-ı billâh ve ispat ettiği vahdaniyet-i İlâhiyeye hiç vehim ve şüphenin haddi var mı ki, kapatabilsin ve perde olabilsin?

Madem On Dokuzuncu Sözde ve On Dokuzuncu Mektupta o bürhan-ı kâtın âbülhayat-ı marifetinden On Dört Reşha ve On Dokuz İşarat ile o zat-ı mu'ciznümanın enva-ı mu'cizatiyla beraber, icmalen bir derece tarif ve beyan etmişiz; şurada şu işaret ile iktifa edip, o vahdaniyetin bürhan-ı kâtını tezkiye eden ve sıdkına şahadet eden esasata işaret suretinde bir salâvat-ı şerife ile hatmederiz:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مَنْ دَلَّ عَلَىٰ وَجُوبِ وَجُودِكَ وَوَحْدَانِيَّتِكَ، وَشَهِدَ عَلَىٰ جَلَالِكَ وَجَمَالِكَ وَكَمَالِكَ الشَّاهِدُ الصَّادِقُ الْمُصَدِّقُ وَالْبُرْهَانُ النَّاطِقُ الْمُحَقِّقُ سَيِّدُ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، الْحَامِلُ سِرِّ اجْمَاعِهِمْ وَتَصْدِيقِهِمْ وَمُعْجَزَاتِهِمْ * وَإِمَامُ الْأَوْلِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ، الْحَاوِي سِرِّ اتِّفَاقِهِمْ وَتَحْقِيقِهِمْ وَكِرَامَاتِهِمْ * ذُو الْمُعْجَزَاتِ الْبَاهِرَةِ وَالْخَوَارِقِ الظَّاهِرَةِ وَالِدَلَائِلِ الْقَاطِعَةِ الْمُحَقَّقَةِ الْمُصَدِّقَةِ لَهُ * ذُو الْخِصَالِ الْعَالِيَةِ فِي ذَاتِهِ وَالْأَخْلَاقِ الْعَالِيَةِ فِي وَظِيفَتِهِ، وَالسَّجَايَا السَّامِيَةِ فِي شَرِيعَتِهِ الْمُكَمَّلَةِ الْمُنَزَّهَةِ لَهُ عَنِ الْخِلَافِ * مَهْبِطُ الْوَحْيِ الرَّبَّانِيِّ بِاجْمَاعِ الْمُنَزَّلِ وَالْمُنَزَّلِ وَالْمُنَزَّلِ عَلَيْهِ سَيَّارُ عَالَمِ

الْغَيْبِ وَالْمَلَكُوتِ مُشَاهِدُ الْأَرْوَاحِ وَمُصَاحِبُ الْمَلَائِكَةِ ﴿١﴾
 أَمْوَزَجُ كَمَالِ الْكَائِنَاتِ شَخْصًا وَنَوْعًا وَجِنْسًا « أَنْوَرُ ثَمَرَاتِ
 شَجَرَةِ الْخُلُقَةِ » سِرَاجُ الْحَقِّ، بُرْهَانُ الْحَقِيقَةِ، تِمَثَالُ الرَّحْمَةِ،
 مِثَالُ الْمُحَبَّةِ، كَشَافُ طَلْسِمِ الْكَائِنَاتِ، دَلَالُ سُلْطَنَةِ الرَّبُّونِيَّةِ ﴿٢﴾
 الْمُرْمِزُ بَعْلُويَّةِ شَخْصِيَّتِهِ الْمَعْنَوِيَّةِ إِلَى أَنَّهُ نُصِبَ عَيْنَ فَاطِرِ الْعَالَمِ
 فِي خَلْقِ الْكَائِنَاتِ ﴿٣﴾ ذُو الشَّرِيعَةِ الَّتِي هِيَ بِوَسْعَةِ دَسَاتِيرِهَا
 وَقُوَّتِهَا تُشِيرُ إِلَى أَنَّهَا نِظَامُ نَظْمِ الْكَوْنِ وَضَعُ خَالِقِ الْكَائِنَاتِ ﴿٤﴾
 نَعْمَ، أَنْ نَظْمَ الْكَائِنَاتِ بِهَذَا النِّظَامِ الْأَتَمِّ الْأَكْمَلِ هُوَ نَظْمُ
 هَذَا الدِّينِ بِهَذَا النِّظَامِ الْأَحْسَنِ الْأَجْمَلِ، سَيِّدِنَا نَحْنُ مَعَاشِرِ بَنِي
 آدَمَ وَمَهْدِينَا إِلَى الْإِيمَانِ نَحْنُ مَعَاشِرِ الْمُؤْمِنِينَ، مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ
 بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ عَلَيْهِ أَفْضَلُ الصَّلَوَاتِ وَآتَمُّ التَّسْلِيمَاتِ مَا دَامَتِ
 الْأَرْضُ وَالسَّمَوَاتُ ﴿٥﴾ فَإِنَّ ذَلِكَ الشَّاهِدَ الصَّادِقَ الْمُصَدِّقَ
 يَشْهَدُ عَلَى رُؤُوسِ الْأَشْهَادِ مُنَادِيًا، وَمُعَلِّمًا لِأَجْيَالِ الْبَشَرِ خَلْفَ

الْأَعْصَارِ وَالْأَقْطَارِ، نِدَاءً عُلُويًّا بِجَمِيعِ قُوَّتِهِ وَبِعَايَةِ جَدِّيَّتِهِ
 وَبِنَهَايَةِ وَتَوْقِهِ وَبِقُوَّةِ إِطْمِنَانِهِ وَبِكَمَالِ إِيْمَانِهِ « أَشْهَدُ

أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ».¹

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 489-491.

1. Allah'ım! Senin vücub-u vücuduna ve vahdaniyetine delâlet eden ve Senin celâline, cema-line ve kemaline şahadet eden; gördüğünü önce kendisi tasdik eden şahid-i sadık ve tah-kik edici bürhan-ı natik, peygamber ve resullerin efendisi ve onların icma ve tasdik ve mu'cizelerinin sırrını taşıyan, evliya ve siddıkların önderi ve onların da ittifak ve tahkik ve kerametlerinin sırrını kendinde bulunduran, apaçık mu'cizelerin, zahir harikaların, muhak-kak, kesin ve kendisini doğrulayan delillerin sahibi; zatında kıymetli hasletlerin, vazifesin-de yüce huyların, şeriatında yüksek seciyelerin maliki –ki, bütün bunlar, mükemmel ve kendisini hilâf-ı hakikat konuşmaktan tenzih ederler– Kur'an'ı indiren Allah'ın, indirilen Kur'an'ın ve kendisine Kur'an inen zatın icmayla, Rabbanî vahyin iniş yeri, âlem-i gayp ve meleklûtu gezip dolaşan, ruhları müşahede edip meleklerle arkadaşlık eden, şahıs, nev ve cinsiyetle kâinattaki kemalâtın fihristesi, yaratılış ağacının en nurlu meyvesi, hakkın kandili, hakikatin bürhanı, rahmetin timsali, muhabbetin misali, kâinat tilsiminin keşşafı, rububi-yet saltanatının dellâli, şahsiyet-i maneviyesinin ulviyetiyle kâinatın yaratılışından Fâtır-ı Âlem'in maksadı olduğunu gösteren, kanunlarının genişliği ve kuvvetiyle kâinatı düzene

âlem-i gayp: gayp âlemleri.
 bürhan-ı natik: konuşan delil; Peygamberimiz.
 celâ: büyüklük, azamet, ululuk.
 delâlet: delil olma, gösterme.
 dellâl: ilân edici.
 Fâtır-ı Âlem: kâinatı benzersiz bir şekilde yaratan Allah.
 fihriste: içindekiler.
 Hâlik-i Kâinat: kâinatın yaratıcısı, Allah.
 harika: olağanüstü vasıflar.
 haslet: huy; iyi özellik.
 hilâf-ı hakikat: gerçeğe zit.
 icma: fikir birliği.
 kemalât: mükemmellikler, güzel-likler.
 keşşaf: keşfeden, açan.
 malik: sahip.
 meleklût: melekler ve ruhlar âle-mi.
 mu'cize: benzerini yapmaktan insanların âciz kaldığı Allah'ın fiil-leri ve işleri.
 Rabbanî: Allah'a ait.
 rahmet: acıma, merhamet etme.
 rububiyet: Cenab-ı Hakkın, var-lıkların ihtiyaçlarını gidermesi, on-ları yetiştirmesi, terbiyesi, sevk ve idare etmesi.
 seciye: huy, güzel ahlâk.
 siddik: doğru söyleyen.
 şahadet: şahitlik, tanıklık.
 şahid-i sadık: doğru sözlü şahit.
 şahsiyet-i maneviye: manevî ki-şilik.
 şeriat: İslâmın bütün hükümleri.
 tenzih: yanlıştan, kusurdan uzak tutma.
 ulviyet: yücelik, ululuk.
 vahdaniyet: Allah'ın birliği.

koyan Zatın nizamı ve Hâlik-i Kâ-inat'ın kanunu olduğunu göste-ren şeriatın sahibi.
 Evet, kâinatı bu eksiksiz nizam ile tanzim eden Zattır ki, bu dîni, bu en güzel ve mükemmel niza-mıyla ortaya koymuştur. Biz in-sanların efendisi ve biz mü'min-lere iman yolunu gösteren, Ab-dullah bin Abdülmuttalip oğlu Muhammed'e salât eyle. Ona yer ve gökler durdukça en üstün sa-lâvatlar ve en mükemmel se-lâmlar olsun. İşte, bu gördüğünü önce kendisi tasdik eden şahid-i sadık şahitlerin huzurunda, asır-ların ve kıt'aların gerisinden bü-tün kuvvetiyle gayet ciddiyetiy-le, nihayetsiz güveniyle, kuvvet-i itminanıyla ve kemal-i imanıyla, ulvî bir seda ile şöyle nida edip bildiriyor: "Allah'tan başka hiçbir ilâh bulunmadığına şahadet ede-rim. O tektir ve Onun hiçbir şeri-ki yoktur."

HAZRET-İ MUHAMMED'İN (A.Ş.M.) DUALARI

Şimdi gel, gidelim. Şu adada büyük bir içtima var; bütün memleket eşrafı orada toplanmışlar. Bak, pek büyük bir nişanı taşıyan bir yaver-i ekrem, bir nutuk okuyor. O şefkatli padişahından bir şeyler istiyor. Bütün ahali, “Evet, evet! Biz de istiyoruz” diyorlar. Onu tasdik ve teyit ediyorlar. Şimdi dinle, bu padişahın sevgilisi diyor ki:

“Ey bizi nimetleriyle perverde eden sultanımız! Bize gösterdiğin numunelerin ve gölgelerin asıllarını, menbalarını göster; ve bizi makarr-ı saltanatına celp et. Bizi bu çöllerde mahvettirme; bizi huzuruna al, bize merhamet et. Burada bize tattırdığın leziz nimetlerini orada yedir. Bizi zeval ve teb'id ile tazip etme. Sana müştak ve müteşekkir şu mutî raiyetini başıboş bırakıp idam etme” diyor ve pek çok yalvarıyor; sen de işitiyorsun.

Acaba bu kadar şefkatli ve kudretli bir padişah, hiç mümkün müdür ki, en edna bir adamın en edna bir merramını ehemmiyetle yerine getirsin, en sevgili bir yaver-i ekreminin en güzel bir maksudunu yerine getirmesin? Hâlbuki, o sevgilinin maksudu umumun da maksududur...

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 88.

adalet: hak sahiplerine hakkının tam ve eksiksiz verilmesi, hakkaniyet, âdillik.
ahali: halk.
asil: gerçek.
baytar: hayvan hekimi, veteriner.
celp: çekme, götürme.
edna: basit, küçük, değersiz, sıradan.
ehemmiyet: önem.
eşraf: şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler.
hacet: ihtiyaç, gereksinim.
içtima: toplantı.
imdat: yardım.
kaza: gidermek, yerine getirmek.
kudret: güç, kuvvet.
leziz: lezzetli, tatlı.
mahvettirme: yok ettirme, perişan etme.
makarr-ı saltanat: hâkimiyet merkezi.
maksut: istek, arzu.
marzî: hoşnutluk.
matlûp: ihtiyaç, lâzım olan şey.
menba: kaynak.
meram: istek, arzu.
merhamet: acımak, şefkat göstermek, korumak, iyilik etmek.

merhem: yaraya sürülen ilaç.
misilsiz: benzersiz, eşsiz.
mukteza: gereken, lâzım gelen.
musibetzedede: felâkete uğrayan, zor durumda kalan.
mutî: itaat eden, emirlerini dinleyen.
müştak: arzulayan, özleyen, görmek için can atan.
müteşekkir: şükreden.
nimet: maddî ve manevî ikram, rızık.
nişan: işaret; peygamberlik

vazifesi; seçkin özellik.
numune: örnek, misal.
nutuk okuma: konuşma yapma, söz söyleme.
padişah: sultan, hükümdar; Allah.
perverde: besleme; donatma.
raiye: halk, kullar.
sual: istek.
sultan: padişah, hükümdar; Allah.
şefkat: acıyarak ve esirgeyerek karşılıksız sevgi.

tasdik: doğrulama, onaylama.
tazip: azap verme, acı çektirme.
teb'id: uzaklaştırma, huzurdan kovma.
teyit: doğrulama, destekleme.
umum: herkes, bütün varlıklar.
yaver-i ekrem: en değerli ve en cömert memur.
zat: kişi, şahıs.
zeval: sona erme, yok olma.

Âl-i Beyt ve Ecdad-ı Resul

ECDAD-I RESUL HAKKINDA SUALLER

Sual ediyorsunuz ki: “Zaman-ı fetrette, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ecdadı bir din ile müte dey-yin mi idiler?”

Elcevap: Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmın, bilâhere gaflet ve manevî zulümat perdeleri altında kalan ve hususî bazı insanlarda cereyan eden bakıye-i dini ile müte dey-yin olduğuna rivayat vardır. Elbette Hazret-i İbrahim Aleyhisselâmdan gelen ve Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmı netice veren bir silsile-i nuraniyeyi teşkil eden efrat, elbette din-i hak nurundan lâkayt kalmamışlar ve zulümat-ı küfre mağlûp olmamışlar. Fakat, zaman-ı fetrette, ¹ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّى نَبْعَثَ رَسُولًا¹ sırrıyla, ehl-i fetret, ehl-i necattırlar. Bilittifak, teferruattaki hatiatlarından muahezeleri yoktur. İmam-ı Şafîi ve İmam-ı Eş’arîce, küfre de girse, usul-ü imanî de bulunmazsa, yine ehl-i necattır. Çünkü teklif-i İlahî irsal ile olur; ve irsal dahi, ittlâ ile teklif takarrür eder. Madem gaflet ve mürur-u zaman, enbiya-i salifenin dinlerini setretmiş; o ehl-i fetret zamanına hüccet olamaz. İtaat etse sevap görür; etmezse azap görmez. Çünkü mahfî kaldığı için hüccet olamaz.

Dersiniz ki: “Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ecdatlarından nebî gelmiş midir?”

Elcevap: Hazret-i İsmail Aleyhisselâmdan sonra bir nass-ı kat’î yoktur. Ecdatlarından olmayan, yalnız Halit ibni Sinan ve Hanzele namında iki nebî gelmiştir.

1. Biz kendisine peygamber göndermedikçe, bir kavme azap vermeyiz. (İsra Suresi: 15.)

aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun.
aleyhisselâm: Allah’ın selâmı onun üzerine olsun.
azap: ceza, büyük sıkıntı, şiddetli acı.
bakıye-i din: dinin geriye kalanı, devam eden kısmı.
bilâhere: daha sonra.
bilittifak: birleşerek, gönül birliğiyle.

cereyan etme: akıp gitme, devam etme.
din-i hak: hak din.
ecdat: cetler, atalar, dedeler.
efrat: fertler, şahıslar, kişiler.
ehl-i fetret: iki peygamberin devirleri arasında kalan, vahiy ve semavî hükümlerin olmadığı karanlık devri yaşayanlar.
ehl-i necat: kurtuluşa erenler.
elbette: kesinlikle, mutlaka,

şüphesiz.
enbiya-i salife: geçmişteki peygamberler.
gaflet: duyarsızlık, manevî sorumluluklarından habersiz davranma hâli.
hatiat: hatalar, yanlışlar, günahlar.
hususî: özel, şahsî.
hüccet: delil.
irsal: resullerin, peygamberlerin gönderilmesi.

itaat: uyma, emre göre hareket etme.
kavim: insan topluluğu.
küfür: Allah’ın varlığına, birliğine inanmama.
lâkayt: ilgisiz.
mağlûp olma: yenilme, boyun eğme.
mahfî: gizli, saklı.
muaheze: cezalandırma.
mürur-u zaman: zamanın geçmesi.
müte dey-yin: dinin emirlerini yerine getiren, dindar, dine bağlı.
nass-ı kat’î: bir şeyin Kur’ân ve hadisin hükmüyle kesinlik kazanması.
nebî: Allah’ın elçisi, habercisi; peygamber, resul.
netice: sonuç.
nur: aydınlık, ışık.
nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılacak söz ve mana.
perde: asılan örtü.
peygamber: haberci, Allah’ın elçisi.
Resul-i Ekrem: Allah’ın en değerli ve şerefli elçisi olan Hz. Muhammed.
rivayat: rivayetler, bir haberin nakledilmesi aktarılması.
setr: örtme, gizleme, kapatma.
silsile-i nuraniye: nurlu nesil, nuranî silsile.
sual: soru.
takarrür: karar bulma, yerleşme, sabit olma.
tefferruat: ayrıntılar, asıldan ayrılan ikinci derecede bölümler.
teklif: Allah’ın, insanları emir ve yasaklarına uygun hareket etmele vazifeliendirmesi.
teklif-i İlahî: Cenab-ı Allah’ın insanları kulluğa ve hak dine davetti, teklifi.
teşkil: meydana getirme, oluşturma.
usul-ü imani: imanın esasları, şartları.
zaman-ı fetret: insanlara peygamber gönderilmeyen manevî buhran zamanı.
zulümat: manevî karanlıklar, dinsizlik, küfür.
zulümat-ı küfür: küfür, Allah’ı inkâr karanlıkları.
ittlâ: haberi olma, bilgisi bulunma.

akva: en kuvvetli, en sağlam.
aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun.
binaen: -den dolayı, dayanarak.
cet: dede, ata.
delil: belge, bir davayı, meseleyi ispata yarayan şey, kanıt.
düstur: kanun, kural, prensip.
eccad-ı Nebî: Peygamberimizin eccadı, ataları.
ehl-i Cennet: Cennet ehli, Cennetlikler.
ehl-i iman: Allah'a inananlar, iman sahipleri.
ehl-i necat: kurtuluşa erenler.
esah: en sahih, en doğru.
ferzendâne: oğula, evlâda yakışacak şekilde.
füc'eten: birdenbire, ansızın, ani olarak.
Habib-i Ekrem: Allah'ın en sevgili ve değerli kulu olan Hz. Muhammed.
imam: bir ilimde sözü delil kabul edilebilecek derecede derin ve geniş bilgi sahibi olan âlim, dinî konularda içtihat sahibi zat.
iman: inanmak, itikat; Resul-i Ekrem'in (a.s.m.) tebliğ ettiği inanılması gerekli esasları tasdik etmekten doğan bir nurdur.
istinaden: dayanarak.
ıştihar bulma: meşhur olma, tanınma, duyulma.
kesif: meydana çıkarma.
kütüb-ü ehadis: hadis kitapları.
mahdut: sınırlı.
mesail: meseleler.
meşhur: herkesin bildiği, şöhretli, ünlü.
mu'cizekârâne: mu'cize suretinde.
mübarek: hayırlı.
münhasır: mahsus, sınırlı, ait.
müsaade etme: izin verme.
nebi: haberci, elçi, peygamber.
nevi: çeşit, tür.
nübüvvettarâne: peygambere yakışacak şekilde.
nükte: herkesin anlayamadığı in-

Fakat eccad-ı Nebîden, Kâ'b-ı ibni Lüey'in meşhur ve sarîh ve tansis tarzındaki bu şiiri ki:

1 **عَلَىٰ غَفْلَةٍ يَأْتِي النَّبِيُّ مُحَمَّدٌ ۞ فَيُخْبِرُ أَخْبَارًا صَدُوقًا خَيْرَهَا**

demesi, mu'cizekârâne ve nübüvvettarâne bir söze benzer.

İmam-ı Rabbanî, hem delile, hem keşfe istinaden demiş ki: "Hindistan'da çok nebîler gelmiştir. Fakat bazılarının ya hiç ümmeti olmamış; veyahut mahdut birkaç adama münhasır kaldığı için, ıştırhar bulmamışlar, veyahut nebî ismi verilmemiş."

İşte, İmamın bu düsturuna binaen, eccad-ı Nebîden bu nevi nebîlerin bulunması mümkün...

YEDİNCİ NÜKTE

Diyorsunuz ki: "Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valideleri ve cediti Abdülmuttalip'in imanları hakkında akva ve esah olan haber hangisidir?"

Elcevap: Yeni Said on senedir yanında başka kitapları buldurmuyor, "Bana Kur'ân yeter" diyor. Böyle teferruat mesailinde, bütün kütüb-ü ehadisi tetkik edip, en akvasını yazmaya vaktim müsaade etmiyor. Yalnız bu kadar derim ki:

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın peder ve valideleri ehl-i necattır ve ehl-i Cennettir ve ehl-i imandır. Cenab-ı Hak, Habib-i Ekrem'inin mübarek kalbini ve o kalbin taşıdığı ferzendâne şefkatini, elbette rencide etmez.

1. Füc'eten, Muhammed Peygamber gelecek, doğru haberleri verecek. (Kadı İyaz, *Şifa*, 1:364; İbni Kesir, *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, 2:244.)

ce mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılabilir ince söz ve mana.

peder: baba, ata.
rencide etme: incitme, kırma.

Resul-i Ekrem: Allah'ın en şerefli ve değerli elçisi Hz. Muhammed.

sarih: açık.

sefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten karşılıksız merhamet ve yardım etme.

takva: en kuvvetli, en sağlam.

tansis: tetkikten sonra karar vermek, inceden inceye araştırma, bir meseleyi ve hükümü, dinî delillere dayandırarak söyleme.

teferruat: ayrıntılar, asıldan ayrılan ikinci derecede bölümler.

tetkik: dikkatle araştırma, inceden inceye yoklama, inceleme.

ümmet: peygamber gönderilen ve bu peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.

valide: ana, anne.

Eğer denilse: “Madem öyledir; neden onlar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâma imana muvaffak olamadılar? Neden bi’setine yetişemediler?”

Elcevap: Cenab-ı Hak, Habib-i Ekrem’inin peder ve validesini, kendi keremiyle, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmın ferzendâne hissini memnun etmek için, valideynini minnet altında bulundurmuyor. Valideynlik mertebesinden, manevî evlât mertebesine getirmemek için, halis kendi minnet-i rububiyeti altına alıp, onları mes’ut etmek ve Habib-i Ekrem’ini de memnun etme kliği rahmeti iktiza etmiş ki, valideynini ve ceddini, ona zahirî ümmet etmemiş. Fakat ümmetin meziyetini, faziletini, saadetini onlara ihsan etmiştir. Evet, âlî bir müşirin, yüzbaşı rütbesinde olan pederi, huzuruna girmesi, birbirine zıt iki hissin taht-ı tesirinde bulunur. Padişah, o müşir olan yaver-i ekremine merhameten, pederini onun maiyetine vermiyor.

SEKİZİNCİ NÜKTE

Diyorsunuz ki: “Amcası Ebu Talip’in imanı hakkında esah nedir?”

Elcevap: Ehl-i teşeyyu, imanına kail; Ehl-i Sünnetin ekserisi imanına kail değiller. Fakat, benim kalbime gelen budur ki:

Ebu Talip, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtu Vesselâmın risaletini değil, şahsını, zatını gayet ciddî severdi. Onun o gayet ciddî, o şahsî şefkati ve muhabbeti, elbette zayie

aleyhissalâtu vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun.
âli: yüce, yüksek.
bi’set: Allah’ın peygamber göndermesi.
cet: dede, ata.
Ehl-i Sünnet: Hz. Peygamber’in yolunu tutanlar.
ehl-i teşeyyu: Şiîlik iddia edenler.
ekserisi: çoğunluğu.
elbette: kesinlikle, mutlaka.
esah: en sahih, en doğru.

evlât: veletler, çocuklar.
fazilet: değer; meziyet, ilim, iman ve irfan itibarıyla olan yüksek derece.
ferzendâne: oğula, evlâda yakışacak surette.
gayet: çok, son derece.
Habib-i Ekrem: Allah’ın en sevgili ve değerli kulu olan Hz. Muhammed.
halis: yalnız, sadece.
his: duygu.
huzur: hürmet edilmesi gereken büyük kimselerin yanı.

ihsan etme: bağışlama, ikram etme.
iktiza etme: gerektirme.
iman: inanmak, itikat.
kail: kabul etmiş, kanaat görmüş.
kerem: cömertlik, ikram.
maiyet: beraberlik, yan.
merhameten: acıyarak ve şefkat ederek.
mertebe: derece.
mes’ut: saadetli, mutlu.
meziyet: üstün, özellik.
minnet: bir iyilik karşısında

kendini manevî olarak borçlu hissetme, yük altında kalma.

minnet-i rububiyet: bizi idare ve terbiye eden ihtiyaçlarımızı giden Rabbimize karşı olan minnettarlık.

muvaffak olma: başarılı olma, erişme.

müşir: en yüksek askerî derece, maresal.

nükte: herkesin anlayamadığı ince mana, ancak dikkat edildiğinde anlaşılacak ince söz ve mana.

padişah: hükümdar, sultan.

peder: baba, ata.

rahmet: Allah’ın kullarını esirgemesi, onlara acıyıp bağışlaması, onlara maddî ve manevî nimetler vermesi, onların günahlarını silmesi.

Resul-i Ekrem: Allah’ın en değerli ve şerefli elçisi Hz. Muhammed.

risalet: elçilik, nebîlik, resullük, peygamber olarak gönderilme.

rütbe: askerlerin ve polislerin sahip olduğu resmî derece, mevki.

saadet: mutluluk, bahtiyarlık.

şahsî: şahsa ait, kendine ait.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevmek, içten karşılıksız merhamet ve yardım etme.

taht-ı tesirinde: tesiri altında.

ümmet: kendilerine peygamber gönderilen ve bu peygambere inanıp bağlanan cemaat, topluluk.

valide: ana, anne.

yaver-i ekrem: en değerli ve en şerefli eçi.

zahiri: açık, görünürde.

zâtını: şahsını, kendini.

zayi: ziyan, kayıp.

gitmeyecektir. Evet, ciddî bir surette Cenab-ı Hakkın Habib-i Ekremini sevmiş ve himaye etmiş ve taraftarlık göstermiş olan Ebu Talip'in, inkâra ve inada değil, belki hicap ve asabiyet-i kavmiye gibi hissiyata binaen, makbul bir iman getirmemesi üzerine, Cehenneme gitse de, yine Cehennem içinde bir nevi hususî Cenneti, onun hasenatına mükâfaten halk edebilir. Kışta bazı yerde baharı halk ettiği ve zindanda, uyku vasıtasıyla, bazı adamlara zindanı saraya çevirdiği gibi, hususî Cehennemi, hususî bir nevi Cennete çevirebilir.

وَالْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ ۝ لَا يَعْلَمُ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ²
 سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³

Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 655-658.

PEYGAMBER EFENDİMİZ (A.Ş.M.) İLE CENNETTE BERABERLİK

Sual: ⁴ الْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ⁴ sırrınca, “Dost dostuyla beraber Cennette bulunacaktır.” Hâlbuki, basit bir bedevî, bir dakikada, sohbet-i Nebeviyede, lillâh için bir muhabbet peyda eder. O muhabbetle, Cennette Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın yanında bulunması lâzım gelir. Hâlbuki, gayr-i mütenahi feyze mazhar Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın feyzi, bir basit bedevî feyziyle nasıl birleşir?

asabiyet-i kavmiye: ırkçılık, kavminin ve milletin örf, âdet ve değerlerine körü körüne bağlılık.
bedevi: şehir hayatından uzakta çölde yaşayan, göçebe.
binaen: -den dolayı, -den ötürü.
feyiz: ilim, irfan, manevî güzellikler.
gayp: his ve aklın ötesinde kalan, insan tarafından kavranamayan, görünmeyen, fakat varlığı kesin olan ve mahiyeti Allah tarafından bilinen başka âlemler; manevî âlem.
gayr-i mütenahi: sonsuz.
Habib-i Ekrem: Allah'ın en sevgilisi ve değerli kulu.
hakkiyla bilmek: her şeyin en doğrusunu tam ve kusursuz olarak bilmek.
halk: yaratma.
hasenat: güzellikler, iyilikler, iyi işler.
hicap: utanma.
hikmet: belirli gayelere yönelik, faydalı, anlamlı, yerli yerinde oluş.
himaye: koruma, esirgeme.
hissiyat: hisler, duygular.
hususî: özel, şahsî.
iman: inanmak, itikat.
inkâr: reddetme, kabul etmeme, inanmama.
lillâh: Allah için.
makbul: kabul edilmiş olan.
mazhar: sahip olan, kavuşmuş olan.
muhabbet: sevgi.
mükâfaten: mükâfat olarak, ödül

1. Gerçek bilgi Allah katındadır. (Mülk Suresi: 26.)
2. Gaybı Allah'tan başka kimse bilmez. (Neml Suresinin 65. ayeti ve benzeri diğer ayetlerden alınmış bir kaidedir.)
3. Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen her şeyi hakkiyla bilir, her işi hikmetle yaparsın. (Bakara Suresi: 32.)
4. *Buharî*, Edep: 96; *Müslim*, Birr: 165; *Tirmizî*, Züht: 50; *Darimî*, Rikak: 71.

olarak. Muhammed. eksik ve noksandan uzak ve
nevi: çeşit, cins, tür. **sohbet-i Nebeviye:** Peygamberimizin sohbeti. yüce tutma, münezzehten sayma.
noksan: eksiklik, eksik, kusurlu. **suret:** biçim, şekil. **vasita:** aracı, aracılık.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. **tenzih:** Allah'ı şanına lâyık olmayan şeylerden, her türlü **zindan:** hapisane, çok karanlık, sıkıntılı yer.

Elcevap: Bir temsil ile, şu ulvî hakikate şöyle bir işaret ederiz ki:

Meselâ, gayet güzel ve şaşaalı bir bağda, muhteşem bir zat, gayet büyük bir ziyafet, gayet müzeyyen bir seyrangâh öyle bir surette ihzar etmiş ki, kuvve-i zaikanın hissedecek bütün lezaiz-i mat'umatı cami, kuvve-i bâsırının hoşuna gidecek bütün mehasini şamil, kuvve-i hayaliyi keyiflendirecek bütün garaibi müştemil, ve hakeza, bütün havass-ı zahire ve bâtınayı okşayacak ve memnun edecek her şeyi, içine koymuştur.

Şimdi, iki dost var; beraber o ziyafete giderler; bir locada, bir sofrada oturuyorlar. Fakat, birisinin kuvve-i zaikası pek az olduğundan, cüz'î zevk alır; gözü de az görüyor, kuvve-i şammesi yok, sanayi-i garibeden anlamaz, harika şeyleri bilmez. O nüzhetgâhın binden ve belki milyondan birisini kabiliyeti nispetinde ancak zevk ederek istifade eder. Diğer ise, bütün zahiri ve bâtinî duyguları, akıl ve kalp ve his ve lâtifeleri, o derece mükemmel ve o mertebe inkişaf etmiştir ki, o seyrangâhtaki bütün incelikleri, güzellikleri ve letaifi ve garaibi ayrı ayrı hissedip zevk ederek, ayrı ayrı lezzet aldığı hâlde o dost ile omuz omuzadır.

Madem, bu karma karışık, elemli ve daracık şu dünyada böyle oluyor; en küçük ile en büyük beraber iken, serâdan Süreyya'ya kadar fark oluyor; elbette, dâr-ı saadet ve ebediyet olan Cennette, bittarikilevlâ, dost dostu ile beraber iken, her birisi istidadına göre sofrası-i Rahmanirrahîm'den, istidatları derecesinde hisselerini alırlar.

aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun.
bâtînî: görünmeyen, bilinmeyen.
birr: iyilikle ilgili hadisler.
bittarikilevlâ: en doğru ve tercihe değer yol ile.
camî: içinde bulunduran.
dünyevî: dünyaya ait.
edep: güzel terbiye.
ekl: yeme.
fevk: üst, üzeri.
filân: her hangi bir.

garaip: şaşırtıcı, hayret verici şeyler.
gayet: son derece.
hadis-i şerif: Peygamberimizin hadisleri.
hakeza: bunun gibi.
hakikat: gerçek.
hakikat-i cismaniye: hakiki beden ve cisim.
havass-ı zahire ve bâtına: görünen ve görünmeyen hisler ve duygular.
hayatsız: cansız.
hayattar: canlı, yaşayan.

hissetmek: algılamak.
ihzar: hazırlama.
iktiza: gerekme.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istifade: faydalanma, yararlanma.
keyif: neşe.
kuvve-i bâsıra: görme duygusu.
kuvve-i hayaliye: hayal duygusu.
kuvve-i zaika: tat alma duygusu.
lâtife: manevî duygu.

lâzım: gerekli.
letaif: güzellikler.
lezaiz-i mat'umat: yiyeceklerdeki lezzetler.
loca: seyirciye mahsus hususî odacıklar.
mehasin: güzellikler.
memnun: mutlu.
muhafaza: koruma.
muhteşem: ihtişamlı, görkemli, gösterişli.
müştemil: içine alan.
müzeyyen: süslenmiş, süslü, bezenmiş.
nikâh: evlilik.
nispet: oran.
peyda: meydana gelme.
Peygamber: Allah'ın elçisi; Hz. Muhammed.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerîm olan peygamber, Hz. Muhammed.
sanayi-i garibe: benzersiz ve hayranlık verici sanatlar.
serâdan Süreyya'ya kadar: yerden Ülker yıldızına kadar.
seyrangâh: gezinti ve seyir yeri.
sırrınca: hakikatine göre.
sofra-i Rahmanirrahim: dünya ve ahirette yarattıklarına sonsuz rahmet, şefkat ve merhametiyle muamele eden Allah'ın sofrası.
sual: soru.
suret: şekil, biçim.
şamil: içine alan, kapsayan.
şasaa: gösteriş.
suur: bilinç, akıl.
şûrb: içme.
temsil: benzetme.
ulvî: yüksek, yüce.
zahiri: görünen, bilinen.
zat: kişi, şahıs.
ziyafet: ikram için verilen yemek.
züht: zühtle ilgili hadisler.

Ars-ı Azam: Cenab-ı Allah'ın sınırsız hâkimiyetinin ve büyüklüğünün tecelli ettiği yer.
bâunî: görünmeyen, bilinmeyen.
cüz'î: az, pek az.
dam: bir yerin en üst kısmı.
dâr-ı saadet ve ebediyet: sonsuzluk ve mutluluk yeri.
ehadis: hadisler.
elem: üzüntü, sıkıntı, acı.
garaip: şaşırıcı, hayret verici şeyler.
harika: eşsiz güzellikte.
his: duygu.
hisse: pay.
hissetmek: algılamak.
inkışaf: açılma, gelişme.
istidat: kabiliyet, yetenek.
istifade: faydalanma, yararlanma.
kabiliyet: yetenek, anlayış.
kaide: temel, taban.
kuvve-i şamme: koku alma duygusu.
kuvve-i zaika: tat alma duygusu.
lâtife: manevî duygu.
lezzet: tat.
mahrutî: koni şeklinde olan.
mâni: engel.
mertebe: derece.
mükemmel: tam, tamam, eksiksiz.
mütenevvi: çeşitli.
nispet: ölçü, oran.
nüzhetgâh: seyir ve gezinti yeri.
rivayat: hadislerin verdiği haberler.
seyrangâh: eğlence ve gezme yeri.
surlu: duvarla çevrilmiş yer.
tarz: şekil.
umum: genel.
zevk: tatma, haz.
zirve: en tepe.
ziyafet: ikram için verilen yemek

İKİNCİ KISIMIN LÜGATÇESİ İLAVE EDİLECEK

Buldukları Cennetler ayrı ayrı da olsa, beraber bulunmalarına mâni olmaz. Çünkü, Cennetin sekiz tabakası birbirinden yüksek oldukları hâlde, umumun damı Arş-ı Azamdır. ¹ Nasıl ki mahrutî bir dağın etrafında, birbiri içinde, birbirinden yüksek, kaidesinden zirvesine kadar surlu daireler bulunsun; o daireler birbirinin üstündedir, fakat birbirinin güneşi görmelerine mâni olmaz, birbirinden geçebilir, birbirine bakar. Öyle de, Cennetler de buna yakın bir tarz ile olduğu, ehadisın mütenevvi rivayâtı işaret ediyor.

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 811-812.

BİR MÜSLÜMANIN RİSALET-İ MUHAMMEDİYE HARİCİNDE NUR ARAMASI MÜMKÜN DEĞİL

Demek bir Müslüman mümkün değil, başka bir dine girip, ya Hristiyan ve Yahudi, hususan bolşevik gibi olmak... Çünkü, bir İsevi, Müslüman olsa, İsâ Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Bir Mûsevî, Müslüman olsa, Mûsâ Aleyhisselâmı daha ziyade sever. Fakat bir Müslüman, Muhammed Aleyhissalâtü Vesselâmın zincirinden çıkarsa, dinini bıraksa, daha hiçbir dine girmez, anarşist olur; ruhunda kemâlâta medar hiçbir hâlet kalmaz. Vicdanı tefessüh eder, hayat-ı içtimaiyeye bir zehir olur.

Emirdağ Lâhikası, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 457-458.

1. Buharî, Tevhit: 22, Cihad: 4; Tirmizî, Cennet: 4; Müsned, 1:207, 2:197, 335, 370, 5:316, 321.

Dördüncü Lem'a

"Minhacü's-Sünne" bu risaleye lâıyk görülmüştür.

Mesele-i imamet bir mesele-i fer'iye olduğu hâlde, ziyade ehemmiyet verildiğinden, bir mesail-i imaniye sırasına girip, ilm-i kelâmı ve usulü'd-dinde medar-ı nazar olduğu cihetle,¹ Kur'an'a ve imana ait hizmet-i esasiyemize münasebeti bulunduğundan cüz'i bahsedildi.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ
عَلَيْكُمْ بِأَلْمُومِينَ رَوْفٌ رَّحِيمٌ * فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ *²
قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ *³

ŞU ÂYET-İ AZİMENİN çok hakaik-ı azîmesinden bir iki hakikatine İki Makam ile işaret edeceğiz.

Birinci Makam

Dört Nüktedir.

BİRİNCİ NÜKTE

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın ümmetine karşı kemal-i şefkat ve merhametini ifade ediyor.

1. Ahmed bin Muhammed, *Kitabü Usulü'd-din*, s. 269, 279.

2. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

Ey insanlar, size kendi içinizden öyle bir peygamber geldi ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. O size çok düşkün, mü'minlere çok şefkatli, çok merhametlidir. • Ey Peygamber, eğer insanlar senden yüz çevirirse, sen de ki: "Allah bana yeter. Ondan başka ibadete lâıyk hiçbir ilâh yoktur. Ben Ona tevekkül ettim. Yüce Arşın Rabbi de Odur." (Tevbe Suresi: 128-129.)

3. Dedi ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum; sizden istediğim, ancak akrabaya sevgi ve Ehl-i Beytime muhabbetir. (Şûra Suresi: 23.)

aleyhissalâtü vesselâm: "Sa-
lât ve selâm onun üzerine ol-
sun," anlamında Peygamberi-
miz Hz. Muhammed' e dua
(a.s.m.).
nın belirlip görünme yeri, arş,
yaratılan en büyük varlıktır.
ars: ilâhî kudret ve saltanatı-
âyet-i azîme: büyük ve yüce

ayet.

cihet: yön, taraf.

cüz'i: az, sınırlı.

ehemmiyet: önem.

Ehl-i Beyt: Hz. Peygamberimizin soyundan gelenler.

hakaik-ı azîme: büyük hakikatler.

hakikat: gerçek, doğru.

hizmet-i esasiye: asil hizmet.

ifade etme: anlatma.

ilm-i kelâm: kelâm ilmi, iman esaslarını açıklayıp ispat eden ilim dalı.

iman: inanma, itikat, inan.

kemal-i şefkat: tam ve eksiksiz şefkat.

lâıyk: uygun, münasip.

makam: kısım, aşama.

medar-ı nazar: göz önünde bulundurulması gereken.

merhamet: acımak, şefkat etmek, korumak, iyilik etmek.

mesail-i imaniye: imanla ilgili konular.

mesele-i fer'iye: asılla ilgili olmayan ayrıntılarla ilgili konu.

mesele-i imamet: halifelik, ümmete imamlık meselesi.

minhacü's-sünne: sünnet yolu, peygamber efendimizin gittiği, şariat yolu.

mü'min: iman eden, inanan; Müslüman.

münasebet: ilgi, yakınlık.

nükte: derin ve ince manalı söz.

peygamber: Allah'ın elçisi, Allah tarafından haber getirerek ilâhî emir ve yasakları insanlara bildiren habercî, nebî.

Rab: yaratan, besleyen, varlıkları ıslah ve terbiye eden Allah.

Rahman: rahmeti bütün herkese yayılan ve bütün yaratılmışların rızıklarını ve geçim şekillerini içine alan rahmetin sahibi Allah.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

risale: belli bir konuda yazılmış küçük kitap.

tevekkül: Allah'a dayanma ve güvenme; bir işte elinden geleni yaptıktan sonra işi Allah'a bırakma.

usulüddin: dinin temel prensipleri, iman ve itikat esasları.

ümmet: Müslümanların tamamı.

vazife: görev.

ziyade: çok, fazla.

alâkadar: ilgili, münasebetli.
aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ismi anılınca okunan dua.
azim: büyük, yüce.
cüz'i: az, küçük.
dehşet: büyük korku hâli, ürküntü veren.
ehemmiyet: önem, değer.
ehemmiyet-i azime: büyük öneme sahip.
ehl-i keşif: dış duygularla bilinmeyen hakikatleri Allah'ın lütuf ve ilham edip bağışlamasıyla bilenen veliler.
enbiya: nebîler, peygamberler.
fevkalâde: olağanüstü, çok üstün.
hadsiz: sınırsız, sonsuz.
hakikat: gerçek, bir şeyin aslı esası.
hususî: özel.
kemal-i şefkat: tam ve eksiksiz şefkat.
kiyas: karşılaştırma.
küllî: bütüne ve genele ilişkin, tümel.
maşer: kıyamette ölümler dirilip toplanacakları yer.
medar: dayanak noktası, sebep, vesile.
mekârim-i ahlâk: ahlâkın güzel ve üstün olması.
merhamet: acımak, şefkat göstermek.
mümessil: temsilci.
münacat: Allah'a dua etme, yalvarma.
müraat: uymak.
nefsî : nefsim, ben.
nefsî, nefsi: "benim nefsim, benim nefsim" manasında, sadece kendini düşünmeyi ifade eden bir söz.
nesir: yayma, herkese duyurma.
nükte: derin ve ince manalı söz.
re'fet: esirgeme, merhamet, şefkat etme.
rehber: kılavuz.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).
rivayet-i sahiha: senet ve delillerle sabit, doğru olarak aktarılan haber, hadis.
saadet: mutluluk.
salâvat: Hz. Muhammed'e (a.s.m.) rahmet ve esenlik dileme, ona salât ve selâm etme, dua.
sarf etme: harcama.
silsile: zincirleme sırası.
silsile-i azime: büyük silsile.
sünnet-i seniye: Peygamberimizin (a.s.m.) sözlerine, emirlerine ve hareketlerine dair en yüksek ve kıymetli hâller, hareket dü-

Evet, rivayet-i sahiha ile, maşerin dehşetinden herkes, hatta enbiya dahi "nefsî, nefsi" dedikleri zaman, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm "ümme'tî, ümme'tî"¹ diye re'fet ve şefkatini göstereceği gibi,² yeni dünyaya geldiği zaman, ehl-i keşfin tasdikiyle, validesi onun mü-nacatından "ümme'tî, ümme'tî"³ işitmiş. Hem bütün tarih-i hayatı ve neşrettiği şefkatkârâne mekârim-i ahlâk, kemal-i şefkat ve re'fetini gösterdiği gibi, ümmetinin hadsiz salâvatına hadsiz ihtiyaç göstermekle,⁴ ümmetinin bütün saadetleriyle kemal-i şefkatinden alâkadar olduğunu göstermekle hadsiz bir şefkatini göstermiş.

İşte bu derece şefkatli ve merhametli bir rehberin sünnet-i seniyesine müraat etmemek ne derece nankörlük ve vicdansızlık olduğunu kıyas eyle.

İKİNCİ NÜKTE

Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, küllî ve umumî vazife-i nübüvvet içinde bazı hususî, cüz'î maddelere karşı azim bir şefkat göstermiştir. Zahir hale göre o azim şefkati o hususî, cüz'î maddelere sarf etmesi, vazife-i nübüvvetin fevkalâde ehemmiyetine uygun gelmiyor. Fakat hakikatte o cüz'î madde küllî, umumî bir vazife-i nübüvvetin medarı olabilecek bir silsilenin ucu ve mümessili olduğundan, o silsile-i azîmenin hesabına, onun mümessiline fevkalâde ehemmiyet verilmiş.

Meselâ, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Hasan ve Hüseyin'e karşı küçüklüklerinde gösterdikleri fevkalâde şefkat ve ehemmiyet-i azîme,⁵ yalnız

1. *Buharî*, Tevhid: 36, Tefsir: 17, Sure 5, Fiten: 1; *Müslim*, İman: 326, 327; *Tirmizî*, Kıyamet: 10; *Darimî*, Mukaddime: 8.
2. *Buharî*, Tevhid: 32; *Müslim*, İman: 326.
3. Süyutî, *Hasaisü'l-Kübra*, 1:80, 85, 91; *Nebhanî*, Hüccetullâhi ale'l-Âlemîn: 224, 227-228.
4. Ahzab Suresi: 56; *Tirmizî*, Kıyamet: 24.
5. *Buharî*, *Fezailü'l-Ashab*: 22; *Müslim*, *Fezailü's-Sahabe*, 50:60.

turları.

şefkat: acıyarak ve esirgeyerek sevme, içten ve karşılıksız merhamet, sevgi.

şefkatkârâne: şefkatli bir şekilde.

tarih-i hayat: hayat tarihçesi,

biyografi.

tasdik: doğrulama.

umumi: genel, herkesle alakalı.

ümme't: Müslümanların tamamı.

valide: ana.

vazife-i nübüvvet: peygamberlik görevi.

vicdansızlık: vicdansız, insafsız olma durumu, haksız davranış.

zahir: görünen, dış görünüş.

cibillî şefkat ve hiss-i karabetten gelen bir muhabbet de-ğil, belki vazife-i nübüvvetin bir hayt-ı nuranîsinin bir ucu ve veraset-i Nebeviyenin gayet ehemmiyetli bir cemaatinin menşei, mümessili, fihristesi cihetiyledir.

Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, Hazret-i Hasan'ı (r.a.) kemal-i şefkatinden kucağına alarak başını öpmesiyle,¹ Hazret-i Hasan'dan (r.a.) teselsül eden nuranî nesl-i mübareğinden, Gavs-ı Azam olan Şah-ı Geylânî gibi, çok mehdî-misal verese-i Nübüvvet ve hamele-i şeriat-ı Ahmediye (a.s.m.) olan zatların hesabına Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmüş. Ve o zatların istikbalde edecekleri hizmet-i kudsiyelerini nazar-ı nübüvvetle görüp takdir ve istihsan etmiş. Ve takdir ve teşvike alâmet olarak Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmüş.

Hem, Hazret-i Hüseyin'e karşı gösterdikleri fevkalâde ehemmiyet ve şefkat, Hazret-i Hüseyin'in (r.a.) silsile-i nuraniyesinden gelen Zeynelabidin, Cafer-i Sadık gibi eimme-i âlişan ve hakikî verese-i Nebeviye gibi pek çok mehdî-misal zevat-ı nuraniyenin namına ve din-i İslâm ve vazife-i risalet hesabına boynunu öpmüş,² kemal-i şefkat ve ehemmiyetini göstermiştir.

Evet, zat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) gaybaşına kalbiyle, dünyada Asr-ı Saadetten ebed tarafında olan meydan-ı haşri temaşa eden ve yerden Cenneti gören ve zemin-den gökteki melâikeleri müşahede eden ve zaman-ı Âdem'den beri mazi zulûmatının perdeleri içinde gizlenmiş hâdisatı gören, hatta Zat-ı Zülcelâl'in rü'yetine mazhar olan nazar-ı nuranîsi, çeşm-i istikbalbinîsi, elbette

1. Müsned, 5:47; Taberânî, Mu'cemü'l-Kebir, 3:32, 22:274.

2. İbni Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 4:172.

alâmet: belirti, işaret.

aleyhissalâtü vesselâm: "salât ve selâm onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimiz Hz. Muhammed'e dua.

Asr-ı Saadet: Peygamberimiz (a.s.m.) ve dört halifenin yaşadığı devire verilen ad.

cemaat: topluluk.

cibilli: yaratılıştan gelen soy yakınlığıyla ilgili.

cihet: yan, yön, sebep.

çeşm-i istikbalbini: geleceği gören göz.

din-i İslâm: İslâm dinî.

ebed: sonsuzluk.

ehemmiyet: önem.

eimme-i âlişan: çok yüksek mertebesi ve büyük kıymeti olan imamlar.

elbette: şüphesiz, her hâlde.

fevkalâde: olağanüstü.

fihriste: öz, özet liste.

gavs-ı azam: en büyük gavs, Abdülkadir-i Geylânî hazretlerinin namı.

gaybaşına: gaybı bilen, görünmeyenden haber veren.

gayet: pek çok, son derece.

hâdisat: hâdiseler, olaylar.

hamele-i seriat-i Ahmediye: peygamber efendimizin getirdiği dini nesilden nesle taşı-

yanlar, temsil edenler.

hayt-ı nurani: nurlu, bağlantı.

hiss-i karabet: yakınlık, akrabalık hissi.

hizmet-i kudsiye: mukaddes, temiz hizmet.

istihsan etme: güzel bulma, beğenme.

istikbal: gelecek.

kemal-i şefkat: mükemmel şefkat, merhamet.

mazhar olan: nail olan, erişen, kavuşan.

mazi: geçmiş zaman.

mehdimisal: mehdî gibi.

melâike: melekler.

mense: esas, kök.

meydan-ı haşir: haşir meydanı.

muhabbet: sevgi.

mümessil: temsilci.

müşahede eden: seyreden, gözlemleyen.

namına: adına.

nazar-ı nurani: nurlu, aydınlık bakış.

nazar-ı nübüvvet: peygamberlik, peygamber bakışı.

nesl-i mübarek: mübarek ve temiz nesil.

nurani: nurlu, ışık saçan.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

rü'yet: Allah'ı ve tecellilerini kalp gözü ile seyretme.

silsile-i nuraniye: nurlu nesil.

Şah-ı Geylânî: Şeyh Abdülkadir Geylânî.

şefkat: içten ve karşılıksız merhamet, sevgi.

takdir: beğenme, değer verme.

temaşa etmek: bakmak seyretmek.

teselsül: zincirleme.

teşvik: sevklendirmek, cesaret vermek.

vazife-i nübüvvet: peygamberlik görevi.

vazife-i risalet: peygamberlik görevi.

veraset-i nebeviye: peygamber vârisliği, vekilliği.

verese-i Nebeviye: Peygamberimizin vârisleri, mirasçıları.

verese-i Nübüvvet: peygamberlik vârisliği.

zaman-ı Âdem: Hz. Âdem zamanı.

zat: kişi, şahıs.

zat-ı Ahmediye: Hz. Peygamberin zâtı, kişiliği.

Zat-ı Zülcelâl: celâl ve büyüklük sahibi zat, Allah.

zemin: yeryüzü.

zevat-ı nuraniye: nurlu, aydın kimseler.

zulûmat: karanlıklar.

aktap: kutuplar, büyük velilerden zamanın müşridi olan kimseler.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, dünyası.
aleyhissalâtü vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun, anlamında Peygamberimize dua.
Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan, hayırlı temiz soyu.
ayet: Kur'an'ın her bir cümlesi.
binaen: dayanarak, -den dolayı.
cereyan etmek: meydana gelmek.
cihet: yön, vesile.
ehl-i Beyt: Hz. Muhammed'in nesli, soyu.
eimme-i verese: Resul-i Ekrem'in manevî vârisi olan büyük zatlar, imamlar.
ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.
gaybaşına: gaybı bilen, görünmeyenlerden haber veren.
hâlbuki: oysa ki.
Hamid: dünya ve ahirette hamde lâyık, övgüye değer olan Allah.
hisse-i azime: büyük pay, hisse.
hükmüne geçmek: yerine geçmek, değerinde olmak.
icra etme: yerine getirme, uygulama.
karabet-i nesliye: soy yakınlığı.
kavil: söz, haber.
kemalât-ı insaniye: insana ait mükemmellikler.
kurbiyet-i ilâhiye: Allah'a yakınlık.
makbul: kabul edilmiş olan, geçerli.
mana: anlam.
Mecid: şan ve şeref, yüce büyüklük sahibi Allah'ın isimlerinden.
mehdi: hidayete vesile olan, insanları İslâma ulaştıran.
meveddet: sevgi, muhabbet.
muhakkak: şüphesiz, mutlak.
mukabil: karşılık.
mürşit: irşat eden, doğru yolu gösteren.
nazar: bakış.
nükte: derin ve ince manalı söz.
rehber: kılavuz, delil.
Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

Hazret-i Hasan ve Hüseyin'in arkalarında teselsül eden aktap ve eimme-i verese ve mehdileri görmüş ve onların umumu namına başlarını öpmüş. Evet, Hazret-i Hasan'ın (r.a.) başını öpmesinden Şah-ı Geylânî'nin hisse-i azimesi var.

ÜÇÜNCÜ NÜKTE

¹ **الْأُمُودَةَ فِي الْقُرْبَى** ayetinin bir kavle göre manası:

“Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, vazife-i risaletin icrasına mukabil ücret istemez; yalnız Âl-i Beytine meveddeti istiyor.”

Eğer denilse: “Bu manaya göre, karabet-i nesliye cihetinden gelen bir fayda gözetilmiş görünüyor. Hâlbuki, ² **إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىكُمْ** sırrına binaen, karabet-i nesliye değil, belki kurbiyet-i İlâhiye noktasında vazife-i risalet cereyan ediyor.”

Elcevap: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm, gaybaşına nazarıyla görmüş ki, Âl-i Beyti âlem-i İslâm içinde bir şecere-i nuraniye hükmüne geçecek. Âlem-i İslâmın bütün tabakatında, kemalât-ı insaniye dersinde rehberlik ve mürşitlik vazifesini görecektir. Ekseriyet-i mutlaka ile, Âl-i Beytten çıkacak.

Teşehhütteki, ümmetin âl hakkındaki duası ki:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ³ 'dir, makbul

1. Şûra Suresi: 23.
2. Allah katında en şerefli, en ziyade takva sahibi olanıdır. (Hucurat Suresi: 13.)
3. Allah'ım! Efendimiz Muhammed'e ve Efendimiz Muhammed'in Ehl-i Beytine, Hz. İbrahim ve Hz. İbrahim'in âline salât ettiğin gibi salât eyle. Muhakkak ki Sen çok övülen Hamid ve sonsuz büyüklük sahibi Mecid'sin.

sır: -rı (giz); bir şeyin dikkat, tecrübe, yetenek, ve sezgi yardımıyla kavranabilen en ince ve zor yanı.
Şah-ı Geylânî: Şeyh Abdülkadir Geylânî.
şecere-i nuraniye: nurlu, ışıklı ağaç.
tabakat: tabakalar, dereceler.
takva: Allah'tan korkma, Allah korkusuyla dinin yasak ettiği şeylerden kaçınma, emirlerine titizlikle uyma.
teselsül eden: kesintisiz zincirleme sürüp giden.
teşehhüt: namazda her otu-

ruşta tahiyat duasını okuma.
umum: bütün, cümle.
ümmet: bütün Müslümanlar.
vazife: görev.
vazife-i risalet: peygamberlik vazifesi.
zat: kişi.

olacağını keşfetmiş. Yani, nasıl ki millet-i İbrahimiyyede ekseriyet-i mutlaka ile nuranî rehberler Hazret-i İbrahim'in (a.s.) âlinden, neslinden olan enbiya olduğu gibi; ümmet-i Muhammediyyede de (a.s.m.), vezaif-i azîme-i İslâmiyyette ve ekser turuk ve mesalikingde, enbiya-i Beniîsrail gibi,¹ aktab-ı Âl-i Beyt-i Muhammediyyeyi (a.s.m.) görmüş. Onun için,² **قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ** demesiyle emrolunarak, Âl-i Beyte karşı ümmetin meveddetini istemiş.

Bu hakikati teyit eden diğer rivayetlerde ferman etmiş: “Size iki şey bırakıyorum; onlara temessük etseniz necat bulursunuz: biri kitabullah, biri Âl-i Beytim.”³ Çünkü, sünnet-i seniyenin menba ve muhafızı ve her cihetle iltizam etmesiyle mükellef olan, Âl-i Beyttir.

İşte bu sırta binaendir ki, Kitap ve Sünnete ittiba ünvanıyla bu hakikat-i hadisiye bildirilmiştir. Demek, Âl-i Beytten, vazife-i risaletçe muradı, sünnet-i seniyesidir. sünnet-i seniyyeye ittibaı terk eden, hakikî Âl-i Beytten olmadığı gibi, Âl-i Beyte hakikî dost da olamaz.⁴

Hem ümmetini Âl-i Beytin etrafında toplamak arzusunun⁵ sırrı şudur ki: Zaman geçtikçe Âl-i Beyt çok tekesür edeceğini izn-i İlahî ile bilmiş ve İslâmiyet zaafa düşeceğini anlamış. O hâlde, gayet kuvvetli ve kesretli bir cemaat-i mütesanide lâzım ki, âlem-i İslâmın terakkiyatı maneviyyesinde medar ve merkez olabilsin. İzn-i İlahî ile düşünmüş ve ümmetini Âl-i Beyti etrafına toplamasını arzu etmiş.

1. Münavî, *Feyzül-Kadir*, 4:384; Aclünî, *Kesfü'l-Hafâ*, 2:83.
2. Dedi ki: Vazifem karşılığında sizden bir ücret istemiyorum; sizden istediğim ancak akrabaya sevgi ve ehl-i Beytime muhabbettir. (Şûra Suresi: 23.)
3. Tirmizî, Menakıb: 31; Müsned, 3:14, 17, 26.
4. Taberânî, *Mu'cemül-Evsâd*, 3:14, 17, 26; *Ebu Davud*, Fiten: 2; *Müsned*, 2:133.
5. Taberânî, *Mu'cemül-Kebir*, 3:45-46, 12:34.

aktab-ı Âl-i Beyt-i Muhammediyye: Hz Muhammed (a.s.m.) neslinden gelen ve bulunduğu yerdeki evliyaların başı değerinde büyük veliler.

âl: aile, soy.
âlem-i İslâm: İslâm âlemi, dünyası.
Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden ve soyundan olan.

arzu: istek.
cemaat-i mütesanide: dayanışma içindeki topluluk, birbiri için büyük kuvvet teşkil eden topluluk.
cihet: yön, taraf.

ekser: pek çok, daha.
ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.
enbiya: nebiler, peygamberler.
enbiya-i Beniîsrail: İsrailogullarından olan peygamberler.
ferman: emir, buyruk.
gayet: çok, son derece.
hakikat-i hadisiye: hadisin hakikatî, esas manası.
hakiki: gerçek.
iltizam: taraftarlık.
İslâmiyet: Müslümanlık.
ittiba etmek: tâbi olma, uyma.
izn-i İlahî: Allah'ın izni.
kesret: çokluk, kalabalık.
kesif: bir sırrı öğrenme, kalp gözüyle görme.
Kitabullah: Allah'ın kitabı, Kur'ân-ı Kerîm.
Kitap: Kur'ân-ı kerîm.
lâzım: gerekli.
medar: sebep, vesile.
menba: kaynak.
mesalik: meslekler.
meveddet: sevgi, muhabbet.
millet-i İbrahimiyye: İbrahim'in (a.s) milleti.
muhafız: koruyan.
murat: maksat, gaye.
mükellef: sorumlu, görevli.
necat: kurtuluş.
nesli: soyu.
nuranî: nurlu, ışık saçan.
rehber: kılavuz, delil.
rivayet: nakledilen bir haber, söz veya olay.
sırta binaen: kavranması zor olan gizemli gerçeğe dayanarak, -den dolayı.
sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) Kur'ân dışında, Müslümanlara örnek olan mübarek söz, fiil ve emirleri, kabulleri veya dersleri.
Sünnet-i Seniyye: Peygamberimizin (a.s.m.) sözlerine, emirlerine ve hareketlerine dair en yüksek ve kıymetli hâller, davranış prensipleri.
tekessür: çoğalma.
temessük etme: sarılma, tutunma.
terakkiyat-ı maneviyye: manevî yükselmeler, ilerlemeler.
teyit eden: doğrulayan, destekleyen.
turuk: yollar, tarikat meslekleri.
ümmet: bütün Müslümanlar.
ümmet-i Muhammediyye: Hz. Muhammed'in ümmeti.
ünvan: ad, nam.
vazife-i risalet: Peygamberlik vazifesi.
vezaif-i azime-i İslâmiyyet: İslâm dininin büyük hizmeti.
zaafa düşmek: zayıf, güçsüz düşmek.

akaid-i imaniye: imanî esaslar, imanla ilgili hükümler.
Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan.
bilbedahe: açıkça, aşikâr olarak.
bürhan: hüccet, delil.
cibilli: yaratılıştan gelen, genetik olan.
cibilliyet: yaratılıştan olan, genetik, soy oluş.
cihet: yön, taraf.
dava: iddia.
delil: bir davayı ispata yarayan şey, bürhan.
din-i İslâm: İslâm dini.
edna: çok küçük.
efdal: en faziletli, üstün.
efrat: fertler, bireyler.
ehadis-i Nebeviye: Hz. Peygamber tarafından söylenen, hadisler, sözler.
Ehl-i Beyt: Peygamberimizin (a.s.m.) soyundan olan ve onun neslinden olanlar.
Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.
emare: alâmet, belirti.
esasat-ı imaniye: iman esasları.
fedat etmek: gözden çıkarmak, uğruna vermek.
fitraten: yaratılış bakımından.
fitri: tabii, yaratılıştaki.
gayet: çok, son derece.
hakikat: gerçek, esas.
Hazret-i Ali: Peygamberin damadı olan İslâmiyetin dördüncü halifesi.
Hazret-i Sıddık: Hz. Ebu Bekir.
hilâfet: Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmîliği koruma görevi.
hulâsa: özetle, kısaca.
Hulefa-i Erbaa: dört büyük halife.
iltizam: sıkıca sarılma, taraftarlık yapma.
iman: inanma, itikat.
İslâmiyet: Müslümanlık.
itikat: Allah'a inanma, iman.

Evet, Âl-i Beytin efradı ise, itikat ve iman hususunda sairlerden çok ileri olmasa da, yine teslim, iltizam ve taraftarlıkta çok ileridedirler. Çünkü İslâmiyete fitraten, neslen ve cibilliyeten taraftardır. Cibilli taraftarlık zayıf ve şanssız, hatta haksız da olsa bırakılmaz. Nerede kaldı ki, gayet kuvvetli, gayet hakikatli, gayet şanlı bütün silsile-i ecdadı bağlandığı ve şeref kazandığı ve canlarını feda ettikleri bir hakikate taraftarlık, ne kadar esaslı ve fitrî olduğunu bilbedahe hisseden bir zat, hiç taraftarlığı bırakır mı? Ehl-i Beyt, işte bu şiddet-i iltizam ve fitrî İslâmiyet cihetiyle din-i İslâm lehinde edna bir emareyi kuvvetli bir bürhan gibi kabul eder. Çünkü fitrî taraftardır. Başkası ise, kuvvetli bir bürhan ile sonra iltizam eder.

DÖRDÜNCÜ NÜKTE

Üçüncü Nükte münasebetiyle, Şialarla Ehl-i Sünnet ve Cemaatin medar-ı nizaı, hatta akaid-i imaniye kitaplarına ve esasat-ı imaniye sırasına girecek derecede büyütülmüş bir meseleye ¹ kısaca bir işaret edeceğiz. Mesele şudur:

Ehl-i Sünnet ve Cemaat der ki: "Hazret-i Ali (r.a.) Hulefa-i Erbaanın dördüncüsüdür. Hazret-i Sıddık (r.a.) daha efdaldir ve hilâfete daha müstahak idi ki, en evvel o geçti." ²

Şialar derler ki: "Hak Hazret-i Ali'nin (r.a.) idi. Ona haksızlık edildi. Umumundan en efdal Hazret-i Ali'dir." Davalarına getirdikleri delillerin hulâsası:

Derler ki: Hazret-i Ali (r.a.) hakkında varit ehadis-i Nebeviye ³ ve Hazret-i Ali'nin (r.a.) "Şah-ı Velâyet"

1. Taftazani, Şerhü'l-Akaid, Terc.: Süleyman Uludağ, s 321.

2. Ahmed İbni Hanbel, Akîde, 1:123.

3. Tirmizî, Menakıb: 19; İbni Mâce, Mukaddime: 11; Müsned, 1:84, 4:281.

leh: onun için. lehinde, onun faydasına, tarafına.
medar-ı niza: kavga, çekişme sebebi.
mesele: önemli konu, problem.
müstahak: hak eden, uygun olan.
neslen: soy zinciri açısından.

nükte: derin ve ince manalı söz.
sair: diğer, öteki.
silsile-i ecdat: atalar silsilesi, soy zinciri.
Şah-ı Velâyet: evliyalık yolunun şahı, sultanı manasında olan Hz. Ali'nin lâkabı.
şan: şöhrat, ün.

şeref: seçkinlik, onur.
Şia: Hz. Ali'nin taraftarlığını esas alan topluluk.
şiddet-i iltizam: şiddetli bağlılık, taraftarlık.
taraftarlık: taraf tutma.
umum: genel, bütün.
varit: ulaşan, söylenen.
zat: kişi, şahıs.

ünvanıyla, ekseriyet-i mutlaka ile evliyanın ve tariklerin mercii ve ilim ve şecaat ve ibadette harikulâde sıfatları ve Hazret-i Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ona ve ondan teselsül eden Âl-i Beyte karşı şiddet-i alâkası gösteriyor ki, en efdal odur. Daima hilâfet onun hakkı idi, ondan gasp edildi.

Elcevap: Hazret-i Ali (r.a.) mükerreren, kendi ikrarı¹ ve yirmi seneden ziyade o hulefa-i selâseye ittiba ederek onların şeyhülislâmlığı makamında bulunması, Şiaların bu davalarını cerh ediyor. Hem hulefa-i selâsenin zamanı hilâfetlerinde fütuhât-ı İslâmiye ve mücadele-i a'dâ hâdiseleri ve Hazret-i Ali'nin (r.a.) zamanındaki vakıalar, yine hilâfet-i İslâmiye noktasında Şiaların davalarını cerh ediyor. Demek Ehl-i Sünnet ve Cemaatin davası haktır.

Eğer denilse: Şia ikidir. Biri Şia-i Velâyettir, diğeri Şia-i Hilâfettir. Haydi, bu ikinci kısım garaz ve siyaset karıştırmayla haksız olsun. Fakat birinci kısımda garaz ve siyaset yok. Hâlbuki Şia-i Velâyet, Şia-i Hilâfete iltihak etmiş. Yani, ehl-i turuktaki evliyanın bir kısmı Hazret-i Ali'yi (r.a.) efdal görüyorlar. Siyaset cihetinde olan Şia-i Hilâfetin davalarını tasdik ediyorlar.

Elcevap: Hazret-i Ali'ye (r.a.) iki cihetle bakılmak gerktir. Bir ciheti şahsî kemalât ve mertebesi noktasından, ikinci cihet Âl-i Beytin şahs-ı manevîsini temsil ettiği noktasındandır. Âl-i Beytin şahs-ı manevîsi ise, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın bir nevi mahiyetini gösteriyor.

1. Buhârî, Fezailü'l-Ashab: 5; Ebu Davud, Sünne: 7; Müsned, 1:108.

aleyhissalâtü vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun, anlamında Peygamberimize dua.
Âl-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan.
cerh etmek: herhangi bir meseleyi doğru ve gerçek delilleriyle çürütmek, iptal etmek.
cihet: yön, taraf.

dava: takip edilen fikir, iddia.
efdal: en faziletli, üstün.
Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.
ehl-i turuk: tarikatlara mensup olanlar.
ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.

evliya: veliler, Allah dostları.
fütuhât-ı İslâmiye: İslâmın fetihleri.
garaz: kötü kasıt, düşmanca niyet, kin.
gasp etmek: zorla, izinsiz almak.
hâdis: olay.
hak: doğru, gerçek.
hâlbuki: oysa ki.
harikulâde: olağanüstü.

Hazret-i Ali: Peygamberin damadı olan İslâmiyetin dördüncü halifesi.

hilâfet: Hz. Peygambere vekil olarak Müslümanları ve İslâmlığı koruma görevi.

hilâfet-i İslâmiye: İslâm halifeliği.
hulefa-i selâse: Hz. Ali'den önceki üç büyük halife: Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer, Hz. Osman.

ibadet: Allah'a karşı kulluk vazifesini yapma.

ikrar: tasdik ve kabul etme.

ilim: ilim, bilgi.

iltihak etmek: karışmak, katılmak.

ittiba etmek: tâbi olma, itaat etme.

kemalât: faziletler, mükemmellikler.

mahiyet: bir şeyin aslı esası, iç yüzü.

makamında bulunmak: büyük görev ve sorumluluk yerinde olmak.

merci: kaynak.

mertebe: derece, basamak.

mücadele-i a'dâ: düşmanlarla savaşma, düşmanlarla uğraşma.

mükerreren: tekrar tekrar.

nevi: çeşit, tür.

Resul-i Ekrem: çok cömert, kerim olan peygamber, Hz. Muhammed (a.s.m.).

sıfât: nitelikler, özellikler.

siyaset: politika, yönetme düşüncesi.

şahs-ı manevî: belli bir kişi olmayıp bir cemaatten meydana gelen manevî şahıs.

şahsî: özel, şahsa ait.

şecaat: yiğitlik, cesaret, kahramanlık.

şeyhülislâm: din işlerine bakan en yüksek vazifeli şahıs.

Şia: Hz. Ali'nin taraftarlığını esas alanlar topluluğu.

Şia-i Hilâfet: Hz. Ali'nin hakkı olan ilk halifeliğin elinden alındığını ileri süren Şiilik.

Şia-i Velâyet: Hz. Ali'nin velî ve manevî makamının yüceliğini ön plânda tutan Şiilik.

şiddet-i alâka: kuvvetli ilgi alâka.

tarik: yol, meslek, tarikat.

tasdik etmek: onaylamak, doğrulamak.

temsil etme: bir topluluğun adına hareket etme.

teselsül eden: sırayla gelen soy zinciri.

ünvan: ad, lâkap.

vakıa: meydana gelen olaylar, savaşlar.

zaman-ı hilâfet: halifelik zamanı.

ziyade: fazla.

aleyhissalâtü vesselâm: salât ve selâm onun üzerine olsun, anlamında Peygamberimize dua.
cihet: yön, taraf.
dahili: iç işlere ait.
ehadis: Hz. Peygamberimizin sözleri, hadisler.
ehadis-i Nebeviye: Hz. Peygamber tarafından söylenen sözler, hadisler.
ehl-i hak: hak ve doğru yolda olanlar; ehl-i sünnet.
ehl-i hakikat: gerçeği bulup onun peşinden gidenler.
Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.
elîm: acıklı, şiddetli.
Emevîler: Dört Halifeden sonra 661-750 yılları arasında hüküm süren ilk İslâm hanedan devleti.
fevkalâde: olağanüstü.
fitne: karışıklık, fesat.
hadis: Hz. Peygamberin sözü.
hâdisat: olaylar.
hakikat-i Muhammediye: Peygamberimizin (a.s.m.) mesleğinin aslı esası, vazifesinin yüksekliği.
Haricîler: Hz. Ali'ye (r.a.) karşı isyan eden bir dalâlet fırkası.
Hazret-i Ali: Peygamberin damadı olan İslâmiyetin dördüncü halifesi.
Hizmet-i İslâmiyet: İslâm dininin hizmeti.
hulefa: halifeler.
Hulefa-i Raşidîn: doğru yolda olan dört büyük halife.
intişar: yayılma, neşrolunma.
irşat: doğru yolu gösterme.
istikbal: gelecek zaman.
itibarıyla: bakımından,- sayılmak üzere.
kesret: çokluk.
kurbîyet-i İllâhiye: Allah'a yakınlık.
makam: sorumluluk yeri, manevî mevki.
maruz kalmak: bir şeyin karşısında hedef olma ve uğrama.
me'yusiyet: ümitsizlik.
mukabil: karşılık.
muvazene: karşılaştırma.
mümessil: temsilci.
nazar-ı nübüvvet: peygamber bakışı.
nebi: Allah'ın elçisi, peygamber.
nesretme: yayma, duyurma.
Resul-i Ekrem: çok cömert, ke- rîm olan peygamber, Hz. Muhammed.
rivayet: nakledilen hadisler.
rivayet-i sahiha: senet ve delil- lerle sabit olan doğru rivayet, ha- dis.
sair: diğer, öteki.

İşte, birinci nokta itibarıyla, Hazret-i Ali (r.a.) başta ola- rak bütün ehl-i hakikat, Hazret-i Ebu Bekir ve Hazret-i Ömer'i (r.a.) takdim ediyorlar. ¹ Hizmet-i İslâmiyette ve kurbîyet-i İllâhiyede makamlarını daha yüksek görmüşler.

İkinci nokta cihetinde Hazret-i Ali (r.a.) şahs-ı manevî-i Âl-i Beytin mümessili ve şahs-ı manevî-i Âl-i Beyt bir ha- kikat-i Muhammediyeyi (a.s.m.) temsil ettiği cihetle, mu- vazeneye gelmez. İşte, Hazret-i Ali (r.a.) hakkında fevka- lâde senakârâne ehadis-i Nebeviye, ² bu ikinci noktaya bakıyorlar. Bu hakikati teyit eden bir rivayet-i sahiha var ki, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm ferman etmiş: "Her nebînin nesli kendindedir. Benim neslim Ali'nin (r.a.) neslidir." ³

Hazret-i Ali'nin (r.a.) şahsı hakkında sair hulefadan zi- yade senakârâne ehadisın kesretle intişarının sırrı şudur ki: Emevîler ile Haricîler ona haksız hücum ve tenkis et- tiklerine mukabil, Ehl-i Sünnet ve Cemaat olan ehl-i hak, onun hakkında rivayati çok neşrettiler. Sair Hulefa-i Ra- şidîn ise öyle tenkit ve tenkise çok maruz kalmadıkları için, onlar hakkındaki ehadisın intişarına ihtiyaç görül- medi.

Hem istikbalde Hazret-i Ali (r.a.) elîm hâdisata ve da- hilî fitnelere maruz kalacağını nazar-ı nübüvvetle gör- müş, Hazret-i Ali'yi (r.a.) me'yusiyetten ve ümmetini onun hakkında suizandan kurtarmak için, ⁴ **مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَيْ مَوْلَاهُ** gibi mühim hadislerle Hazret-i Ali'yi (r.a.) teselli ve ümmeti irşat etmiştir.

1. Gazalî, *Kavâidü'l-Akaid*, 1:228.
2. *Tirmizî*, Menakıb: 19; *İbni Mâce*, Mukaddime: 11; *Müsned*, 1:84, 118, 4:281.
3. Taberânî, *Mecmaü'l-Kebir*, no: 2630; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevaid*, 10:333; Münavi, *Fejzü'l-Kadir*, s. 223, no: 1717.
4. Ben kimin dostuysam, Ali de onun dostudur. (*Tirmizî*, Menakıb: 19; *İbni Mâce*, Mukaddime: 11; *Müsned*, 1:84, 118, 119, 152, 331, 4:281, 368, 370, 382, 5:347, 366, 419; Münavi, *Fejzü'l-Kadir*, 6:218.)

senakârâne: överek, sena med'in kızı Hz. Fatıma ile de- ederek. vam eden manevî şahsiyeti.
suizan: kötü düşünce. **takdim etme:** öne geçirme.
şahs-ı manevî-i Âl-i Beyt: Âl- **temsil etme:** bir topluluğun adına hareket etme.
tenkis etme: noksanlaştırma. **teselli:** avutma, rahatlatma.
teyit eden: doğrulayan, pe- kiştiren.
ümmet: bütün Müslümanlar.
ziyade: fazla, çok.

Hazret-i Ali'ye (r.a.) karşı Şia-i Velâyetin ifratkârâne muhabbetleri ve tarikat cihetinden gelen tafdilleri, kendilerini Şia-i Hilâfet derecesinde mes'ul etmez. Çünkü, ehl-i velâyet, meslek itibarıyla, muhabbet ile mürşitlerine bakarlar. Muhabbetin şe'ni ifrattır. ¹ Mahbubunu makamından fazla görmek arzu ediyor. Ve öyle de görüyor. Muhabbetin taşkınlıklarında ehl-i hâl mazur olabilirler. Fakat onların muhabbetten gelen tafdili, Hulefa-i Raşidînin zemmine ve adavetine gitmemek şartıyla ve usul-i İslâmiyenin haricine çıkmamak kaydıyla mazur olabilirler.

Şia-i Hilâfet ise, ağraz-ı siyaset içine girdiği için, garazdan, tecavüzden kurtulamıyorlar, itizar hakkını kaybediyorlar. Hatta ² **لَا لِحُبِّ عَلِيٍّ بَلِّ لِبُغْضِ عُمَرَ** cümlesine mâsadak olarak, Hazret-i Ömer'in (r.a.) eliyle İran milliyeti cereha aldığı için, ³ intikamlarını hubb-i Ali suretinde gösterdikleri gibi, Amr İbnü'l-Âs'ın Hazret-i Ali'ye (r.a.) karşı hurucu ve Ömer ibni Sa'd'ın Hazret-i Hüseyin'e (r.a.) karşı feci muharebesi, ⁴ Ömer ismine karşı şiddetli bir gayz ve adaveti Şialara vermiş.

Ehl-i Sünnet ve Cemaate karşı Şia-i Velâyetin hakkı yoktur ki, Ehl-i Sünneti tenkit etsin. Çünkü Ehl-i Sünnet, Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkis etmedikleri gibi, ciddî severler. Fakat hadisçe tehlikeli sayılan ifrat-ı muhabbetten ⁵ çekmiyorlar. Hadisçe Hazret-i Ali'nin (r.a.) şiası hakkındaki sena-i Nebevî, ⁶ Ehl-i Sünnete aittir. Çünkü istikametli muhabbetle Hazret-i Ali'nin (r.a.) şiaları, ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaattir. Hazret-i İsa Aleyhisselâm

1. Ebu Davud, Edep: 113; Müsned, 5:194, 6:450.

2. Maksat Hz. Ali'ye duyulan sevgi değil, Hz. Ömer'e duyulan kindir.

3. İbni Sa'd, Tabakatü'l-Kübra, 6: 12, 21; Taberî, Tarihü'l-Ümem ve'l-Mülûk, 3:283, 289.

4. Taberî, Tarihü'l-Ümem ve'l-Mülûk, 3:298; İbni Kesir, el-Bidâye ve'n-Nihaye, 8:193.

5. Müsned, 1:160; Neseî, Sünenü'l-Kübra, 5:137; Hâkim, Müstedrek, 3:132.

6. Taberânî, Mu'cemü'l-Evsad, 6:354, 355, 7:343.

adavet: düşmanlık.

ağraz-ı siyaset: siyasî taraftarlığın doğurduğu kin ve düşmanlıklar.

arzu: istek.

ceriha almak: yara almak.

cihet: yön, taraf.

ehl-i hak: hak ve doğru yolda olan.

ehl-i hâl: ilâhî aşka bağlanmış manevî coşkunculuk ve heyecan, sahibi.

Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

Ehl-i Sünnet: İslâmın ilk gün-

kü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

ehl-i velâyet: velî olanlar; Allah'ın dostluğunu kazananlar.

fecci: dehşetli, korkunç.

garaz: kötü niyet, kast.

gayz: hiddet, öfke.

hadis: Hz. Peygamberin sözü.

haric: dış

hubb-i Ali: Hz. Ali sevgisi.

Hulefa-i Raşidîn: doğru yolda olan dört büyük halife.

huruç: ayaklanma, isyan.

ifrat: aşırı gitme.

ifrat-ı muhabbet: sevgide aşırı gitme.

ifratkârâne: aşırı giderek, aşırı derecede.

intikam: öç alma.

istikametli muhabbet: yerinde, doğru ve ölçülü olan sevgi.

itizar: özür dileme.

mahbup: sevilen, sevgili.

makam: derece, mevki.

mâsadak olmak: doğrulayıcı olmak, onaylamak.

mazur: özürülü olma, mazeretli

meslek itibarıyla: gidilen, tutulan yol bakımından.

mes'ul etmek: sorumlu tutmak.

milliyet: millet.

muhabbetin şe'ni: sevginin özelliği.

muharebe: savaşma.

mürşit: doğru yolu gösteren, rehber.

sena-i Nebevî: Peygamberin senası, övgüsü.

suret: biçim, görünüş.

şe'n: gerek, icap.

Şia: Hz. Ali'nin taraftarlığını esas alan topluluk.

Şia-i Hilâfet: Hz. Ali'nin hakkı olan ilk halifeliğin elinden alındığını ileri süren Şiilik.

Şia-i Velâyet: Hz. Ali'nin velî ve manevî makamının yüceliğini ön plânda tutan Şiilik.

tafdil: üstün tutma.

tarikat: yol, manevî yol.

tecavüz: haddini aşma, saldırma.

tenkit etmek: eleştirmek.

tenkis: noksanlaştırma, kusurlu hâle getirme.

usul-i İslâmiye: İslâmın kaideleri, prensipleri.

zem: kötüleme, kınama.

batman: iki kilo ile sekiz kilo arasında değişen eski bir ağırlık ölçüsü.

bilmecburiye: mecburen, zorunlu olarak.

cilve: görünme, ortaya çıkma, yansıma.

dahili: içe ait.

delil: bir meseleyi ispatlayan şey, bürhan.

dirhem: yaklaşık üç grama denk olan bir ağırlık ölçüsüdür.

Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

Ehl-i Sünnet: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

elbette: şüphesiz, her hâlde.

elim: elem acı veren, üzücü.

Faruk: Hz. Ömer için kullanılmış bir sıfat.

Faruk-ı Azam: gerçek ile yanlış birbirinden ayıran manasında Hz. Ömer'in (r.a.) bir ismi.

hadis-i sahih: doğruluğu senet ve delillerle ispatlanmış hadis.

Hazret-i Sıddık-ı Ekber: doğruluktan asla taviz vermeyen en büyük insan, Hz. Ebu Bekir'in lâkabi.

hilâfet: Hz. Peygamberin vekilliği, halifelik.

hisse: pay.

hükümden ıskat etmek: değerden düşürmek.

ifrat-ı muhabbet: sevgide, sevmeye aşırı gitme.

ispat: doğruyu delillerle gösterme.

kabil: olabilir, mümkün.

kemalât: mükemmel ve üstün özellikler.

kemalât-ı fevkalâde: olağan üstü mükemmel özellikler.

kemalât-ı harika: olağanüstü üstünlük ve mükemmellikler.

kemalât-ı şahsiye: şahsî olan mükemmel özellikler.

maruz: bir şeyin karşısında hedef olma, muhataplık.

mizan: terazi.

muvaaffakiyet: muvaffak olma, başarma.

mücahede: cihad etme, mücadele.

müreccah: tercih edilen, seçilen.

nasarâ: Hristiyanlar.

nispeten: nispetle, kıyaslayarak, oranla.

nokta-i nazar: bakış açısı.

hakkındaki ifrat-ı muhabbet Nasarâ için tehlikeli olduğu gibi, Hazret-i Ali (r.a.) hakkında da o tarzda ifrat-ı muhabbet, hadis-i sahihte tehlikeli olduğu tasrih edilmiş.¹

Şia-i Velâyet eğer dese ki: “Hazret-i Ali'nin (r.a.) kemalât-ı fevkalâdesi kabul olunduktan sonra Hazret-i Sıddık'ı (r.a.) ona tercih etmek kabil olmuyor.”

Elcevap: Hazret-i Sıddık-ı Ekber'in ve Faruk-ı Azam'ın (r.a.) şahsî kemalâtıyla ve veraset-i nübüvvet vazifesiyle zaman-ı hilâfetteki kemalâtıyla beraber bir mizanın kefesine; Hazret-i Ali'nin (r.a.) şahsî kemalât-ı harikasıyla hilâfet zamanındaki dahilî, bilmecburiye girdiği elim vakialardan gelen ve suizanlara maruz olan hilâfet mücahedeleri beraber mizanın diğer kefesine bırakılsa, elbette Hazret-i Sıddık'ın (r.a.) veyahut Faruk'un (r.a.) veyahut Zinnureyn'in (r.a.) kefesi ağır geldiğini Ehl-i Sünnet görmüş, tercih etmiş.

Hem, On İkinci ve Yirmi Dördüncü Sözlerde ispat edildiği gibi, nübüvvet, velâyete nispeten derecesi o kadar yüksektir ki, nübüvvetin bir dirhem kadar cilvesi, bir batman kadar velâyetin cilvesine müreccahtır. Bu nokta-i nazardan, Hazret-i Sıddık-ı Ekber'in (r.a.) ve Faruk-ı Azam'ın (r.a.) veraset-i Nübüvvet ve tesis-i ahkâm-ı risalet noktasında² hisseleri taraf-ı İlâhîden ziyade verildiğine, hilâfetleri zamanlarındaki muvaaffakiyetleri Ehl-i Sünnet ve Cemaatçe delil olmuş. Hazret-i Ali'nin (r.a.) kemalât-ı şahsiyesi, o veraset-i nübüvvetten gelen o ziyade hisseyi hükümden ıskat edemediği için, Hazret-i Ali (r.a.),

1. Buharî, *Tarihü'l-Kebir*, 1:257; Ahmed İbni Hanbel, *Fezailü's-Sahabe*, h.no: 1087, 1221, 1222; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevaid*, 9:122; İbnü'l-Cevzî, *İlâli'l-Mütenahiye*, 1:223.

2. Buharî, *Fezailü'l-Ashab*: 6; Müslim, *Fezailü's-Sahabe*: 15-16; *Timizî*, Rûya: 9.

nübüvvet: peygamberlik.

suizan: birisi hakkında kötü düşünme.

şahsî: kendine ait, özel.

Şia-i Velâyet: Hz. Ali'nin velî ve manevî makamının yüceliğini ön plânda tutan Şiîlik.

taraf-ı İlâhîden: Allah tarafından.

tarz: biçim, suret.

tasrih etme: açıkça söyleme.

tercih: seçme.

tesis-i ahkâm-ı risalet: peygamberlik hükümlerinin tesis, kurulması, uygulanması.

vakıa: olay.

vazife: görev.

velâyet: velîlik, Allah dostluğu.

ğu.

veraset-i Nübüvvet: Peygamber vârisliği, vekilliği.

zaman-ı hilâfet: hilâfet zamanı, halifelik devri.

Zinnureyn: iki nurun sahibi. Hz. Osman'ın bir lâkabi.

ziyade: çok, fazla.

Şeyheyn-i Mükerreremeynin zaman-ı hilâfetlerinde onlara şeyhülislâm olmuş ve onlara hürmet etmiş. Acaba Hazret-i Ali'yi (r.a.) seven ve hürmet eden ehl-i hak ve sünnet, Hazret-i Ali'nin (r.a.) sevdiği ve ciddî hürmet ettiği Şeyheyni nasıl sevmesin ve hürmet etmesin?

Bu hakikati bir misal ile izah edelim: Meselâ, gayet zengin bir zatın irsiyetinden, evlâtlarının birine yirmi batman gümüş ile dört batman altın veriliyor. Diğerine beş batman gümüş ile beş batman altın veriliyor. Öbürüne de üç batman gümüş ile beş batman altın verilse, elbette ahirdeki ikisi çendan kemiyeten az alıyorlar, fakat keyfiyeten ziyade alıyorlar. İşte, bu misal gibi, Şeyheynin veraset-i nübüvvet ve tesis-i ahkâm-ı risaletinde tecelli eden hakikat-i akrebiyet-i İlähiye altınından hisselerinin az bir fazlalığı, kemalât-ı şahsiye ve velâyet cevherinden neş'et eden kurbiyet-i İlähiyenin ve kemalât-ı velâyetin ve kurbiyetin çoğuna galip gelir. Muvazenede bu noktaları nazara almak gerektir. ¹ Yoksa şahsî şecaati ve ilmi ve velâyeti noktasında birbiri ile muvazene edilse, hakikatin sureti değişir.

Hem Hazret-i Ali'nin (r.a.) zatında temessül eden şahs-ı manevî-i Âli Beyt ve o şahsiyet-i maneviyede veraset-i mutlaka cihetiyle tecelli eden hakikat-i Muhammediye (a.s.m.) noktasında muvazene edilmez. Çünkü orada Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâmın sırr-ı azîmi var.

Amma Şia-i Hilâfet ise, Ehl-i Sünnet ve Cemaate karşı mahcubiyetinden başka hiçbir hakları yoktur. Çünkü

1. Tirmizî, Rüya: 10; Ebu Davud, Sünnet: 8; Müshed, 5:44.

ahir: sonraki.

aleyhissalâtü vesselâm: Allah'ın salât ve selâmı onun üzerine olsun," anlamında Peygamberimize dua.

batman: iki kilo ile sekiz kilo arasında değişen eski bir ağırlık ölçüsü.

cevher: esas, öz.

ciddi: gerçek.

cihet: yön.

çendan: gerçi, her ne kadar.

Ehl-i Hak ve Sünnet: hak mezhepte ve Hz. Peygamberin sünneti dairesinde olan.

ehl-i sünnet ve cemaat: İslâmın ilk günü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

elbette: şüphesiz, her hâlde.

evlât: veletler, çocuklar.

galip: üstün gelen.

gayet: çok, son derece.

hakikat: gerçek, doğru.

hakikat-i akrebiyet-i İlähiye: Cenab-ı Allah'ın insana yakın olduğu gerçeği.

hakikat-i Muhammediye: Peygamberimizin (a.s.m.) manevî şahsiyeti, İslâmiyetin aslı ve esası.

hisse: pay.

hürmet: saygı.

irsiyet: soydan gelen.

izah: açıklama yapma.

kemalât-ı şahsiye: şahsa ait mükemmel üstün özellikler.

kemalât-ı velâyet: velâliğin mükemmel özellikleri.

kemiyeten: nicelik, sayıca.

keyfiyeten: nitelik ve özellik bakımından.

kurbiyet: yakınlık.

kurbiyet-i İlähiye: İlähî yakınlık, Allah'a yakın olma.

mahcubiyet: utangaçlık.

meselâ: misal olarak.

misal: örnek olarak.

muvazene etme: karşılaştırma.

nazara almak: göz önüne almak, önemsemek.

nes'et etme: meydana gelme, çıkma.

peygamber: Allah'ın elçisi.

sırr-ı azîm: büyük sır.

suret: biçim, görünüş.

şahs-ı manevî-i Âli Beyt: Hazret-i Muhammed'in soyu olan Âli-i Beytin manevî kişiliği.

şahsî: hususî, özel.

şahsiyet-i manevîye: manevî şahsiyet, kişilik.

şecaat: yiğitlik, cesaret, kahramanlık.

Şeyheyn: üstün şeref sahibi olan iki zat; Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer.

Şeyheyn-i Mükerreremeyn: saygıdeğer ve üstün şeref sahibi olan iki zat; Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer.

şeyhülislâm: din işlerine bakan en yüksek vazifeli âlim, imam.

Şia-i Hilâfet: Hz. Ali'nin hakkı olan ilk halifeliğin elinden alındığını ileri süren Şiîlik.

tecelli: görünme, belirme.

temessül eden: bir şekilde görünen.

tesis-i ahkâm-ı risalet: peygamberlik hükümlerinin tesisi, kurulması, uygulanması.

velâyet: velâlik, Allah dostluğu.

veraset-i mutlaka: mutlak vârislik, kesinleşmiş temsilcilik.

veraset-i Nübüvvet: Peygamber vârisliği.

zaman-ı hilâfet: halifelik devri.

zat: kişi.

zatında: şahsında.

ziyade: çok, fazla.

cihet: yön, taraf.
dava: iddia.
ehl-i hak: doğru ve hak yolda olan kimseler.
Ehl-i Sünnet ve Cemaat: İslâmın ilk günkü safiyetiyle kabul ederek Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.
elhâsıl: sonuç olarak, özetle.
esedullah: Allah'ın aslanı, Hz. Ali'nin (r.a.) lâkâbı.
fevkalâde: olağanüstü.
gayret: çalışma, çabalama.
hadd-i vasat: orta derece.
hak: doğru.
hakperest: doğruluktan ve haktan ayrılmayan.
Harici: Siffin Savaşında hakem olayını kabul etmeyerek, Hz. Ali'nin ordusundan ayrılıp isyan eden topluluk.
harika-i secaat: yiğitlik harikası, cesaret ve yüreklilikte benzersiz olan.
hâsâ: Allah göstermesin, uzak olsun.
havf: korku.
hilâfet: Hz. Peygamberin vekillîği.
Hulefa-i Raşidîn: doğru yolda olan dört büyük halife.
İstihlak: bilinen genel anlamının dışında özel bir anlamda kullanılan kelime, kavram.
idare etmek: yönetmek, bir işi yürütmek.
ifrat: aşırı gitme.
ihhtiyar etmek: seçmek, tercih etmek.
iktiza etme: gerektirme.
isnat etme: dayandırma, nispet etme.
istikamet: doğruluk, adaletili hareket.
itaat etme: boyun eğme, uyma.
itham etme: suçlama.
kahraman-ı İslâm: İslâm kahramanı.
liyakat: değerlilik, ehliyet.
maatteessüf: üzüntüyle ifade etmek gerekir ki.
meftun: müptelâ, düşkün.
mezhep: dinde tutulan yol.
muttasıf: nitelenmiş, belirgin özelliğe sahip.
mülhit: İslâm dininden ayrılan, dinsiz.
mümâşat etme: bir kimsenin fikrine katılıyormuş gibi görünme.
racih görmek: daha üstün görmek.
riyakâr: gösterişçi.
sıddık: çok doğru, çok bağlı.
suahlâk: kötü ahlâk, ahlâksızlık.
secaat: yiğitlik, cesurluk.
Şia: Hz. Ali'nin taraftarlığını esas alan topluluk.

bunlar Hazret-i Ali'yi (r.a.) fevkalâde sevmek davasında oldukları hâlde tenkis ediyorlar ve suahlâkta bulunduğunu onların mezhepleri iktiza ediyor. Çünkü diyorlar ki, “Hazret-i Sıddık (r.a.) ile Hazret-i Ömer (r.a.) haksız oldukları hâlde Hazret-i Ali (r.a.) onlara mümâşat etmiş, Şia istihlakınca takiyye etmiş, yani onlardan korkmuş, riyakârlık etmiş.”¹ Acaba böyle kahraman-ı İslâm ve “Esedullah” ünvanını kazanan² ve sıddıkların kumandanı ve rehberi olan bir zatı riyakâr ve korkaklıkla ve sevmediği zatlara tasannukârâne muhabbet göstermekle ve yirmi seneden ziyade havf altında mümâşat etmekle, haksızlara tebaiyeti kabul etmekle muttasıf görmek, ona muhabbet değildir. O çeşit muhabbetten Hazret-i Ali (r.a.) teberri eder.

İşte, ehl-i hakkın mezhebi hiçbir cihetle Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkis etmez, suahlâk ile itham etmez, öyle bir harika-i secaate korkaklık isnat etmez ve derler ki: “Hazret-i Ali (r.a.) Hulefa-i Raşidîni hak görmeseydi, bir dakika tanımaz ve itaat etmezdi. Demek ki, onları haklı ve racih gördüğü için, gayret ve secaatini hakperestlik yoluna teslim etmiş.”³

Elhâsıl: Her şeyin ifrat ve tefriti iyi değildir. İstikamet ise, hadd-i vasattır ki,⁴ Ehl-i Sünnet ve Cemaat onu ihtiyar etmiş. Fakat, maatteessüf, Ehl-i Sünnet ve Cemaat perdesi altına Vehhabilik ve Haricilik fikri kısmen girdiği gibi, siyaset meftunları ve bir kısım mülhitler, Hazret-i Ali'yi (r.a.) tenkit ediyorlar. Hâşâ, siyaseti bilmediğinden hilâfete tam liyakat göstermemiş, idare edememiş

1. Razî, İtikadatü'l-Firak'ı'l-Müslimîn ve'l-Müşrikîn, 1:60, 61; İbni Teymiye, Minhacü's-Sünne, 6:320.
2. Ahmed bin Abdullah Taberî, Riyazu'n-Nâzıra, 1:245, Zehairu'l-Ukba, 1:92.
3. İbni Ebi'l-Hadîd, Şerhu Nehci'l-Belâğa, 1:130-132.
4. Beyhakî, Suabü'l-İman, 3:402, 5:261; Aclûnî, Kesfü'l-Hafâ, 1:470.

takiyye etmek: çekinme, sakınma.
gerçek fikrini söylememek,
korkup iki yüzlülük etmek.
tasannukârâne: riya ve gösteriş için.
tebaiyet: tâbi olma, uyma.
teberri etme: yüz çevirme,

sakinme.
tefrit: tersine aşırılık, ilgisizlik.
tenkis etme: kusurlu görme, değerini düşürme; noksanlaştırma.
tenkit etme: eleştirme.
ünvan: lâkap.

Vehhabilik: Muhammed bin Abdülvehhab'ın sebep olduğu, İslâmî bazı konularda aşırılıkları olan Müslüman bir akım.
zat: kişi.
ziyade: fazla.

diyorlar. İşte bunların bu haksız ithamlarından, Alevîler Ehl-i Sünnete karşı küsmek vaziyetini alıyorlar. Hâlbuki, Ehl-i Sünnetin düsturları ve esas mezhepleri, bu fikirleri iktiza etmiyor, belki aksini ispat ediyorlar. Haricîlerin ve mülhîtlerin tarafından gelen böyle fikirlerle Ehl-i Sünnet mahkûm olamaz. Belki Ehl-i Sünnet, Alevîlerden ziyade Hazret-i Ali'nin (r.a.) taraftarındırlar. Bütün hutbelerinde, dualarında Hazret-i Ali'yi (r.a.) lâyük olduğu sena ile zikrediyorlar. Hususan, ekseriyet-i mutlaka ile Ehl-i Sünnet ve Cemaat mezhebinde olan evliya ve asfiya, onu mürşit ve şah-ı velâyet biliyorlar. ¹ Alevîler, hem Alevîlerin, hem Ehl-i Sünnetin adavetine istihkak kesb eden Haricîleri ve mülhîtleri bırakıp ehl-i hakka karşı cephe almamalıdır. Hatta bir kısım Alevîler, Ehl-i Sünnetin inadına sünneti terk ediyorlar. Her ne ise, bu meselede fazla söyledik; çünkü ulemanın beyninde ziyade medar-ı bahsolmuştur.

Ey ehl-i hak olan Ehl-i Sünnet ve Cemaat! Ve ey Âli Beytin muhabbetini meslek ittihaz eden Alevîler! Çabuk bu manasız ve hakikatsiz, haksız, zararlı olan nizayı aranızdan kaldırınız. Yoksa, şimdiki kuvvetli bir surette hükmeyleyen zındıka cereyanı, birinizi diğeri aleyhinde alet edip, ezmesinde istimal edecek. Bunu mağlûp ettikten sonra, o aleti de kıracak. Siz ehl-i tevhit olduğunuzdan, uhuvveti ve ittihadı emreden yüzer esaslı rabîta-i kudsiye mabeyninizde varken, ıftirakı iktiza eden cüz'î meseleleri bırakmak elzemdir.

Lem'alar, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 40-53.

1. İmam-ı Rabbanî, *Mektubat*, 1:134 (251. Mektup).

adavet: düşmanlık.

alet: vasıta, araç.

Alevî: Şîî mezhebinden olan, Hz. Ali'ye özel ilgi gösteren, ona taraftar olan.

aleyh: karşıt.

Âli-i Beyt: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) ailesinden olan.

asfiya: Hz. Peygamberin yolundan giden ilim ve takva sahibi büyük zatlar.

cephe almak: bir fikre karşı olmak, direnmek.

cereyan: düşünce akımı.

cüz'î: küçük, önemsiz.

düstur: kaide, kural, prensip.

ehl-i hak: doğru ve hak yolda olan kimseler.

Ehl-i Sünnet ve Cemaat: Hz. Peygamberin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

Ehl-i Sünnet: Hz. Peygamber-

rin sünnetinden ve yolundan ayrılmayanlar.

ehl-i tevhit: Allah'ın birliğine inanan kimseler.

ekseriyet-i mutlaka: kesin çoğunluk.

elzem: daha (en, pek) lüzumlu.

evliya: velîler, Allah dostları.

hakikat: gerçek, doğru.

hâlbuki: oysa ki.

Haricî: Siffin Savaşında hakem olayını kabul etmeyerek, Hz. Ali'nin ordusundan ayrılıp isyan eden topluluk.

hususan: özellikle.

hutbe: Cuma ve bayram namazlarında, hatip tarafından minbere çıkılarak yapılan ilâhî emirleri hatırlatan konuşma ve dualar.

hükmeylemek: egemen ve hâkim olmak.

ıftirak: ayrılma.

iktiza: gerektirme.

ispat etme: doğruyu delillerle gösterme.

istihkak: hak kazanma.

istimal etme: kullanma.

itham: suçlama.

ittihat: birlik oluşturma.

ittihaz etme: kabul etme, edinme.

kesb: kazanma.

lâyık: uygun, münasip.

mabeyn: ara.

mağlûp etme: yenilgiye uğratma.

mahkûm: hükümlü, suçlu.

mana: anlam.

medar-ı bahis: bahis veya söz konusu.

mesele: konu, problem.

mezhep: dinde tutulan yol.

mülhit: İslâm dininden ayrılan, dinsiz.

mürşit: doğru yol gösteren.

niza: kavga, anlaşmazlık.

rabîta-i kudsiye: mukaddes, bağ.

sena: övgü, överek söz etme.

suret: biçim, tarz.

sünnet: Hz. Muhammed'in (a.s.m.) söz, fiil ve emirleri.

şah-ı velâyet: velîliğin şahı olan Hz. Ali.

terk etme: ayrılma, bırakma.

uhuvvet: din kardeşliği.

ulema: âlimler.

vaziyet almak: belli bir durumu benimsemek, tavır takınmak.

zındıka: dinsizlik, inançsızlık.

zikretme: anma.

ziyade: çok, fazla.

HAZRET-İ MUHAMMED'İN (A.Ş.M.),
HAZRET-İ ZEYNEP İLE EVLENMESİ

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ¹

Tabaka-i ulânın şundan hisse-i fehmi şudur ki: Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâmın hizmetkârı veya “veledim” hitabına mazhar olan Zeyd, izzetli zevcesini kendine küfüv bulmadığı için tatlik etmiş; Allah'ın emriyle Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm almış. Ayet der: “Peygamber size evlâdım dese, risalet cihetiyle söyler. Şahsiyet itibarıyla pederiniz değil ki, aldığı kadınlar ona münasip düşmesin.”

İkinci tabakanın hisse-i fehmi şudur ki: Bir büyük amir, raiyetine pederâne şefkatle bakar. Eğer o amir, zahir ve bâtın bir padişah-ı ruhanî olsa, o vakit merhameti pederin yüz defa şefkatinden ileri gittiğinden, o raiyetin efradı, onun hakikî evlâdı gibi ona peder nazarıyla bakarlardı. Peder nazarı, zevç nazarına inkılâp edemediğinden, kız nazarı da zevce nazarına kolayca değişmediğinden, efkâr-ı ammede Peygamber (a.s.m.), mü'minlerin kızlarını alması şu sırra uygun gelmediğinden, Kur'ân der: “Peygamber (a.s.m.), merhamet-i İlâhiye nazarıyla size şefkat eder, pederâne muamele yapar. Risalet namına siz onun evlâdı gibisiniz; fakat şahsiyet-i insaniyet itibarıyla pederiniz değildir ki, sizden zevce alması münasip düşmesin.”

1. Muhammed erkeklerinizden hiçbirinin babası değildir. (Ahzab Suresi: 40.)

Üçüncü kısım şöyle fehmeder ki: “Peygambere (a.s.m.) intisap edip onun kemalâtına istinat ederek, onun pederâne şefkatine itimat edip kusur ve hatiat etmemelisiniz,” demektir. Evet, çoklar var ki, büyüklerine ve mürşitlerine itimat edip, tembellik eder. Hatta, bazen, “Namazımız kılınmış” der—bir kısım Alevîler gibi.

Dördüncü nükte: Bir kısım, şu ayetten şöyle bir işaret-i gaybiye fehmeder ki, “Peygamberin (a.s.m.) evlâd-ı zükûru, rical derecesinde kalmayıp, rical olarak nesli bir hikmete binaen kalmayacaktır. Yalnız, rical tabirinin ifadesiyle, nisânın pederi olduğunu işaret ettiğinden, nisâ olarak nesli devam edecektir. Felillâhilhamd, Hazret-i Fatıma'nın nesli mübareki, Hasan ve Hüseyin gibi iki nuranî silsilenin bedr-i münevveri, şems-i Nübüvvetin manevî ve maddî neslini idame ediyorlar.

¹ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ

Sözler, Yeni Asya Neşriyat, 2005, s. 668-669.

1. Allah'ım, ona ve onun Ehl-i Beytine rahmet eyle.

Batılı Düşünürlerin Hazret-i Muhammed Hakkındaki Medihlerinden Birkaçı

PRENS BISMARCK'IN (BİSMARK) BEYANATI:

ŞANA MUASIR BİR VÜCUT OLAMADIĞIMDAN
MÜTESSİRİM!..

Ey Muhammed! (a.s.m)

Muhtelif devirlerde, beşeriyeti idare etmek için taraf-ı Lâhutîden geldiği iddia olunan bütün münzel semavî kitapları tam ve etrafiyla tetkik ettimse de, tahrif olundu-
ları için, hiçbirisinde aradığım hikmet ve tam isabeti gö-
remedim. Bu kanunlar değil bir cemiyet, bir hane halkı-
nın saadetini bile temin edecek mahiyetten pek uzaktır.
Lâkin, Muhammedilerin Kur'ân'ı bu kayıttan azadedir.
Ben Kur'ân'ı her cihetten tetkik ettim; her kelimesinde
büyük hikmetler gördüm. Muhammedilerin düşmanları,
"Bu kitap Muhammed'in (a.s.m.) zâde-i tab'ı" olduğunu
iddia ediyorlarsa da, en mükemmel, hatta en mütekâmil
bir dimağdan, böyle harikanın zuhurunu iddia etmek,
hakikatlere göz kapayarak, kin ve garaza alet olmak ma-
nasını ifade eder ki, bu da ilim ve hikmetle kabil-i telif de-
ğildir.

Ben, şunu iddia ediyorum ki:

Muhammed (a.s.m.) mümtaz bir kuvvettir. Destgâh-ı
Kudret'in böyle ikinci bir vücudu imkân sahasına getir-
mesi ihtimalden uzaktır.

Sana muasır bir vücut olamadığımdan dolayı müteessirim ey Muhammed (a.s.m.)! Muallimi ve naşiri olduğun bu kitap senin değildir. O Lâhutîdir. Bu kitabın Lâhutî olduğunu inkâr etmek, mevzu ilimlerin butlanını ileri sürmek kadar gülünçtür. Bunun için, beşeriyet senin gibi mümtaz bir kudreti bir defa görmüş, bundan sonra göremeyecektir.

İşaratü'l-İ'caz, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 262.

CARİYLE (KARLAYI) ŞÖYLE DİYOR:

Kur'ân'ı bir kere dikkatle okursanız, onun hususiyetlerini izhara başladığını görürsünüz. Kur'ân'ın güzelliği, diğer bütün edebî eserlerin güzelliklerinden kabil-i temyizdir. Kur'ân'ın başlıca hususiyetlerinden biri, onun asliyetidir. Benim fikir ve kanatime göre, Kur'ân, serâpâ samimiyet ve hakkaniyetle doludur. Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) cihana tebliğ ettiği davet hak ve hakikattir.

İşaratü'l-İ'caz, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 265.

İSLÂM AKIL VE MANTIK DİNİDİR

Profesör Edward Monte, *Hıristiyanlığın İntişarı ve Hasmı Olan Müslümanlar* ünvanlı eserinin 17 ve 18'inci sahifelerinde diyor ki:

Rasyonalizm, yani *akliye* kelimesinin müfadinı ve tarihî ehemmiyetini tevsî edebilirsek, Müslümanlığın akli bir

din olduğunu söyleyebiliriz. Akıl ve mantık mısdakiyle akaid-i diniyeyi muhakeme eden mektep, *rasyonalizm* kelimesinin İslâmiyete tamamıyla mutabık olduğunu teslim etmekte tereddüt etmez.

Resûl-i Ekrem şuur ve idrak timsali olduğu, dimağının iman ışıkları ve kâmil bir yakın ile pürnur olduğu muhakkaktır.

Resûl-i Ekrem, muasırlarını aynı heyecanla alevlemiş, bu sıfatlarla teşhiz etmiştir. Hazret-i Muhammed (a.s.m.), başarmak istediği ıslahatı, İlâhî bir vahiy olarak takdim etmiştir. Bu, İlâhî bir vahiydir. Hazret-i Muhammed'in (a.s.m.) dini ise, akıl kaidelerinin ilhamlarına tamamıyla muvafıktır. Ehl-i İslâma göre İslâmiyetin esaslarını sükûnetle ve derin bir teemmül ile tetkik ettiğimiz zaman, bunların, Allah'ın birliğine ve Muhammed'in (a.s.m.) risaletine, sonra haşır ve neşre ve itikada müntehi olduklarını görürüz. Bizzat dinin esasları müstenit telâkki olunmakta ve bunlar Kur'an'ın akidelerinin hülâsası bulunmaktadır.

Kur'an'ın ifadesindeki sadelik ve berraklık, Müslümanlığın intişar ve i'tilâsını bilâtevakkuf temadi ettiren saik kuvvet olmuştur. Resul-i İslâm tarafından tebliğ olunan mukaddes talimatın cihanşümul terakkisine rağmen Müslümanların ilham kaynağı ve en kıvvetli ilticagâhı Kur'an olmuştur. En takdiskâr ve kanaatbahş bir lisanla, başka bir kitab-ı münzelin tefevvuk edemeyeceği bir ifade ile takrir eden kitap, Kur'an'dır. Bu kadar mükemmel

ve esrarengiz, her insanın tetkikine bu kadar açık olan bir din, muhakkak insanları kendisine meclûb eden i'caz-kâr kudreti haizdir. Müslümanlığın bu kudreti haiz olduğunda şüphe yoktur.

İşaratü'l-İ'caz, Yeni Asya Neşriyat, 2004, s. 271.

